

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

İyulun 20-də "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev forumda iştirak edib və sualları cavablandırıb.

Moderator - "Euronews" televiziyaşasının aparıcısı və prodüseri **xanım Rebekka Maklaflin-İstham**: Sizi görməyə çox şadam, cənab Prezident. Tədbirimizə qatıldığınıza görə Sizə dərin təşəkkürümüzlə bildiririk.

Xanımlar və cənablar, mənim üçün böyük şərəfdir ki, bu cür çox mötəbər II Şuşa Qlobal Media Forumunda iştirak edirəm. Biz buraya səyahət edərkən çox gözəl, səfəli təbiətin, möhtəşəm tunellərin şahidi olduq və möhtərəm cənab Prezident, Sizə bu işdə uğurlar arzu edirəm. Mən şadam ki, bugünkü tədbirimiz Zati-aliləri, cənab İlham Əliyevin himayəsi altında keçirilir.

Mənim adım Rebekka Maklaflin-İsthamdır, mən "Euronews" televiziya kanalının aparıcısı və

prodüseriyəm. Şadam ki, bu gün mən bu tədbirin moderatoru olacağam.

Bu gün çox maraqlı gündəliyimiz var. Bilirəm ki, hər biriniz Zati-aliləri İlham Əliyevlə sual-cavab hissəsini səbirsizliklə gözləyirsiniz. Bizim böyük iştirakçı siyahımız var və cənab Prezidentə təşəkkür edirik ki, o, bizə kifayət qədər vaxt ayırıb. Mən çox xahiş edirəm suallar qısa olsun ki, biz vaxtımıza qənaət edə bilək. Xahiş edirəm ki, özünü təqdim edəsiniz və təmsil etdiyiniz təşkilatın da adını çəkəsiniz.

Bu gün burada əllidən artıq ölkəni təmsil edən nümayəndələr var. Biz Şuşada yalan məlumatların ifşasına həsr edilmiş bir tədbirdə iştirak edirik. Bu, dezinformasiya ilə mübarizə baxımından çox vacib bir vəzifədir. Bu gün əlbəttə ki, informasiyanın inkişafı bizim sahə üçün çox əhəmiyyətlidir. Amma burada əlbəttə ki, mənfi hallar da var. Burada media sektorunu təmsil edən nümayəndələrimiz var, onlar da öz əllərindən gələni edirlər ki, cəmiyyəti məlumatlandırınlar. Əlbəttə ki, bu baxımdan bu

gün burada oturan hər bir şəxs öz peşəsinə böyük sədəqətlə yanaşır.

Mövzuya gəldikdə, biz dörd əsas məqamı qeyd etməliyik: burada dezinformasiyanın təsiri, digər tərəfdən siyasət və təşəbbüslər və əlbəttə ki, Zati-alilərinin tövsiyəsi olacaqdır. Bu baxımdan əlbəttə ki, müsbət və mənfi təsirlərdən danışacağıq. Süni intellektin, eyni zamanda media sahəsində məlumatlandırma və iqlim fəaliyyəti - əlbəttə ki, COP29-la bağlı da biz səbirsizliklə gözləyirik bu tədbiri - iqlim dəyişikliyi və ya keçid məsələsi də müzakirə mövzusu olacaqdır. Tədbirimizin üçüncü günündə də Frank Keyn tərəfindən "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" mövzusunda təqdimat olacaqdır. O, sifir COP29 mövzusunda həsr ediləcəkdir və orada Elnur Soltanov tərəfindən də təqdimat keçiriləcəkdir.

Sual-cavab hissəsinə başlamazdan əvvəl qeyd etməliyəm ki, burada maraqlı film təqdimatları olacaq və əlbəttə ki, biz şəhərlə də tanış olacağıq. Bu tədbirin çox səmimi və şəffaf olmasını arzu edirəm və buna əminəm.

→ 2-8

Bölgədə geosiyasi kontekst dəyişib

Şuşada keçirilən II Qlobal Media Forumunda 50-dən artıq ölkəni təmsil edən 150-dən çox media mənsubu iştirak edirdi. Xanım Rebekka Maklaflin-İstham tədbiri açarkən xüsusi olaraq vurğuladı ki, biz Şuşada yalan məlumatların ifşasına həsr edilmiş bir tədbirdə iştirak edirik. Bu, dezinformasiya ilə mübarizə baxımından çox

vacib bir vəzifədir. İlk növbədə qeyd edək ki, bu sayda media mənsubunun Azərbaycana toplaşmasını dünyanın media və siyasi məkanında əsl hadisə hesab etsək, heç də yanlışdır. Bu, bir həqiqətdir ki, forumda iştirak edən jurnalistlər Qarabağın "çox gözəl, səfəli təbiəti, möhtəşəm tunelləri" ilə yanaşı, Ermənistan ordusunun 30 illik

işğal dövründə törətdikləri vandalizmi də görüblər, bu gün Qarabağda gedən bərpə, abadlıq, quruculuq işləri ilə də tanış olub müqayisə aparmaq imkanı əldə ediblər. Bir sözlə, Qarabağın bugünkü mənzərəsi torpağın əsl sahibinin kim olduğunu gələn qonaqlara özü diktə edir.

→ 15

Prezident İlham Əliyev Milli Mətbuat Günü münasibətilə paylaşım edib

22 İYUL
MİLLİ MƏTBUAT GÜNÜ

Azərbaycanın heç bir ölkənin qazına ehtiyacı yoxdur

Biz 8 ölkəyə mavi yanacaq ixrac edirik, bir sıra ölkələrin isə neftə olan tələbatının yarısını ödəyirik

Elə bu günlərdə Oksfordda keçirilən "Avropa Siyasi Birliyi"nin 4-cü Zirvə toplantısını və II Şuşa Qlobal Media Forumunu misal götürək. Hər iki tədbirdə 2027-ci ilin sonuna qədər Avropaya qaz təchizatının ikiqat artırılmasının nəzərdə tutulduğu və bu hədəfə doğru irəlilədiyimiz vurğulanıb. 2022-ci ilin iyul ayında Avropa Komissiyasının prezidenti ilə enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq

haqqında saziş imzalananda qarşıya məhz belə konkret hədəf qoyulub. Əgər 2021-ci ildə ölkəmizin Avropa qitəsinə qaz təchizatı 8 milyard kubmetr təşkil edirdisə, cari ildə bu göstərici 13 milyard kubmetrə yaxın olacaq. Həmin vaxt illik ümumi ixrac 18 milyard kubmetr olmuşdusa, bu il 25 milyard kubmetrə çatacaq.

→ 18

Azərbaycan iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə qlobal səviyyədə tanınır

Azərbaycan öz iqlim siyasətini təkmilləşdirmək və COP29-a evsahibliyi etmək üçün genişmiqyaslı hazırlıqlar aparır, ekoloji dayanıqlığı artırmaq məqsədilə bu yönündə tədbirləri sürətlə reallaşdırır. Bu tədbirlərə günəş və külək enerjisi layihələrinin genişləndirilməsi, enerji səmərəliliyini artırmaq üçün yeni texnologiyaların və şəhər planlaşdırma "yaşıl standartları"nın tətbiqi daxildir. Qarabağ və Şorqi Zəngəzurun "yaşıl enerji zonası" elan edilməsi fakt kimi dünyaya nümayiş olunur. Kütləvi informasiya

vasitələrində davamlı olaraq maarifləndirmə işi aparılır, icmamiyyət COP29-la bağlı məlumatlandırılır. Və bütün tədbirlər həyata keçirilərkən müasir texnologiya və innovasiyalara xüsusi önəm verilir. Xüsusilə də dövlət tullantıların idarə edilməsi, su resurslarının səmərəli istifadəsi və atmosfərə atılan zərərli qazların azaldılması sahəsində yeni texnologiyaları tətbiq etməklə ekoloji dayanıqlığı gücləndirməyə çalışır.

→ 17

Donald Tramp, yoxsa Kamala Harris

ABŞ-nin 37-ci prezidenti qadın ola bilər

Seçkilərə 4 ay qalmış ölkədə gözlənilən hadisə baş verdi. Hazırkı prezident Co Bayden seçkilərdə iştirakdan imtina edərək mübarizəsini dayandırdı.

ABŞ-nin 36-cı prezidenti bununla bağlı sosial mediadakı hesabında paylaşım edərək boyan etdi ki, yenidən seçilmək niyyəti olsa da, geri çəkilməyi, partiyası və ölkəsinin maraqları naminə bütün diqqətini prezident kimi vəzifəsinin icrasına yönəltməyi ən doğru qərardır. Bu qərardan sonra Bayden vitse-prezident Kamala Harris prezident seçkilərində namizədliyini dəstəklədiyini boyan edib. Bununla yanaşı o söz verib ki, səlahiyyət müddəti başa çatana qədər bütün diqqətini üzərinə düşən vəzifələri yerinə yetirməyə yönəldəcək.

→ 18

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəli 1-ci sah.

Cənab Prezident, bir daha Siza təşəkkür edirəm. İlk olaraq, cənab Prezidentə keçən ilki forumla bağlı sual vermək istədim. Ölkənizdə o tədbirdən bu günədək media sahəsində hansı dəyişikliklər baş veribdir?

Prezident İlham Əliyev: Əvvəlcə mənə bu tədbirə dəvət etdiyinizə görə təşəkkür edirəm. Bu, böyük şərəfdir. Mənə məlumat verildi ki, burada 49 ölkədən və ev sahibliyi ölkədən nümayəndələr var, jurnalistlər var. Yəni bu gün Qarabağda ikinci dəfə əllidən artıq ölkənin nümayəndəsi bir araya gəlibdir.

Mən xatırlayıram ki, ötən il məhz bu auditoriyada, məhz bu tarixdə mənim iştirakçılarla çox maraqlı söhbətim oldu və o vaxt mən arzumu bildirdim ki, bu forum bir ənənəyə çevrilsin və gördüyünüz kimi, bu tədbir artıq bir ənənəyə çevrilibdir. Deyirdim ki, mən ötən forumdan bəri regionda və ölkədə baş verən hadisələrlə bağlı geniş danışmağa başlasam, bizim vaxtımız qalmaz. Bu, təkcə media sahəsində deyil, ümumiyyətlə, ölkədə və regionda baş verən hadisələrdir. Cənubi Qafqaz regionuna gəldikdə deyə bilərəm ki, biz tarixi transformasiyanın şahidiyi, tarixi, geosiyasi dəyişikliklər baş verir. Ənənəvi itifaqlar bir qədər zəifləyib və yeni əməkdaşlıq formatları meydana gəlib. Əlbəttə, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası, - bu, ötən ilin sentyabrında baş verdi, - ən mühüm hadisədir. Təkcə bu, birinci və ikinci forum arasında deyil, ümumiyyətlə, müasir tariximizdə mühüm hadisə oldu. Bundan əlavə bir çox hadisələr baş verdi və ümid edirəm ki, bütün bu hadisələr regionu daha proqnozlaşdırılabilən edəcəkdir.

Yəni biz - bu regionun xalqları özümüzü təhlükəsiz hiss edəcəyik. Buna əminəm, münasibətlər və qarşılıqlı keçmişdə qalıb. Füzuli hava limanından buraya səfər edərkən siz gördünüz ki, biz nəhəng yenidənqurma proqramı həyata keçiririk və sizin gördükləriniz, bəlkə bu işlərin heç beş faizi deyil. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdan aparılan bərpa işləri ilə bağlı biz çox nikbinlik və Azərbaycan cəmiyyəti də olduqca nikbindir və bu işlərə çox həvəslə yanaşır. Bu, hər bir ölkənin müvəffəqiyyəti nail olması üçün əsas amildir. Burada rahatlıq və təhlükəsizlik vacib amildir. Eyni zamanda gözəlləndirilməlidir. Cəmiyyət görür ki, uzun illər can atdığı məqsədlər artıq reallığa çevrilibdir.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Cənab Prezident, daha bir sualın yalan məlumatların ifşası və dezinformasiyaya qarşı mübarizə mövzusunda. Sizcə, biz nə dərəcədə çətin vəziyyətdəyik, böhran nə dərəcədə ağırdır?

Prezident İlham Əliyev: Təəssüflərlə olsun ki, bu gün dünyada baş verənlər məhz bu mövzunun bir növ qurbanına çevrilibdir. Təəssüf ki, bu, bizim artıq həyat tərzimizin bir hissəsinə çevrilibdir. Bəzən biz təəccüblənirik ki, Azərbaycan haqqında beynəlxalq mediada yayılan məlumatlar həqiqətə uyğun olmur - yəni faktların manipulyasiyası, yanlış narrativlər. Biz uzun illər ərzində bunun qurbanı olmuşuq, əlbəttə ki, onlardan biri Ermənistan və Azərbaycan arasındakı münasibət idi. Erməniperəst siyasətçilər, media nümayəndələri Azərbaycana qarşı hücum edirdilər, Azərbaycan haqqında yanlış narrativlər yayırdılar və Azərbaycanı reallıqdan çox uzaq olan bir şəkildə təqdim edirdilər. Mən xatırlayıram ki, müxtəlif xarici qonaqlarla görüşlərimdə, səmimi söhbətlərdə mütləq hallarda mənə ötürülən mesaj olur ki, biz Azərbaycanın bu dərəcədə inkişaf etmiş ölkə olduğunu gözləmədik və ona görə də bu narrativlər çox zərərvericidir. Bu, təkcə ölkənin nüfuzunu ləkələyir. Bu, ölkənin biznes potensialını, sərmayə imkanlarını azaldır. Bu, beynəlxalq ictimaiyyətin əsas məsələlərdən diqqətini yayındırır və tamamilə qeyri-realist sənərlər üzərinə yönəldir.

Biz etnik təmizləmənin qurbanı olmuşuq, işğalın qurbanı olmuşuq. Bu hal 30 il davam edib. Ancaq bizi dünyada təcavüzkar kimi təqdim edirdilər və medianın bu məsələni işıqlandırması, siyasi motivlərə söykənən mesajlar və qərarlar nəticəsində biz beynəlxalq sanksiyalara məruz qaldıq. ABŞ 1992-ci ildə Azərbaycana qarşı sanksiyalar tətbiq edibdir. Biz işğalın və təcavüzün qurbanı olmuşuq və o zaman konqresin erməni-pərəst nümayəndələrinin söyləri nəticəsində bizə qarşı sanksiyalar tətbiq edildi. Yəni bu, absurd bir vəziyyətdir ki, humanitar böhrana məruz qalan, bir milyon qaçqını olan, işğal edilmiş əraziləri tamamilə dağıdılan bir ölkə sanksiyalara məruz qalmışdır. O zaman bizim beynəlxalq media şəbəkələrinə o qədər də çıxış imkanımız yox idi. Biz müstəqilliyini yeni bərpa etmiş ölkə idik və biz ciddi söylər göstərməli idik. Biza elə gəlirdi ki, mesajımızı çatdırı bilmirik. Biz özümüzü günaahlandırırıq, resurslarımızı səfərbər edirik, beynəlxalq ictimaiyyəti maarifləndiririk. Daha sonra biz dərk etdik ki, bir çox insanlar, müxtəlif fərdlər bizim mesajları eşitmək istəmir, onlar vəziyyəti tamamilə fərqli şəkildə təqdim etmək istəyir. Ona görə də bu məsələyə yanaşmanın ən yaxşı yolu budur: 30 il müstəqil olan ölkə nə edə bilər? Sizin kimi şəxsləri Bakıya və bölgələrimizə dəvət etmək və bizim nə işlər gördüyümüzü, planlarımızı təqdim etmək, gözəlləndirilməyi sizə çatdırmaqdır ki, biz dövlət quruculuğunda nələrlə nail olmuşuq. Məhz bu, ən səmərəli üsuldur. Biz uzun illərdir üzleşdiyimizi bu gün görürük ki, Amerika Prezidenti də buna məruz qalıbdır. Prezident Tramp "Vaşinqton Post"u və "Nyu York Tayms"ı feyknyus, yəni yalan xəbər mənbəyi adlandırıb. Mən tamamilə onunla razıyam. Mən təkcə bu məsələdə deyil, onun bir çox bəyanatları ilə razıyam. Bu gün ABŞ Prezidenti məhz media tərəfindən hücumların qurbanıdır, ictimai rəyin manipulyasiyasının qurbanıdır. Elə, sadəcə, bunu görəndə biz özümüzü bir az rahat hesab edə bilərik. Yəni bu gün diqqət Azərbaycandan yayınbır. Əlbəttə, biz çox arzu edirik ki, media obyektiv olsun, hər kəs obyektiv olsun. Ancaq medianın xüsusi məsuliyyəti var. Çünki medianın mesajları, məsələni işıqlandırması bir çox insanların həyatına təsir edir.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Cənab Prezident, təşəkkür edirəm. Bu səmimiyyətdə görürəm Siza təşəkkürümü bildirirəm. İndi isə auditoriyaya müraciət edəcəyəm. Birinci, TASS xəbər agentliyindən Mixail Qusmana sözü vermək istəyirəm.

Prezident İlham Əliyev: Hər zamankı kimi...

Mixail Qusman: Cənab Prezident, bir il bundan əvvəl mən I Şuşa Forumunda iştirak etdim və orada sualımı Azərbaycan dilində verdim, bu gün sualımı rus dilində səsəndirəcəyəm. Siz Prezident Trampı qeyd etdiniz, mən də uzun

səyahət etmişəm. Açıq, mən dörd gün həmin tədbirdə olmuşam, agentliyi təmsil etmişəm. Respublikaçılar Partiyasının bir çox rəhbəri ilə görüşmüşəm və çox maraqlı bir toplantı idi. Qeyd edirəm ki, orada müvəqqəti maraqlı idi və bu, rəhbərin müəyyənləşdirilməsi tədbiri idi, əvvəlki toplantıdan kifayət qədər fərqlənirdi və çox maraqlı idi. Suallım odur ki, - bəlkə də sual verməzdim, əgər orada olmasaydım, - Prezident Putinə və digər rəhbərlərə bu suallar verilir və bir sıra rəhbərlər özləri bu sualları verir. Amerikada vəziyyət heç də birmənalı deyil. Bir ay əvvəl fərqli idi və Demokratlar Partiyasının vəziyyəti fərqli idi. Beləliklə, Siz Azərbaycan Prezidenti olaraq - bildiyiniz kimi, Amerika konstitusiyasına əsasən seçkilər keçirilir - kimin adının yanvarın 20-si səsəndirilməsini istərdiniz. Noyabrın 6-sı bu, yuxarı-şağrı bəlli olacaq. Düzdür, biri ilə əlaqədar məsələ aydındır, ikinci ilə əlaqədar şayiələr var, Prezident Baydenin qalıb-qalmaması.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm sualınıza görə. Tərəfdən bəlkə də tam birmənalı cavab vermək düzgün olmazdı. Mən çalışıram, əlimdən gələni edirəm ki, maksimum dərəcədə fikirlərimi səmimi ifadə edirəm. İstənilən auditoriya qarşısında, istər mətbuat qarşısında və yaxud da Azərbaycan ictimaiyyəti qarşısında keçirilən tədbir

lərdə mən heç bir halda yanlış məlumat paylaşmıram. Lakin siyasi mədəniyyət anlayışı var və bu anlayış sizin sualınıza bəzi cavab verməyə imkan yaratmır. Ancaq sizin sualınız başa düşürəm ki, tamamilə ritorikdir. Biz bir-birimizi onilliklərdə tanıyırdıq və tamamilə əminəm, siz də yaxşı bilirsiniz ki, mən kimə üstünlük verərdim. Düşünürəm ki, Azərbaycanda mən bu məsələdə, bu mövqedə yeganə deyiləm. Bizə gəldikdə, bu məsələyə öz nöqtəyi-nəzərimizdən yanaşırıq. Qərarı Amerika xalqı verəcək. Bu, onların prezidentidir. Lakin eyni zamanda bu, bütün dünya üçün xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Çünki bir çox xalqların və ölkələrin taleyi böyük dərəcədə Birləşmiş Ştatların birinci şəxsinin verəcəyi qərarlardan asılı olacaq. Mənim fikrimcə, Prezident Trampın hələ də davam edən kampaniya zamanı səsəndirilməyi mühüm təzislərdən biri də odur ki, onun vaxtında heç bir müharibə olmayacaq. Onun hakimiyyəti dövründə Amerika müharibələrə başlamadı, Vyetnam, Koreya, Yuqoslaviya, Əfqanıstan, Liviya, İraq, Suriya və necə deyirlər, onların davamı olmadı. Bax, bu müddət ərzində onların heç biri baş vermədi. Ancaq buna, yəqin ki, böyük hörmətlə yanaşmağa dəyər.

İkinci təzisdə çox əhəmiyyətlidir. Bu mövzuya, necə deyirlər, uzun-uzadı və dərinlən toxunmaq istəmirəm, amma indiki halda, ilk növbədə ABŞ-nin özü və onun bilavasitə təsiri altında olan ölkələr üçün ikin-

ci təzisdə vacibdir. Bu, təbii ki, ənənəvi dəyərlərdən gələn məsələ ilə bağlı aydın mövqedir. Zənnimcə, Azərbaycan xalqının mütləq əksəriyyəti nöinki bu mövqeyi bölüşür, həm də onu fəal şəkildə təbliğ edir və əmələdə həyata keçirir. Odur ki, mən daha dərinə getsəm, hər şey çox aydın olacaq. Ona görə də bununla fikrimi yekunlaşdırıram.

Mixail Qusman: Təşəkkür edirəm, İlham Heydəroğlu. Birinci forumda iki sual vermək imkan yaradılmışdır.

Prezident İlham Əliyev: İstənilən halda moderatörə müraciət etməli olacaqsınız.

Mixail Qusman: Odur ki, birinci forumun ənənəsinə sadıq olaraq ikinci sualım çox qısa olacaq. Siz qeyd etdiniz ki, Azərbaycanda ənənəvi dəyərlərə sadıqdır. Bu məsələdə Azərbaycanda birbaşa həmrəy olan digər bir ölkə var - Rusiya. Forumda 2022-ci il fevralın 22-dəki görüşdən irəli gələrək, ölkələr arasında bəyannamənin imzalanması tarixinə qayıtmaq istəyirəm və həmin tarixdən bu günədək münasibətlər sürətli şəkildə artmaqdadır. Bununla bağlı Prezident Putinlə görüşdə, həmçinin Prezident Putin Sankt-Peterburqda AZƏRTAC-ın İdarə Heyətinin sədrinin sualına cavabında fikir bildirmişdi və düşündürür ki, daha da davam etdirilməlidir. Elə mövzular varmı hansı ki, həll olunmur. Belə deyək, Rusiya ilə Azərbaycan arasında yalnız iqtisadiyyat deyil, nəzərə alsaq ki, mən hər şeyi bilmək haqqında maraqlı olan TASS informasiya agentliyini təmsil edirəm və Rusiya Prezidentini Azərbaycana dəvət etməsiniz və bizdə deyirlər ki, bu, yaxın zamanda baş verəcək. Belə deyək, Rusiya Prezidenti ilə müzakirə olunacaq hansı məsələ ön açıqdır?

Prezident İlham Əliyev: Qeyd edirəm ki, ikitərəfli münasibətlərdə həll oluna bilməyən məsələ mövcdə deyil və uzun müddətdir ki, belədir. Düşünürəm ki, hətta müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında bəyannamədən əvvəl də belə idi. Prinsip etibarilə biz bütün məsələləri qarşılıqlı anlaşma, qarşılıqlı hörmət, qarşılıqlı maraqlar və xalqlarımızın münasibətlərinin çoxəsrlik tarixi nəzərə alınmaqla nizamlamışıq. Siz tamamilə haqlısınız, son vaxtlar Zirvə görüşlərinin intensivliyi artıb və buna böyük ehtiyac var. Biz apreldə Moskvada, bu ayın əvvəlində Şaxxay Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində görüşmüşük və güman ki, ilin sonuna qədər görüşlər olacaq, mövzular çox genişdir. Ancaq onu da deməliyəm ki, indi osason, gündəlik çox geniş olsa da, - siz, əlbəttə, gündəliyə hamdan daha yaxşı bələdsiniz, - düşünürəm ki, yenə də ön plana çətinliklə əməkdaşlıq məsələləri çıxır. Çünki prinsip etibarilə, ikitərəfli əməkdaşlıqda artıq hər şey nizamlanıb.

Siyasi qarşılıqlı fəaliyyət uğurla davam etdirilir. Ticarət dövriyyəsi artır. Rusiya ilə Ermənistan arasında olduğu kimi deyil. Bildiyiniz kimi, Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsi son iki ildə 5 dəfə artıb, 1,5 milyard dollardan 7,3 milyard dollara çatıb. Bu, bizə çox maraqlıdır. Maraqlıdır ki, Ermənistan nəyin hesabına öz ixracını bu qədər artırabili. Bu, necə deyirlər, ritorik sualdır. Ancaq bizim ticarət dövriyyəyimiz son bir ildə təxminən 17 faiz artıb - 4 milyard 300 və ya 4 milyard 400-ə bərabər olub. Bu, sabit artımdır.

Ancaq çoxtərəfli əməkdaşlıqla bağlı məsələlərə gəldikdə, bu sahədə, əlbəttə ki, həm tərəfdaşlar, həm də başqa ölkələrin iştirakı ilə müzakirə etdiyimiz, həll etdiyimiz mövzular çoxdur. Bu, ilk növbədə geosiyasi vəziyyət və Azərbaycan ərazisində bu layihənin bütün seqmentlərinin artıq yaradıldığı nəzərə alınırsa, bu gün Rusiya yükəndərləri üçün həmişəkindən daha vacib olan "Şimal-Cənub" Neqliyyat Dəhlizidir. Biz bu dəhlizin buraxılış imkanlarının genişləndirilməsi barədə danışıqlar aparırıq. Lakin bir çox başqa mövzular da var.

Ardı 3-cü sah.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 2-ci sahə.

Əlbəttə ki, bizə xüsusilə yaxın olan məsələlər müzakirə olunmadan heç bir zirvə görüşü keçirilmir. Bu, humanitar əməkdaşlıqdır, insanlar arasında təmasdır, mədəni əməkdaşlıqdır, təhsildir. Yəni bu, hamımızın yaxşı bildiyimiz böyük bir səhniyədir. Əminəm ki, münasibətlərimizin belə intensiv inkişafı davam edəcək. Bu, həm ölkələrimiz, həm də bütövlükdə region üçün son dərəcə zəruridir.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. İndi sual Holqer Fridrixdir. Buyurun, sualınızı verin.

Holqer Fridrix: Mən "Berliner Zeitung" qəzetinin nümayəndəsiyəm. Mənim sualım belədir: Sizin möhür ölkənizlə və prezidentliyinizlə bağlı natamam, qeyri-dəqiq və manipulyasiya edilmiş hesabatlarla münasibətiniz necədir? Fərq etməz, bu məlumatlar haradan gəlirlər?

Prezident İlham Əliyev: Təəssüf ki, bu, Qərbdən gələn sual deyil və dediyim kimi, bu, bizim gündəlik həyatımızın bir hissəsinə çevrilib. Əvvəllər biz təcüblənirdik, sonra məyus olurduq, indi isə buna çox bəlgənə yanaşıırıq. Bizim üçün fərq etməz, çünki burada əsas qərar sahibi Azərbaycan xalqıdır və hökumətin fəaliyyəti möhür xalqın mənafeyi naminədir.

Əlbəttə, biz istərdik ki, Azərbaycanda və regionda baş verən hadisələr obyektiv şəkildə işlənir. Bu, müəyyən dezinformasiya sayəsində obyektiv deyilsə, eyni yoxdur. Ancaq bu, məqsədyönlü şəkildə edilir, bu, Azərbaycanı nüfuzdan salmağa yönəlib, əlbəttə, biz sual veririk ki, bu, nədən baş verir, bu, niyə belə olmalıdır? Dediym kimi, bizim bununla bağlı edə biləcəyimiz o qədər də çox deyil. Bu gün Qarabağda aparılan işlər, ola bilsin ki, bu vəziyyəti dəyişə bilər. Ancaq vaxt keçdikcə siyasi dairələrdə - Qərbdə realtıq daha çox üzə çıxır və Azərbaycana bərabər tərəfdaş kimi yanaşılır.

Bilirsiniz ki, Sovet İttifaqının süqutundan sonra Qərbdə və keçmiş sovet respublikalarının çoxunda belə bir fikir var idi ki, irəli getməyin və mövcudluğunu təmin etməyin yeganə yolu böyük ölkələrin dikəsinə altında yaşamaqdır. Biz fərqli yol seçdik. Bu, asan deyildi. Bizim ölkədə sabitliyi pozmaq səhvlər oldu. 2000-ci illərin əvvəllərində narnıcı inqilablar, rəngli inqilablar cəhdləri olurdu. Eyni zamanda bizim seçiminiz Azərbaycanın satelliit ölkəyə, "proksi" ölkəyə, vassal, qul ölkəyə çevrilməsinin qarşısını aldı və bu da, əlbəttə ki, bizim xalqımızın çox dəhşətli dərəcədə əziyyət çəkənməsi imkanı vermədi. Biz de-fakto və de-yure müstəqilliyi seçdik. Müstəqil xarici siyasət, özünü təmin edən iqtisadiyyat, tərəfdaşlarımızla, - o ölkələrlə ki, onlar bizimlə əməkdaşlığa can atırdı, - səmərəli əməkdaşlıq. Əlbəttə ki, daxili potensialımıza sükənirdik. Eyni zamanda biz region ölkələri ilə də sıx əlaqələr qurduq. Bu, bizə imkan verdi ki, iqtisadi problemlərin böyük əksəriyyətini həll edərkən və biz öz üzərində çalışdıq, diqqətimizi xalqımıza, ölkəmizə yönəlttik və dedi-qodulara, Avropa Parlamentində və ya Avropa Şurasında kiminsə hansısa bəyanatına məhəl qoymadıq, fikir vermədik. Biz onlara tamamilə biganə yanaşıırıq.

Yəni sizin regionunuzda olan ölkələrdən nə qədər çox insan buralara gəlsə, ölkəmizlə bağlı anlayış daha dəqiq olar. Əlbəttə ki, Azərbaycanın sizin Qərb ölkələri ilə əlaqələri də daha yaxşı olacaq. Çünki təəssürlər, media və ictimai həyatın digər elementləri qərar qəbul edənlərin mövqeyinə təsir edir və onlar ictimai rəyi nəzərə almayaraq bilməzlər. Çünki bəzən biz demomnizasiyaya məruz qalırdıq. Bəzən elə siyasətçilər var ki, onların söylədiyi nəticədə bu onların ölkələrinin xeyrinə müsbət qərar qəbul edə bilərik. Ona görə də biz daha da yaxınlaşmalıyıq və

yaxınlaşdıqca daha az yanlış məlumatlar olacaqdır.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Növbəti sual Gela Vasadzedandır. O, müstəqil jurnalistdir.

Gürcüstanlı müstəqil jurnalist və siyasi analitik Gela Vasadze: Cənab Prezident, Sizi salamlayıram. Belə bir tədbirdə Sizi görmək çox xoşdur. Səmimi desəm, çox düşündüm və sual daha dəqiq belə formalaşdırardım. Mən sual vermək istərdim ki, Siz Azərbaycan Respublikasının milli inkişaf konsepsiyası haqqında danışdırdınız. Nəyə nail olmusunuz və bugünkü vəziyyət necədir? Sualım belədir: Bu gün Sizin arzuladığınız Azərbaycan və Cənubi Qafqaz nədən ibarətdir?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Sizi görməyə çox şadam. Keçən il siz iştirak etmişdiniz, təşəkkür edirəm ki, bir daha tərif buyurmusunuz.

Mən bu haqda fevralda inaqurasiya mərasimindəki çıxışında danışmışam. Qeyd etmişəm ki, biz hamımız bir yerdə cəmiyyət, bütün insanlar - hansılar ki, gələcək inkişafı təhfi vermək istəyən insanlar görək yeni milli ideyanı formalaşdırırıq. Bizim belə bir ideyanı var idi. Yəni siyasi üstünlükdən asılı olmayaraq belə bir ideyanı var idi. Bu da ərazi bütövlüyümüzün bərpası və öz ərazilərimizi qaytarılması idi. Biz buna nail olduq, keçən ilin sentyabrında biz buna tamamilə nail olduq.

Lakin biz dincelməməliyik, biz bu mövzunu uzun-uzadı müzakirə etməməliyik. Çünki bu mövzunu çox uzun müddət istismar etmək olar, lakin bu, bizə bir nəticə verməyəcək. Sözsüz ki, biz heç bir zaman nə işğalı, nə fəsadları, nə verdiyimiz qurbanları, nə böyük Qələbəmizi unutmayacağıq. Biz və bizim gələcək nəsillərimiz bu Qələbə ilə fəxr edəcəkdir. Lakin biz buna fokuslanmamalıyıq, biz bu mövzunu daimi istismar etməməliyik və onu daimi bir rəmzə çevirməməliyik, biz irəli getməliyik. Ona görə Prezident olaraq mən cəmiyyətə üz tutub dedim ki, gələn, birgə düşünək. Mən bunu təkbəşinə düşünə bilmərəm. Hotta mən nəyi isə düşünürəm, bəzən, sözsüz ki, ictimai müzakirələrin, ictimai düşüncələrin, fikirlərin əsasında, yaxud da Azərbaycanda baş verən hadisələr əsasında formalaşacaq. Eyni zamanda bildirim ki, tərəfimdən bu məsələ fevral ayında qeyd olunmuşdur, lakin hələ də bu proseslər davam edir.

Həmçinin əminəm ki, yeni milli ideyanın, yaxud da ideyaların necə olmasından asılı olmayaraq, onlar geosiyasi konteksti nəzərə almadan mövcud ola bilməz. Bölgə-

də geosiyasi kontekst dramatik şəkildə dəyişmişdir. Hotta kiminsə təsəvvür etdiyindən daha kəskin dəyişmişdir. Hazırda Azərbaycanın Qarabağda Qələbəsi yeganə geosiyasi dəyişiklik deyil. Mən bunu artıq dəfələrlə demişəm və çıxışımın əvvəlində demişəm ki, köhnə alyanslar artıq eroziyaya məruz qalır, yeni əməkdaşlıq formatları isə üzə çıxmaqdadır. Mən bu məsələyə daha dərinləndirə bilərəm, lakin bu, hamıya kifayət qədər molumdur.

Biz Cənubi Qafqaz ölkələrindən bəhs edirik, bu ölkələrin hər birində çox ciddi siyasi və xarici siyasi transformasiyalar baş vermişdir və baş verməkdədir. Hotta deyirdim ki, kəskin dəyişikliklərə yaxın transformasiyalar baş vermişdir və ya da Cənubi Qafqazda yeni vəziyyətin üzə çıxması deməkdir və biz bunu dərinləndirə bilərik. Bundan irəli gələcək Gürcüstanın, Ermənistanın, Azərbaycanın xarici siyasət vektorlarının necə inkişaf etməsindən asılı olaraq, bu, bizim sualınıza cavab verə bilər ki, hansı Cənubi Qafqazda yaşamaq istəyirik. Hamı deyəcək ki, biz sülh içində yaşayan, münasibətlərə, müharibəyə, ərazi iddiası olmayan, hamının bir-birini sevdii, əməkdaşlıq etdiyi Cənubi Qafqaz istəyirik. Lakin bu, bədən qaldıranda gözəl kəlmələrdir, real siyasət üçün belə deyil. Odu ki, həm Gürcüstanda, həm də Ermənistanda yeni xarici siyasət gündəliyi formalaşan dövrdə onu dərinləndirə bilərik, təhlil etməli və bundan sonra, - Azərbaycanda bu dəyişməyə və əminəm ki, dəyişməyə, - biz müəyyən tədbirlər görməliyik ki, inteqrasiya olmasa da, ən azından müəyyən əməkdaşlıq mövcud olsun.

Mən dəfələrlə söyləmişəm və dərinləndirə təəssüf edirəm ki, Cənubi Qafqaz ölkələri - hansılar ki, müharibə vəziyyətinə düşmüşdü, Baltıyanı ölkələrin yolunu təkrarlamaq bilməyiblər. Bildiyiniz kimi, həmin ölkələr açıq şəkildə münasibətlərdə olmayıb. Əgər bölgəmizdə də belə olsaydı, Cənubi Qafqaz iqtisadi inkişaf və siyasi əməkdaşlıq baxımından nümunə ola bilərdi. Çünki özlər böyü bizim ölkələrdə xalqlar bərabər yaşayırlar. Lakin bu, baş vermədi. İndi bu barədə nə demək olar. Ancaq indi bir şans var. Bunun üçün yəni də həm Gürcüstanda, həm də Ermənistanda həmin xarici siyasət modifikasiyalarının nə ilə yekunlaşacağını Azərbaycan düzgün təhlil etməli və sonunu görməliyik. Bundan sonra müəyyən monada daha ciddi addımlar atmalıyıq. Hər halda biz hesab edirik ki, uzunmüddətli sülh mümkündür və təbii ki, ona üstünlük veririk.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Frans Keyn, buyurun, sualınızı verin.

Frans Keyn: Təşəkkür edirəm, Zati-ali-ləri, cənab Prezident. Əvvəlcə minnətdarlığımı bildirmək istərdim ki, bu gün Şuşada, azad olunmuş Qarabağda tədbirdə iştirak edirəm. Bu fürsətə görə minnətdarlığımı bildirirəm. Təşəkkür edirəm ki, Siz media ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyini ifadə edirsiniz. Noyabrda ki tədbir, haqiqətən, Sizin üçün çox böyük hadisə olacaqdır. Mən Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində, Dubay şəhərində yaşayıram və işləyirəm. Bilirəm ki, Siz COP28-də Dubayda səfərdə idiniz. O, çox uğurlu bir tədbir idi. Baxmayaraq ki, Qərb mediası bu tədbiri çox mənfi işləndirirdi. Çünki onlar bu tədbiri görməzdən gəldilər. Ona görə də Sizə sualım belədir: COP29-la bağlı tədbirlərin mediada işləndirilməsini necə görürsünüz və Sizin yanaşmanız necə olacaqdır? Çünki böyük ehtimalla bu tədbir Qərb mediası tərəfindən qəzəbli şəkildə işləndiriləcəkdir.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Bizim namizədlərimiz və evsahibliyimizlə bağlı qərar verildikdən sonra - növbəti həftə Qərb mediasında bizə qarşı hücumlar başladı. Bu, gözlənilən bir hal idi və bunu müzakirə etdiyim bir çox şəxslərlə danışdırdım, - həm karlarını, dövlət və hücumlara məruz qalacağıq. Biz əlbəttə, bunu proqnozlaşdırma bilmərik ki, itihamların mövzusu necə olacaqdır? Amma əminəm ki, kifayət qədər itihamlar olacaqdır. Biz nədə itiham olunurduq? Neft və qazla zəngin olan ölkə olduğumuz üçün. Bu, çox təəccüblü bir haldır. Yeri gəlmişkən, COP28-in ev sahibi olan Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri də eyni mövzuda itihamlarla üzləşdi. Təəssüf ki, bizə qarşı çox geniş və koordinasiya edilmiş media prosesi başladı, biz ilk vaxtlar buna hazır deyildik. Biz izah etməyə çalışdırdıq, bu, bizim günahımız deyil ki, biz neft və qazla zənginik. Bizim fəaliyyətimiz onun əsasında qiymətləndirilməməlidir. Biz iqtisadiyyatımızı necə şaxələndirmişik, işsizliyin öhdəsindən necə gəlmişik, yoxsulluğu necə azaltmışıq, mövzular bunlar olmalıdır. Bu gün bu göstəricilər inkişaf edən ölkələrin səviyyəsindədir, bəzən ondan daha aşağı, daha azdır, yoxsulluq beş faiz səviyyəsindədir və bəzi ölkələr bunu heç yuxusunda görə bilməz. Qazıntı yanacaq növlərindən öldürdüyümüz gəlirlərin ədalətli paylanması çox şəffaf şəkildə, məsuliyyətli şəkildə həyata keçirilir. Buna baxmayaraq, itihamlar

davam edir. Ancaq deyər bilərəm ki, vaxt keçdikcə bizə qarşı hücumların sayı azalır, bizim COP heyətimiz çox səmərəli işləyir, öz vaxtının böyük hissəsini xaricə keçirir, müxtəlif görüşlər keçirir. Bizim COP-la bağlı gündəliyimiz proqnozlaşdırıla bilən, aydın hədəflərə, məqsədlərə, nəticələrə köklənmiş gündəlikdir. Deyə bilərəm ki, qarardən altı ay keçdikdən sonra biz daha az hücumla məruz qalırdıq. Ancaq onu bilirik ki, tədbir yaxınlaşdıqca bu itihamların və hücumların sayı artacaqdır.

Ədalətli və ikili standartlara əsaslanan işləndirməyə gəlsək, biz bilirik ki, COP tədbirinin bir Qazqada - Böyük Britaniyanın neft hasil etdiyi bir bölgəsində keçirilirdi və heç kas o zaman Böyük Britaniyanı itiham etmədi ki, onların neft və qazı var. Bu, möhür bizim dediklərimizin haqiqi olduğunu sübut edir. Bu tədbirin əhəmiyyəti, əlbəttə ki, bütün bu mənfə hallerə qat-qat çoxdur. Çünki bu, qlobal miqyasda ən mühüm hadisələrdən biridir. Bu, dünyada beynəlxalq arenada bir nömrəli konfransdır və ilk dəfədir ki, postsovet məkanında keçirilir. Bizim üçün bu, misilsiz bir şansdır ki, ən yüksək liqaya daxil oluruq. Biz təkə təşkilati baxımdan işlər görmürük, mahiyyət baxımından da təşəbbüslər irəli sürürük. Biz inkişaf etmiş ölkələrlə fəal şəkildə işləyirik. Biz Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında körpülər qururuq. Bizim üstünlüyümüz ondan ibarətdir ki, döndürüldükdə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etmişik. 120 ölkənin iştirakı ilə orada yekdil şəkildə sədr seçilmişdik və sədrlik müddətimiz də uzadıldı. Sədrliyimiz dövründə biz böyük nüfuz qazandıq.

Eyni zamanda Azərbaycan bəlkə yeganə ölkədir ki, bizim regionumuzda və postsovet məkanında Avropa İttifaqı dövlətləri ilə, Avropa İttifaqının 10 üzvü ilə strateji tərəfdaşlıq haqqında bəyannamələr qəbul edib və imzalayıb. Yəni Avropa İttifaqının 10 üzvü Azərbaycanın strateji tərəfdaşdır. Biz İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvüyük. Biz "OPEC Plus" formatının üzvüyük. Biz neft hasil edən ölkələrlə fəal şəkildə işləyirik. Biz müəyyən təkliflər irəli sürmüşük ki, neftlə zəngin ölkələr maliyyə mənbələrinin toplanmasında, səfərbər edilməsində necə daha vacib rol oynaya bilərlər.

Mən dünən Londondan - "Avropa Siyasi Birliyi"nin Zirvə toplantısından qayıtmışam. Mən artıq 3-cü dəfədir o tədbirdə iştirak edirəm. Yəni budur bizim üstünlüyümüz. Biz körpülər qura bilirik. Mən səmimi desəm, bundan əvvəl iqlim məsələləri ilə o qədər də dərinləndirilmişəm. Ancaq indi mən anlamam ki, inkişaf edən və inkişaf et-

miş ölkələr arasında çox böyük qeyri-səmiyyətlə, qarşılıqlı ittiham var. Hansı ölkə planlarımızı daha çox ziyan vurubdur, məsuliyyətli ölkə kimdir və onları bir növ məsuliyyətə cəlb etmək və cəzalandırmaq cəhdləri var. Biz bunu geridə qoymalıyıq. Bu, bizə heç bir nəticə verməyəcəkdir. Biz inkişafda olan kiçik ada ölkələri ilə əməkdaşlıq edirik. Bizim COP29 çərçivəsində bununla bağlı tədbirimiz olacaqdır və orada ittiqaf ölkələri də iştirak edəcək. Biz ittiqaf ölkələri ilə birgə fond yaradacağıq ki, inkişafda olan həmin kiçik ada ölkələrinə kömək edək. Çünki bu vəziyyət onların mövcudluğuna təhlükədir. Yəni biz müxtəlif istiqamətdə irəliləyirik. Hesab edirəm ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin COP28-in ev sahibi kimi təcrübəsindən istifadə edəcəyik və onun üzərindən işimizi aparacağıq. Ancaq ondan qabaq COP-a Misir evsahibliyi edibdir. Onların da neft və qazı var. Bizdən sonra da Braziliya evsahibliyi edəcək. Yəni neft və qaz ölkəsidir. Bu, onu göstərir ki, bu ölkələr enerji təhlükəsizliyi baxımından özlərini çox rahat hiss edən ölkələrdir. Onlar məsuliyyət nümayiş etdirirlər. Onlar "yaşıl texnologiya"ya, "yaşıl keçid"ə sərmayə qoyur, təhfi verirlər. Xanım Rebekka qeyd etdiyi kimi, "yaşıl həmrəylik" mövzusu müzakirə ediləcəkdir. Bu il Azərbaycanda "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilib. Ümid edirəm ki, uğurlu tədbir kimi onun yaxşı nəticələri olacaq. Bütün dostlarımızı noyabrda bizimlə birlikdə olmağa dəvət edirəm.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Biz böyük məmnuniyyətlə orada iştirak edəcəyik. Növbəti sual Karlay Korbinandır. O, BMT-də Fransa Polineziyasının nümayəndəsidir.

Karlay Korbin: Cənab Prezident, yanlış nəratiivlərdən biri odur ki, guya kolonializm son qoyulmuşdur. Siz bu sahədə ən fəal liderlərdən birisiniz, bəlkə də ən fəal liderisiniz. Əlbəttə, Siz Qoşulmama Hərəkatına sədrlik dövründə də buna diqqət yetirdiniz. Bakı Təşəbbüs Qrupu çox fəaldır, koloniya kimi, müstəmləkə kimi yaşayan ölkələri bir araya gətirir. Biz Fransa müstəmləkə əraziləri ilə bağlı mühüm bir tədqiqatı başa çatdırmış və onu təqdim edəcəyik. Siz inkişafda olan kiçik ada ölkələrini qeyd etdiniz. Çox şadıq ki, Siz Karib hövzəsində iqlim dəyişikliyi ilə bağlı bizi dəstəkləyirsiniz. Çünki bu, bizim mövcudluğumuzla təhlükədir. Eyni zamanda kolonializmə dair gələcək təşəbbüsləriniz barədə nə deyirdiniz?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Tamamilə haqlısınız ki, biz Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimizə başlayandan bu məsələ ilə yaxından məşğul olmağa çalışdıq. Çünki Qoşulmama Hərəkatının bir çox üzvü keçmişdə kolonializmin qurbanı olmuşdur. Milyonlarla insan bunun qurbanı olmuşdur və bəzi ölkələr hələ də bundan əziyyət çəkir. Məsələn, Qəmər adaları, Mayot adası. Hələ də onlar kolonial idarəçilik altında. Biz bu ölkələrə kömək etmək istəyirik ki, keçmişin bu iyrənc qalıqından özlərini azad edə bilsinlər. Təəssüflər olsun ki, Fransa hökuməti yəni də mediadan istifadə edərək bizi ittiham edir ki, guya biz onların daxili işlərinə qarşıyıq. Ancaq bu, qətiyyətlə belə deyil. Biz bunu Avropa İttifaqında, BMT-də anti-Azərbaycan mövqeyi ilə əlaqələndiririk. Onlar Azərbaycana qarşı soyuq müharibəyə başlayırlar. Biz bunu ona görə edirik və əminəm ki, Fransanın etdikləri iyrəncdir, qəbul ediləməzdir və buna son qoyulmalıdır. Onların həmin insanların taleyinə bu dərəcədə təsir etməyə ixtiyarları yoxdur. O ölkələr Fransanın minlərlə kilometr uzaqda yerləşir, onları assimilyasiya etməyə çalışırlar, onları təhqir edirlər. Sonuncu hadisələrdə Yeni Kaledoniya yeddi insan həlak olub. Bu, Fransanın və onun prezidentinin əməli nəticəsində baş verib.

Arda 4-cü sahə.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 3-cü səh.

Biz kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqları dəstəkləməyə davam edəcəyik, əlimizdən gələni edəcəyik. Əlbəttə ki, siz Bakı Təşəbbüs Qrupunu qeyd etdiniz. Bu, bir qeyri-hökumət təşkilatıdır. Ancaq bu qeyri-hökumət təşkilatı birgə sayılır və onlar, mənə, çox yaxşı işləyirlər. Çünki kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqların səsinə heç kəs eşitmir. Çünki az sayda ölkə var ki, Fransanın əməllərinə görə ittiham etsin. Bir çox ölkələr buna göz yummağa çalışırlar, başqa tərəfə baxmağa çalışırlar. Özlərinə başağrı axartırlar. Onlar qorxurlar ki, "Fiqaro" və ya "Le Monde" qəzetlərində demoniasiyaya məruz qalarlar. Həmin qəzetlər bu gün Fransa prezidentinin rejiminin təsiri altındadır. Mən sizə tam əminliklə deyə bilərəm, biz çox gözəl bilirik ki, həmin o media şirkətlərinə Yelisey sarayından hansı mesajlar ötürülür. Biz buna məhəl qoymuruq. Biz sizi hər zaman dəstəkləyəcəyik. Əlimizdən gələni edəcəyik ki, siz və sizin kimi milyonlarla insan öz torpağında azad yaşaya bilsin. Siz öz gələcəyinizi planlaşdırmısınız. Siz öz irsinizi və ləyaqətinizi, dilinizi qoruyub saxladınız, hansı ki, bu gün sizi ondan məhrum etməyə çalışırlar. Biz sizin yanınızda olacağıq.

Moderator Rebekka Makflafin-İstham: Təşəkkür edirəm, Zati-əliləri. Növbəti sual Maksim Şevçenkodandır.

Maksim Şevçenko: Cənab Prezident, gözəl Şuşaya dəvətə görə təşəkkür edirəm. Mən onu xarabalıq vəziyyətində görmüşəm. Mən onu Vətəni ilə əlaqədən məhrum olanda, qəm-qüssə içində görmüşəm. Mən 2000-ci illərin əvvəllərində Azərbaycan ilə Ermənistan arasında humanitar danışıqlar üzrə bir cəhdə iştirak etmişəm və sairə. Ona görə də indi işğaldan azad edilmiş ərazilərin belə dirçəlişini gördəndə Azərbaycan davam etdirə bilər və sairə. Gördüyünüz işlərə görə Sizə və Sizin şəxsinizdə bütün Azərbaycan xalqına dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Maksim Şevçenko: Mən bu fikri davam etdirəcəyəm. Yalan məlumatlar çox vacib bir mövzudur. Rus dilində daha sərt səslənir - uydurulmuş hekayələr. Bu yalanlar nədən ibarətdir? Onlar bu gün Sizin haqqında danışdığımız kimi, Qərbin dünya xalqları üzərində hökmranlığını davam etdirməsinə, müxtəlif ərazilərə işarə edərək, öz siyasi və tarixi hekayələrini dünya xalqlarının üzərinə sırımağa davam etməyə imkan verən yalanlardır. Nədən, bu rəvayətlər orada formalaşır. Kim harada yaşayıb, qədim tarixçilər kimo harada yaşamağa icazə veriblər, harada kimin nə haqqı var, çünki min il əvvəl haradada filan yerdə filankə nəsa yazıb, bu gün etnik təməllərə aparmaq və ya öz dövlətlərini yaratmaqla bağlı. Ona görə də Azərbaycan xalqı Sizin rəhbərliyinizlə bu yalana zərər vuranda, bu, əslində, bütün bu sistemin, XX əsrdə Osmanlı imperiyasının xarabalıqları üzərində formalaşan əldatma sisteminin məhv edilmişinin başlanğıcı idi. Xalqları öz Qərb ağalarına tabe etmək cəhdləri ilə Rusiya imperiyasının məhv etdiyi.

Cənubi Qafqazın taleyi ilə bağlı sualım var. Mənim çoxlu sayda azərbaycanlı dostları var, onların əksəriyyəti əslən Qərbi Azərbaycandır. Orada əcdadlarının qəbirləri var, onlar bu gün öz tarixi Vətənlərini, azərbaycanlıların yaşadığı yerləri ziyarət etmək imkanından məhrumdurlar. Müxtəlif xalqlara mənsub fərqli dinlərin nümayəndələri min illər boyu orada yaşayıblar, yəqin ki, müəyyən müharibələr və münaqişələr olub, lakin bu ərazilər heç vaxt etnik təməllərə şahidlik etməyib. Sovet İttifaqının süqutundan sonra 300 minə

yaxın azərbaycanlı Qərbi Azərbaycandan, indiki Ermənistan ərazisindən qovulub. Deyirlər ki, bu proses hələ 1980-ci illərdə başlayıb. Bu barədə mənə müxtəlif versiyalar söylədilər. Amma indi burada, Siz dediyiniz kimi, keçmişin davamı olaraq hər hansı əlavə fikirlər söyləmək istəmirəm. Gələcək - humanitar əməkdaşlıqdır. Suallım belədir, biz azərbaycanlıların öz Vətənlərinə heç olmasa, qonaq kimi gələ bildiyi günü görə biləcəyik? Bəlkə də kimsə orada yaşamaq istəyəcək. Dostları var, onlar orada, Göyçə gölünün, ermənicə Sevvan gölünün sahillərində necə yaşadıklarını hələ də xatırlayan yaşlı insanlar, - yeri gəlmişkən, onların çoxu ermənicə bilir, - bu gün onlar bu imkanlardan məhrumdurlar. Mənim tanıdığım ermənilər var ki, onların bir çoxu eynilə Azərbaycana gəlmək istədilər, hansı ki, nosilləri üçün vətən olub. Ona görə də bu humanitar mübadilə, ədalətli, Qafqazın öz əraziləri ilə əsl bütövlüyünün bərpası, etnik təməllərinin olmasına prosesi haqqında nə düşüncənizdir? Bu, zənnimcə, Gürcüstan da aiddir. Burada mənim mövqeyim dəyişməz olaraq qalır. Hər bir gürcü qovulduğu torpaqlara qayıtmalıdır. Mən bunu bir Rusiya vətəndaşı kimi cəsarətlə deyirəm. Bu prosədə hər hansı irəliləyiş olacaqmı? Azərbaycanlılar öz Vətənlərini - Qərbi Azərbaycanı görəcəklərmi?

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun, sualınıza görə təşəkkür edirəm. Bu məsələ ilə bağlı nə düşündüyüm barədə cavab vermədən əvvəl demək istərdim ki, azərbaycanlılar hələ XX əsrin əvvəllərində - 1918-ci ildə və müharibədən dərhal sonra, - mən İkinci Dünya müharibəsini nəzərdə tutaram, - Qərb ölkələrində yaşayan ermənilərin Ermənistanə köçürülməsi və onların yerləşdirilməsi kimi tam düşünülmüş bir bəhanə ilə indiki Ermənistan ərazisindən deportasiyaya məruz qalıblar. O vaxt, 1940-1950-ci illərdə sovet hökuməti tərəfindən bir neçə qərar qəbul edildi və yüz minlərlə insan Qərbi Azərbaycanda yaşadıkları, məskunlaşdıqları ərazilərdən sürgün olundu. Yaşayış üçün yararlı, zəngin, Göyçə və digər yerlərdəki təbii-iqlim şəraitindən tamamilə fərqli olan Kür-Araz ovalığına deportasiya edildi. Onların çoxu, sadəcə, dözə bilməyib və vəfat edib. Həm də prinsipcə hər şey, əlbəttə, 1980-ci illərin sonlarında baş verən etnik təməllərə başladı. Çünki yenə də sualın əvvəlində yalan rəvayətlərlə bağlı dediyiniz o şərtlərə qayıdaraq, bütün bunlar barədə Qərbin, o cümlədən Rusiyanın, 1990-cı

illərin Rusiyanın media məkanında danışılmayıb. Onlar bu barədə susublar. Qafan bölgəsində və başqa rayonlarda azərbaycanlıların Ermənistan ərazisindən vətəncəsinə deportasiyası haqqında tamamilə susub, Ermənistanın yalan hekayəsinə dair yüz faizli birtərəfli meyl var idi. Prinsipcə, elə hər şey də buradan başladı. Bu, sonradan böyük yanğına çevrilən qığılcım idi. Beləliklə, xalqımız deportasiyanın bütün əzablarını yaşadı.

Konkret suala gəlincə isə, mən əminəm ki, həmin gün mütləq gələcək. Burada biz, əlbəttə ki, Ermənistan rəhbərliyinin siyasi iradəsinə, bəyan etdiyi demokratiya və qanunun aliliyi prinsiplərinə sadıqlığına ümid bəsləyirik. Bilirsiniz, hələ ötən ilin sentyabrında antiterror əməliyyatı keçirilməmişdən əvvəl, biz Qarabağın erməni əhalisinin nümayəndələrini dəfərlərini görüşlərə, söhbətlərə davət etmişdik. Mən parlamentin üzvləri arasında Prezidentin xüsusi nümayəndəsini təyin etdim, o, Qarabağın erməni əhalisi ilə təmasların qurulması və onların sonrakı yaşayışının və həyat fəaliyyətinin müəyyənləşdirilməsi üçün xüsusi olaraq təlimləndirildi. O vaxt Qarabağ ermənilərinin nümayəndələri ilə hətta ilk görüşünə də nəzarətimiz altında olmayan ərazidə, Xocalıda, Rusiya sülhməndlik kontingentinin bazasında baş tutdu. Ancaq biz həm də o vaxt təklif etdik ki, növbəti görüş artıq nəzarətimiz altında olan ərazidə baş tutsun. Lakin o vaxt separatçı rejim bundan imtina etdi. Bir neçə ay ərzində biz onları iki dəfə görüşə dəvət etdik və iki dəfə imtina etdilər, bundan sonra isə prosədə iştirak etməyə çalışan bir çox beynəlxalq oyunçular bizə sual ilə müraciət etdilər: bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrdə təqdirə qala biləcəkləri qeyd olunmuşdu və bunu necə etməyin qaydası, və ya yaşayış icazəsinin alınması şərtləri göstərilmişdir. Yəni başqa ölkənin vətəndaşının digər ölkədə daimi yaşama bilməsinin hər hansı başqa forması, sadəcə olaraq, mövcud deyil. Bundan da imtina edildi. Yəni o vaxt bizim nəzarətimizdə olmayan Qarabağda yaşayan erməni millətindən olan vətəndaşların təhlükəsiz həyatının təmin etmək baxımından biz mümkün qədər konstruktiv iddik. Sentyabrın 20-də biz nəzarəti bərpə edərək separatizmə son qoyanda yenə erməni əhalisinin nümayəndələri ilə bir neçə görüş keçirildi,

amma yenə də nəticə əldə olunmadı. Bu dediklərim bizim məsələyə olan yanaşmamız haqqındadır. Təbii ki, biz Ermənistan hökuməti tərəfindən də eyni yanaşmanı gözləyirik. Biz onlardan açıq-aydın bəyanat gözləyirik ki, bugünkü Ermənistan ərazisindən, Qərbi Azərbaycandan qovulmuş azərbaycanlılar, yaxud oradan didərgin salınanların övladları və nəsiləri öz tarixi torpaqlarına necə qayıda və həmin yerlərdə gedə bilərlər, yaxud həmin torpaqlarda necə yaşaya bilərlər. Üstəlik, bizdə olan kifayət qədər mötəbər məlumatlara görə, azərbaycanlıların yaşadığı kəndlərin 90 faizində indi həyat yoxdur, yəni həmin yerlər boşdur, oralar Füzuli, Ağdam və digər yerlər, habelə bütün digər Azərbaycan kəndləri 30 il ərzində dağıldığı kimi yerlə yeksan edilmişdir. Orada bezi kəndlərdə isə erməni əhalisi məskunlaşmışdır. Ona görə də mən çox inanıram ki, həmin gün mütləq gələcək. Mən bu barədə dəfələrlə danışanda, təbii ki, erməni diasporunun nəzarətində olan beynəlxalq müstəvilərdə mənə az qala işğalçı fikirlər dəşməkdə ittiham etməyə başladılar. Mən dedim ki, biz oraya tanklarla yox, avtomobillərlə gələcəyik. Mən bunu indi də deyirəm. Düşünürəm ki, bu mesaj, bugünkü erməni rejiminin sponsorlarının, xüsusən Parisdə və digər Qərb paytaxtlarında olanlara çox aydın şəkildə çatdırılmalı olduğu ismarıqlardan biridir. Axı, indi onlar özlərini ən qabaqcıl avropalılar kimi qələmə verirlər. Qoy onlar Avropa İttifaqına xas olan - milli azlıqların, onların dilinin, tarixinin, mədəniyyətinin necə qorunmalı olduğunu nümayiş etdirlərsin. Bunu sözdə deyil, əməldə nümayiş etdirlərsin. Düşünürəm ki, burada təkcə Azərbaycanın istəyi, yaxud Azərbaycanın fəaliyyəti kifayət etməyəcək. Zənnimcə, bu məsələyə beynəlxalq media qurumları və beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatları qoşulsaydı, çox yaxşı olardı. Çünki Qərbi Azərbaycandan qovulmuş azərbaycanlıların və onların nosillərinin sayı bu gün Azərbaycanda milyonlardır. Əgər buna Azərbaycanın region kontekstində yanaşsaq, bu, əhalisinin sayına görə ölkəmizin ən böyük regionudur.

Moderator Rebekka Makflafin-İstham: Təşəkkür edirəm. "Haber Global"dan olan nümayəndənin sual verməsini istərdim. **Türkiyənin "Haber Global" televiziya-sının aparıcısı Saynur Tezen:** Cənab Prezident, dəvətə görə təşəkkür edirəm. Bu gün Qarabağda, Şuşada olmağımızdan şərəf hissi keçiririk, xüsusilə də nəzərə alsaq ki, bu ərazilər 30 il ərzində işğala və dağntıya məruz qalıb. Fantastik dəyişikliklərin şahidi oldum. Mən "Haber Global"dan, İstanbuldan

olan jurnalistəm. Hazırkı vəziyyət, sülh sazişi ilə bağlı vəziyyət nədən ibarətdir? Noyabrın 8-i Qarabağda Qələbə əldə edildi. 2023-cü ilin sentyabrında antiterror əməliyyatı keçirildi və bununda Qarabağın erməni işğalına son qoyuldu. Bu da Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tam bərpası ilə nəticələndi. Sülh sazişi hələ də imzalanmayıb. Siz bəyan etmişiniz ki, Ermənistan konstitusiyasında dəyişiklik edilməsi sülh müqaviləsinin imzalanması üçün başlıca şərtidir. Son zamanlar Ermənistanın baş naziri Paşinyan tərəfindən bəyanatlar verilib ki, o, sülh tərəfdarıdır. O, parlamentə çıxışında da qeyd edib ki, sülh tərəfdarıdır. Ancaq revanşist əh-havani nəzərə alsaq, Prezident Ərdöğana da bu sual verildə, o dedi ki, yanlış tarixi narrativlərdən uzaqlaşmaq lazımdır və realist yanaşma nümayiş etdirilməlidir. Prezident Ərdöğan qeyd etdi ki, Paşinyan artıq bunu başa düşüb. Ermənistan, erməni diasporu və revanşist qüvvələr də bunu dərk etməlidir. Ümid edirəm ki, Ermənistan düzgün qərar qəbul edəcək. Çünki imkanlar hər zaman olmur və bu fürsətdən istifadə etmək lazımdır. Bu, Prezident Ərdöğanın sözləridir. Yəni bu imkanları yaratmaq üçün şərtləri hansılardır və Sizə sülh sazişi nə zaman imzalanacaq?

Prezident İlham Əliyev: İcazənizlə, mən əvvəllə qayıdım, İkinci Qarabağ müharibəsinin sonuna. O zaman ATƏT-in keçmiş Minsk qrupu fəaliyyətində idi və onların nümayəndələri, bilirsiniz ki, orada üç həmsədr var idi, onlar Azərbaycana gəldilər, səfərdə oldular və mən anladım ki, onlar nə edəcəklərini bilmirlər. Yəni gələcək addımları nədən ibarətdir onu bilmirdilər. Çünki münaqişəyə və işğala Azərbaycan özü son qoydu və 20 il ərzində razılaşdırılmış bütün prinsiplər tərəfindən təmin edildi. Yəni biz bunu etdik.

Bizim ölkə və şəxson mən sülh sazişi üzərində işləməyi təklif etdim. Mənim fikrim ondan ibarət idi ki, Qarabağ münaqişəsi həll edilmişdir. Biz nə etməliyik ki, iki ölkə münasibətləri normallaşsın. Bu, açıq şəkildə Azərbaycan tərəfindən bəyan edildi. Ancaq Ermənistan bir cavab gəlmədi. Bir müddətdən sonra biz prinsiplərimizi elan etdik. Bu, beş prinsiplər, təməl prinsiplərdir, beynəlxalq hüququn prinsipləridir. Əminəm ki, bu işlərlə məşğul olanlar bilir mən nədən danışırım. Yenə də Ermənistan çox uzun müddət lazım oldu ki, buna razı olsunlar. Yəni o zamandan etibarən danışıqlar bizim təşəbbüsmizlə başladı. Həmin danışıqlar

bir müddət davam etdi və burada heç bir ciddi irəliləyiş olmadı. Bunun bir xüsusi səbəbi var idi, çünki Ermənistan həmin sülh sazişinə dırmaçarası "Dağlıq Qarabağ" məsələsinə daxil etmək istəyirdi. Biz bunun qəti əleyhinə iddik. Çünki bu, bizim daxili məsələmizdir. Daxili məsələlər müzakirə mövzusu ola və təbii ki, sazişə də daxil edilə bilməz. Bu məsələ açıq qaldıqca digər məsələlər haqqında, o qədər də əhəmiyyətli olmayan məsələlər haqqında danışıqların mənası yox idi. Azərbaycan öz suverenliyini ötən ilin sentyabrında bərpə etdikdən sonra biz daha üç ay gözlədik ki, Ermənistan nəhayət, danışıqlara yenidən başlasın. Yəni praktiki baxımdan mahiyyət etibarilə real danışıqlar altı aydır - dekabr ayından başlayaraq gedir və o, xarici işlər nazirləri səviyyəsində həyata keçirilir. Müxtəlif ölkələrdə bir neçə görüş keçirilib.

Sülh sazişinin mətninə gəlincə, mənə xarici işlər naziri tərəfindən verilən məlumatlara görə, mətnin 80-90 faizi razılaşdırılıb. Ona görə də Ermənistan həmin o müddəatı və terminologiyaları oradan götürməyə razı oldu və beləliklə, normallaşma prosesində irəliləyiş baş verdi. Ancaq burada yenə də hazırda iki məsələ var. Birincisi, Ermənistan bizim təkliflərə müsbət cavab verməlidir ki, həm Ermənistan, həm Azərbaycan birgə ATƏT-ə müraciət etsin ki, Minsk qrupu ləğv edilsin. Çünki artıq uzun müddətdir bu qrup fəaliyyətsizdir, bəlkə də bir-iki ildir. Minsk qrupunun fəaliyyətdə olması üçün heç bir səbəb yoxdur. Çünki həmsədrlər də-fakto bir-biri ilə müharibədədir, yəni onların ikisi digərinə qarşı bir yerdədir. Fransa burada bütün imkanlardan məhrum edilib. Onlar növbəti vasitəçi, heç bu regionda ola bilməzlər. Onlar Cənubi Qafqaz regionunda bizim razılığımız olmadan müvəccud ola bilməzlər. Bizsiz onu etmək istəyirlərsə, onlar uğursuzluğa düşər olacaqlar və bu, bir daha onlar üçün çox acınacaqlı və ağırlı bir məsələ olacaq. Yəni Minsk qrupunun burada bir növ "canlı" saxlanması mənə fayda var, nə məqsəd var?! ATƏT daxilində konsensus şəklinə qərarlar qəbul edilirdi. Ermənistan Minsk qrupunu hələ də fəaliyyətdə saxlamaq istəyirsə, bu, o deməkdir ki, Ermənistanın hələ də Azərbaycanı qarşı ərazi iddiası var və bu, çox ciddi bir faktordur. Bu, bir təstirdir, bu, bir göstəricidir. Onlar bəyanatlarında bəzən bir şey deyirlər, əməldə isə tam fərqli hərəkət edirlər. Onlar bu gün ən yüksək səviyyədə deyirlər ki, "Qarabağ Azərbaycanıdır!" Halbuki 2019-cu ildə bir neçə kilometr buradan uzaqda həmin şəxs çox emosional şəkildə bəyan edirdi ki, "Qarabağ Ermənistanıdır!" Bu gün həmin adam deyir ki, "Qarabağ Azərbaycanıdır!" Bu, çox gözəl transformasiyadır və mən bunu təqdir edirəm. Ancaq indi bunu əməli addımlarla sübut etmək lazımdır. Minsk qrupunun ləğvi ilə bağlı ATƏT-ə birgə müraciət edilməlidir.

Növbəti şərt odur ki, Ermənistan konstitusiyasında dəyişikliklər edilməlidir. Bizim onların daxili işlərinə hər hansı bir müdaxilə etmək niyyətimiz yoxdur. Ermənistan konstitusiyasında müstəqillik barədə bütövlüyünə qarşı təhlükə var, təhdid var. Orada Ermənistanın dırmaçarası "Dağlıq Qarabağ"ın birləşməsinə səbəb gətirir. Yəni bu müddəat o konstitusiyada olduğu müddətdə sülh sazişi mümkün deyil. Bir daha demək istəyirəm ki, mən hər kəsə yaxşı başa düşsün. Ermənistanın daxili işlərinə bizim hər hansı müdaxilə etməyə səbəb gətirə bilməz. Ancaq konstitusiyada belə bir maddənin olması sülh sazişini mümkünsüz edir. Çünki konstitusiyaya hər hansı bir beynəlxalq müqavilədən üstün sənəddir. Ona görə biz o vəziyyətdə olmaq istəmirik ki, bir gün onlar yenə də öz fikirlərini dəyişəcəklər və biz sentyabrda atdığımız addımları təkrar etməyə məcbur qalacağıq.

Arda 5-ci səh.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəli 4-cü səh.

Bununla yanaşı, mətn üzərində danışmaq davam edir. Deyə bilmərəm ki, xarici işlər nazirləri növbəti görüşü nə zaman keçirəcək? Bu gün mən daha az nikbinəm. Çünki bildiyiniz kimi, baş nazir Paşinyan mənimlə Britaniyada görüşməkdən imtina etdi. Bu, Britaniya Hökumətinin təşəbbüsü idi. Təklif o idi ki, bizim aramızda belə bir görüş keçirilsin, həmin Oxford tədbiri çərçivəsində. Ermənistan tərəfi bu təklifi rədd etdi. Biz buna çox təəccübləndik, çünki dörd ay bundan əvvəl Kansler Şolts Münxen şəhərində bənzər bir görüş təşkil etdi. O, görüşdə iştirak etdi, 5-6 dəqiqə ərzində bizimlə bir yerdə oldu, sonra otağı tərk etdi. Detallar bu idi. Belə bir format düşünülmüşdü ki, o, giriş sözdündən sonra otağı tərk etsin. Beləliklə, görüşümüz ikitərəfli qaydada davam etdi. Britaniya Hökuməti də eyni təklifi verdi. Görüşdə Britaniyanın Baş naziri iştirak edəcəkdi və sonra çıxacaqdı. Baş nazir Paşinyan bundan imtina etdi. Yəni o, mənimlə danışmaq istəmirsə, hansı sülh sazişindən söhbət edə bilər. O, Britaniyanın Baş naziri ilə danışmaq istəmirsə, Londonda və Oksfordda niyə səfər edirdi? Yəni bir sıra məsələlərdə çox ciddi ziddiyyət var. Ancaq biz baxacağıq, dediyim kimi, mən Londonda dünən qayıtmışam. Bir istiqamət mötədir - sülh sazişinin mətni, digəri isə, əlbəttə ki, dediyim kimi, Ermənistan konstitusiyasıdır.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Çox təşəkkür edirəm. Professor Paulo Liebl Fon Şirak, söz sizindir. O, Vaşinqtonun Bey Atlantik Universitetini təmsil edir.

Paulo Liebl Fon Şirak: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Mən ötən il də bu tədbirdə iştirak etmişəm. Bir daha təşəkkür edirəm ki, məni dəvət etmişiniz. İcazənizlə, Qərbi Azərbaycan məsələsinə toxunmaq istəyirəm. Biz Vaşinqtonda bir neçə gün öncə Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndəsi ilə də görüşdük, bunu ətrafı müzakirə etdik. Biz bilirik ki, bu məsələ ilə bağlı necə qorəzli işıqlandırma var. Üç yüz min azərbaycanlın oradan didərgin salınması ilə bağlı heç kəsə məlumat yoxdur. Burada hər hansı kompensasiya edilməyib, bunun hər hansı bir əsaslandırılması olmayıb, təqdim edilməyib. Mən şadam ki, belə bir görüş keçirildi və biz məlumatlandırıldıq.

Mənim sualım COP29-la bağlıdır. Bildiyiniz kimi, Qərbin dünyanı həyatına təsir və dekarbonizasiya ilə bağlı üç iddiaları var. Ola bilər, bu, bu gün baş verməyəcək, yaxşı fikirdir. Ancaq bu, nə qədər realdır? Mən səmimi şəkildə deyə bilərəm ki, neft-qaz aktuallığını saxlayacağıq. Mən ABŞ-ni təmsil edirəm və orada biz məsələyə 100 milyardlarla dollar xərcləmişik. Ancaq ötən il ABŞ tarixində neft-qaz sahəsində ən böyük hasilata nail olundu. Bu, Bayden Administrasiyası dövründə baş verdi. O administrasiyaya ki, "yaşıl enerji" məsələsinə sadıqdır və mənim sualım bundan ibarətdir. Siz tezliklə COP29-a evsahibliyi edəcəksiniz. Siz neft-qaz hasil edən ölkəsiniz. Siz ötən il dediniz ki, biz bərpaulanan enerji sahəsində irəliləyəcəyik. Siz hər iki istiqamətdə irəliləyə bilərsiniz. Burada Siz bu narrativləri bir növ idarə edə bilərsiniz. Yəni Sizin dünyaya mesajınız nədən ibarətdir? Bəli, biz "yaşıl enerji"yə sadıq, ancaq bu texnologiya hələ tam hazır deyil. Bunlar çox bahalı təşəbbüslərdir. Dünya buna hələ hazır deyil və Siz qeyd etdiyiniz kimi, ölkəniz Qlobal Cənub və Qlobal Şimala körpü ola bilər. Siz neft hasilatçısı, Sizin ölkədən İtaliyaya qədər uzanan boru kəmərləriniz var. Sizin bu baxımdan - hibrid atmosferdə yaşamaqla bağlı, yəni həm faydalı qazıntı növlərindən istifadə edərək, həm də yeni bərpaulanan enerjiyə diqqətin təmin edilməsi ilə bağlı mesajınız nədən ibarətdir? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Mənim mesajım qısa şəkildə ola bilər. Mən deyirdim ki, riyakarlığa son qoyulmalıdır. Mən deyə bilərəm ki, ötən görüşümüzün gündəlik Azərbaycan bərpaulanan enerji sahəsində böyük nailiyyətlərə imza atıb. Biz ən böyük Günəş-elektrik stansiyasını - 230 meqavat gücündə stansiyanı istifadəyə verdik. İndi isə 240 meqavatlıq külək-elektrik enerjisi stansiyası ilə bağlı işlər yekunlaşır və tezliklə biz 240 meqavatlıq Günəş-elektrik stansiyasının açılışını edəcəyik. Birinci layihə "Masdar" şirkəti, ikinci layihə isə "Acwa Power" şirkəti tərəfindən həyata keçirilir. Üçüncüsü isə, BP tərəfindən inşa ediləcək. Yəni bunlar dünyanın aparıcı enerji şirkətləridir. Bununla yanaşı, ötən ay Bakıda biz üç Günəş və külək-elektrik stansiyasının təməlini qoyduq, ümumi həcm bir qıqavattır. Biz bu sahədə çox böyük işlər görürük. Böyük potensialımız var, həm texniki, həm də iqtisadi potensialımız. Texniki baxımdan dənişdirməyə imkan var, iqtisadi baxımdan quruda Günəş və külək stansiyalarının potensialı göstərir ki, biz 27 qıqavat həcm istehsal edə bilərik, yəni həcm böyükdür.

Bununla yanaşı, biz texniki əsaslandırma işləri həyata keçiririk. Söhbət Xəzər dənizindəki külək-enerji stansiyalarından Rumınyaya Qara dənizin dibi ilə uzanacaq elektrik kabel layihəsindən gedir. Orada da potensial dörd qıqavattır. Biz "Acwa Power" şirkəti ilə saziş imzaladıq ki, istehsal edilən bərpaulanan enerjinin saxlanması şəraiti olmalıdır, imkanlar olmalıdır. Çünki bu, ən böyük problemdir. Siz bunu istehsal edə bilərsiniz, ancaq bir növ nəhəng bir batareyə şəkildə inşa ediləcək bu layihə. Ona görə də biz oraya həm sərmayə cəlb edirik və bu iş öz sərmayəmizi də yatırır. Bununla yanaşı, bu, bizə imkan verəcək ki, töbi qaza qonaş edək. Bu gün Avropanın bizim qaza böyük ehtiyacı var. Mən nəyə görə dedim ki, gəlin, riyakarlığa son qoyaq?! Bir tərəfdən Avropa bizdən xahiş edir ki, hasilatı artırmaq və onu Avropaya nəql edək. Çünki onların buna ciddi ehtiyacı var. Digər tərəfdən, onlar bunu maliyyələşdirmirlər və bu, mənim avropalı həmkarlarımızla müzakirələrimdə mövzudur. Avropa İnvestisiya Bankı faydalı qazıntı yanacağı ilə bağlı layihələri maliyyələşdirməyi təmənlə dayandırır. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, demək olar ki, bu sahəyə maliyyə ayırmır. "Cənub qaz dəhlizi" - bu, 3500 kilometr uzunluğunda olan interqasiya edilmiş boru kəməridir, tam həcmdə, 100 faiz həcmə işləyir. Bu gün Avropa ölkələrinin əlavə qaza böyük ehtiyacı var. Biz Sloveniyadan olan bir şirkətlə saziş imzaladıq və bu da Azərbaycanın doqquzuncu tərəfdaşdır ki, bizim qazın istehlakçısı olacaqdır. Ancaq Avropanın maliyyə institutları bunu maliyyələşdirmir. Onlar istəyirlər ki, biz "Cənub qaz dəhlizi"ni 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə qədər genişləndirək. Söhbət TANAP-dan gedir və TAP-ı 10 milyarddan 20 milyard kubmetrə çatdırmaq. Biz oraya milyardlarla pul yatırırıq. Deyə bilərəm ki, "Cənub qaz dəhlizi"ni yaratdıq sərmayənin hələ də tam mənfəətini götürməmişik və bizim neft-qaz sahəsindən əldə etdiyimiz gəlir hələ də bu borcun ödənilməsinə yönəlib. Onlar gözləyirlər ki, biz oraya milyardlarla vəsait yatırmaq və eyni zamanda deyirlər ki, 10 ildən sonra Avropa İttifaqının qaza ehtiyacı yoxdur. Yəni biz ağılsızlıq ki, onların ehtiyacı olmadığı qaza 10 milyardlarla vəsait qoyaq? Yəni sonra da deyək ki, bizim qazımız haradadır. Yəni mənim mesajım o oldu ki, gəlin, bu oyuna son qoyaq, faydalı qazıntı yanacağı olmadan yaşamaq mümkün deyil. Bu, birincisi.

İkincisi, mən bilirəm ki, Avropa şirkətləri bərpaulanan enerjiyə nə qədər yatırım edirlər. Mən bunu təqdir edirəm. Ancaq beynəlxalq ekspertlərin hesabına görə, nə qədər etsələr də, bu, dünyanın və Avropanın ehtiyacını tam ödəyə bilməyəcək və ona görə də biz həmin kabel üzərində işləyirik. Layihə təkəb və deyil. Biz Özbəkistan və Qazaxıstanla bir neçə ay bundan əvvəl Xəzər dənizinin dibi ilə gedəcək elektrik kabeli haqqında saziş imzaladıq və bunun texniki əsaslandırılması olacaq. Onların da bu sahədə təcrübəsi var. Bizim planlarımız istədiyimiz kimi həyata keçsə, Özbəkistan və Qazaxıstandan Xəzər dənizindən keçəcək Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə və Rumıniyaya uzanacaq kabel xətti inşa edə bilərik. Yəni bu layihə "Cənub qaz dəhlizi"ndən də daha böyük layihə olacaq. Amma bizim əməkdaşlığa, eyni zamanda koordinasiya ehtiyacımız var.

Bu günə qədər doqquz və ya on dəfə, hər ilin fevral ayında "Cənub Qaz Dəhlizi"nin Məşvərət Şurasının iclası keçirilib. İclasda onlarla ölkədən nümayəndələr iştirak edir. Buna sədrliyi Azərbaycan və Avropa İttifaqı edir və bu mövzuların biri də möhür "yaşıl enerji"dir. Biz sinerjinin tərəfdaşlarıyıq. Yəni bir işi görüb, digərini görməmək, bu, mümkün olmayacaq. Burada şüurlu yanaşma və hom istehsalçı, hom tranzit, hom istehlakçı ölkələr arasında maraqların balansı olmalıdır.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Çox sağ olun, cənab Prezident. Bu,

COP29-un da əsas mövzularından biridir. Növbəti sual Ramis Yunisdəndir.
Ramis Yunis: Hörmətli cənab Prezident, Sizi Qarabağın tacı olan müqəddəs Şuşa şəhərində salamlamaq mənim üçün böyük şərəfdir. Bu fürsətə görə mən şəxsən Sizi öz dərin təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Allah Sizdən razı olsun, Allah Azərbaycan xalqını qorusun!
Prezident İlham Əliyev: Vətənə xoş gəlmisiniz.
Ramis Yunis: Təşəkkür edirəm. Cənab Prezident, nəzərə alsaq ki, bu gün bu möhtəşəm tədbirdə çoxlu sayda hörmətli qonaqlar iştirak edir, icazənizlə, mən öz sualımı ingilis dilində Sizə ünvanlayım.
Prezident İlham Əliyev: Buyurun.
Ramis Yunis: Təşəkkür edirəm. Hörmətli cənab Prezident, mənim üçün burada - müqəddəs Qarabağın müqəddəs Şuşa şəhərində olmaq böyük şərəfdir. Bu imkana görə təşəkkür edirəm. Mənim sualım ABŞ-Azərbaycan əlaqələri barədədir. Bildiyiniz kimi, noyabrda ABŞ-də seçkilər olacaq. Siz seçkilər haqqında cənab Qusmanın sualına çox gözəl diplomatik cavab verdiniz. Mənim sualım seçkilər barədə deyil. Eyni zamanda Sizin hər iki - həm Respublikaçılar, həm Demokratlarla əlaqələrdə yaxşı təcrübəniz var. Cənab Prezident, Sizə, Demokratlar və ya Respublikaçılar administrasiyalarından hansı ilə daha yaxşı əməkdaşlıq olacaq, hansı dəyişikliklər olacaq?

Prezident İlham Əliyev: Bir daha sizi bu uzun illərdən sonra Vətəndə salamlamaq xoşdur. Əlbəttə ki, Azərbaycan-ABŞ əlaqələri, onun görünən tərəfi haqqında danışdıqda, bizim Respublikaçılar hakimiyyəti ilə daha nəzərə alınacaq dərəcədə uğurlu və nəticəyünlü əlaqələrimiz olubdur. Siz mənim Amerika liderləri ilə əlaqələrimə, təmaslarımıza nəzər salsanız, bu, aydın olar. Eyni zamanda Prezident Trampın prezidentliyi dövründə bizim çox səmərəli əməkdaşlığımız olub. Bu əməkdaşlıq qarşılıqlı hörmət üzərində qurulmuşdur və qarşılıqlı dəstəyin yüksək qiymətləndirilməsindən ibarət idi. Bizim ABŞ-lə münasibətlərimiz, demək olar ki, hər zaman sabit olub. Əlbəttə ki, müəyyən enişli-yoxşulu dövrlər olub və o da bizim günahımız deyildi. Çünki bəzən Azərbaycanla bağlı müəyyən şübhəli gözləntilər olub. Digər tərəfdən, onlar bizim siyasi həyatımıza müdaxilə etməyə çalışıblar, siya-

siz müxalifəti maliyyələşdirmək cəhdləri ediblər. Bu cəhdlər birbaşa və ya müəyyən QHT-lər vasitəsilə olub. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan balaca ölkədir və Bakıda hər kəs hər şeyi bilir. Ona görə bunu gizlətmək çətin olardı. Bütün bu enişli-yoxşulu dövrlərə baxmayaraq, biz münasibətlərə strateji, vacib mövqeden yanaşmışıq və biz burada mümkün qədər ölməyən gələni etməyə çalışmışıq. Xüsusilə də bizim praktik baxımdan sülhməramlı əməliyyatlarda iştirakımızı nəzərdə tuturam.

Bildiyiniz kimi, bu əməliyyatlar başlandı Azərbaycan ilk qeyri-NATO ölkəsi idi ki, Əfqanıstanda həmin əməliyyatlara qoşuldu və oradan sonuncu çıxdı. ABŞ qoşunları ölkəni tərk etdi və daha dəqiq desək, oranı qoyub qaçdılar. Biz hələ də orada idik. Biz Türkiyənin Silahlı Qüvvələri ilə birlikdə hava limanını tərk edən sonuncu ölkələr olduq. Bu idi bizim tərəfdaşlığımız. Əfqanıstanla bağlı onların bizə ehtiyacı var idi. Mən xatırlayıram ki, ABŞ-nin yüksək rütbəli məmurları və nəqliyyat komandanlığı, Müdafiə Nazirliyinin nəqliyyat komandanı Azərbaycanla dolaşaraq gəlirdilər və bizə minnətdarlıq bildirirdilər ki, Azərbaycan "Şimal şəkək" adlandırılan bir dəhliz idi və biz onun tərkib hissəsi idik. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Əfqanıstana gedən əsas marşrut çox çətin marşrut idi. Ancaq Əfqanıstanda missiya başa çatdıqdan sonra onların etdikləri nə oldu? Onlar yenidən bizə qarşı sanksiyaları bərpa etdilər. Mən 907-ci düzəlişdən danışsam. Buna heç bir məntiqi əsaslandırma və izah təqdim etmədən, bu da onların bizə təşəkkürü. Uzun illər ərzində biz onlara qarşı etdiyimizin və yaxşı tərəfdaş olduğumuzun müqabilində Azərbaycan xalqı nə düşüncə bilər bu administrasiya haqqında? Yəni, deməli, siz onlara lazım olanda olursunuz yaxşı bir adam, yaxşı bir ölkə, sizin haqqınızda təriflər yağdırırlar. Onların sizə ehtiyacı olmayanda növbəti sizə biganə yanaşır, hətta sanksiyalar tətbiq edirlər. Nəyə görə? Çünki biz suverenliyimizi və ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik. Mən bunu, demək olar ki, bütün liderlərdə deməmişəm bir neçə gün öncə Oksfordda - Britaniyada. Çünki onlar hamısı mənə Ermənistan haqqında, sülh sazişi haqqında suallar verirlər. Sanki Avropada bütün məsələlər həll edilib və Ermənistan-Azərbaycan məsələsi yerdə qalan yeganə problemdir. Mən təəccüb edirəm ki, onlar hər zaman bütün söhbətlərdə bu məsələni qaldırırlar. Mən heç vaxt Avropa liderləri və ya digər liderlərlə danışdıqda bizə, mənə şəxsən aid olmayan heç bir məsələni müzakirə etməməyə çalışdım ki, bizim etdiyimiz

sizin dəstəklədiyiniz tərəfin hərəkətlərindən heç nə ilə fərqlənir. Fərq ondan ibarətdir ki, bütün milyardlarına rəğmən, onlar uğursuz oldular, biz isə bunu bacardıq. Biz Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərini geri qaytardıq. Bunu hərbi və siyasi yolla etdik və dərhal bizə qarşı sanksiyaları tətbiq etdilər. Yəni, bu, çox mayusedicə bir haldır. Həmin o müxtəlif bəyanatlarda bizə qarşı istifadə edilən terminlər, yəni "Azərbaycanla bundan sonra əlaqələr əvvəlki kimi ola bilməz", belə bir bəyanat verildiyi, amma nə oldu? Yenidən adi qaydada əlaqələr qayıtdı. Yəni biz həmin o şübhəli gözləntiləri təmin etmək üçün heç bir şey etmədik, heç bir addım atmadıq. Ona görə mən bir daha təkrar etmək istəyirəm və cənab Qusman da sualını verəndə artıq cavabı bildirdi. Sizə də təşəkkür edirəm ki, mənə bu barədə sual verdimiz.

Biz hazırkı ABŞ Administrasiyasının fəaliyyətindən, hərəkətlərindən dərin məyus olmuşuq. Bu, birtərəfli yanaşmadır. Qafqazda ayrıca xətlərin çəkilməsi olduqca təəccüblüdür. Bildiyiniz kimi, ABŞ Dövlət katibi, Avropa Komissiyasının prezidenti və onların bir növ xarici işlər naziri hesab edilən ali komissarı Brüsseldə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürülər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsajları yazı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən nəticələrinə əsaslanmayaraq, mənə mənimlə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 5-ci sahə.

Yaxın Şərqdə sülhün təmin edilməsi baxımından iki dövlətli həll yolu yeganə çıxış yoludur: Fələstin dövlət qurmalıdır və Şərqi Qüds onun paytaxtı olmalıdır. Yəni bu mövqə dəfələrlə tərəfimizdən vurğulanıb. Biz BMT-də seçkilər zamanı da mövqeyimizi bildirmişik, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında və digər beynəlxalq təsisatlarda bununla bağlı mövqeyimizi açıq şəkildə ifadə etmişik. Bu mövqə dəyişməz və aydın olaraq qalır. Bu münaqişə dərhal dayandırılmalıdır. Biz birlik ki, hazırda müxtəlif vasitəçilik səyləri var. Biz heç bir zaman heç bir yerdə vasitəçi olmağa çalışmamışıq, o yerlərdə ki, bizi heç kəs dəvət etməyib. Əlbəttə, bizə belə bir dəvət daxil olsa, biz öz rolumuzu oynayıb töhfə verə bilərik. Ancaq Ərəb Liqası daha fəal olmalıdır və münaqişəyə dair daha açıq mövqə ifadə etməlidir. Bu, mənim Prezident olaraq mövqeyimdir ki, Ərəb Liqası bir təşkilat olaraq burada daha çox iştirak etməlidir. Bunun obyektiv səbəbləri var.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Mariana Qonçaruk ukraynalı jurnalistdir. Buyurun, söz sizindir.

Mariana Qonçaruk: Hörmətli cənab Prezident, mən Ukrayna təmsil edirəm. Əvvəlcə, mən ölkəmə - Ukrayna humanitar dəstək göstərdiyinizə görə Sizə təşəkkür edirəm. Ermənistanın hərbi təcavüzü ilə yanaşı, Azərbaycan beynəlxalq mediada dezinformasiyanın da qurbanı olmuşdur. Bizim üçün Azərbaycanın bu dezinformasiya ilə mübarizə sahəsində təcrübəsi çox vacibdir. Çünki bu gün Ukrayna, bildiyiniz kimi, Rusiyanın həm hərbi, həm də informasiya təcavüzünün qurbanıdır. Bizim kimi ölkələrdə Sizin təvsiyənizə nədən ibarət olar ki, biz haqqıqları necə çatdırmalıyıq və bizim nümayəndələrimiz bu sahədə necə əməkdaşlıq edə bilər?

Prezident İlham Əliyev: Humanitar dəstəyimizi qeyd etdiyinizə görə təşəkkür edirəm. Bu gündəlik biz Ukrayna xalqına humanitar və maliyyə dəstəyi göstərmişik. Qırx milyon avroya yaxın yardım edilmişdir və bu yardım davam edir, tamamilə səffaf yardımdır. O, humanitar xarakterlidir. Biz Ukraynada bir neçə, xüsusilə İrpen şəhərində sosial infrastrukturun bərpasına həyata keçirmişik. Bu dəstək davam edəcəkdir. Ukraynalı uşaqlar Azərbaycanla gəlir, burada reabilitasiya keçirlir. Biz kömək üçün olimpdən gələnə dəstək verəcəyik. Çünki birlik ki, sizin bu sahədə böyük probleminiz var.

Mediada gəldikdə, hazırda Ukrayna daha yaxşı vəziyyətdədir. Çünki Qərbi media sizin tərəfinizdədir. Yəni bu gün CNN, BBC, "France24", hətta yapon mediası, Koreya mediası, bütün Qərb və digər media kanalları sizə dəstəkləyir. Bu, bizim vəziyyətdən tamamilə fərqlidir. Ona görə mən burada məsləhətçi olmaq istəməzdim. Əlbəttə, iki ölkə arasında müharibə davam etdiyi vaxtda siz onu gözləyə bilməzsiniz ki, qarşı tərəf sizin haqqınızda nəse bir məsələ qələ dərc etsin və ya material yayımlasın. Ona görə münaqişə - Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi bitəndən sonra, yəni artıq bundan xeyli vaxt keçib, hələ də baxırınsınız ki, Ermənistan və Azərbaycan mediasında məsələ bir məqalə belə dərc edilə, o adam xain adlandırılır. Ona görə də siz gözləyə bilməzsiniz ki, Rusiya mediasında və ya onlara yaxın olan mediada ölkəniz haqqında məsələ bir məqalə və ya material dərc edilsin. Yəni deyərim, bu gün bütün dünya mediası sizin tərəfinizdədir. Ancaq görürsünüz ki, bu, heç də müharibənin dayandırılması üçün kifayət etmir.

Oksforddakı tədbirlərdə Ukrayna mövzusunda böyük vaxt ayrılışdı. Mən deyə bilərəm ki, həm açıq şəkildə və həm bağlanmış sessiyada, həm plenar sessiyada liderlərin çıxışlarının 90 faizi Ukraynaya həsr edilmişdi. Ona görə bu gün sizin çox güclü dəstəyiniz

var. Ancaq yəni deyərim, bəzən biz çətin qoralar verməli idik ki, əsas məqsədimizə çataraq.

Yəni bu, uzun bir hekayədir. Ancaq bu baxımdan Azərbaycanın təcrübəsi maraqlı ola bilər. Yəni deyərim, media baxımından bütün dünya mediası sizin arxanızda dayanırdı. Sizin məsələ beynəlxalq mediada bizim münaqişə davam etdiyi dövrdə Ermənistanla daimi prosesimiz var idi. Əlbəttə, onun heç bir notisiçisi olmadı, ancaq bu proses davam edirdi. ATƏT-in keçmiş Minsk qrupu, - biz onların fəaliyyətindən narazı idik və buna haqqımız da var idi, ancaq buna baxmayaraq, bu proses davam edirdi, danışıqlar var idi. Mən Ermənistanın liderləri ilə dəfələrlə görüşmüşəm, indiki hakimiyyət və ondan əvvəlki prezidentlərdə də danışıqlar aparılmış. Ona baxmayaraq ki, əvvəlki iki prezident Azərbaycanla qarşı soyqırımın törəndənlər, xüsusilə də Xocalıdakı soyqırımın törəndənlərdən idi. Bu, mənim üçün heç də xoşagəlməz hal deyildi ki, mən məcbur onlarla əl ilə görüşürdüm. Ancaq mən bunu sülh naminə və ərazilərimizin azad edilməsinə naminə edirdim və Prezident olaraq bütün hissələrimi, bütün emosiyalarımı kənara qoymalı idim. Yəni sən bu vəziyyəti dəyişməyə, emosiyalarımı kənara qoyacağsan. Həmin görüşlər bizə kömək etdirmişdi ərazilərimizi bərpa edək? Məncə bəli, onların xeyri oldu. Detallara varamız istəmirəm, ancaq bir çoxları anlayır, mən nə haqda danışırıq və bütün o illər ərzində biz bunu edirdik. Elə bir dövr var idi ki, biz atəşkəsə razı olmalı idik. Bu, 1994-cü ildə baş verdi. Bu, çox çətin qərar idi, sizi əmin edirəm və dəfələrlə Qərb ölkələrindən gələn qonaqlar mənə sual verirdilər, bu məsələ necə həll edilə bilər? Mən onlara deyirdim: mənim atam Azərbaycanı mənəndən az sevmirdi və ya hər hansı bir azərbaycanlıdan az sevmirdi. Ancaq o, məcburən 1994-cü ildə bu atəşkəsə razı oldu, çünki ölkəni xilas etməli idi. O zaman Azərbaycanın faktiki olaraq ordusu yox idi. Biz ordumuzun hələ yeni qurulduğunu və bu proses sonra davam etdi və bu gün biz qürur duyub bələyimiz ordu qurmuşuq.

Əlbəttə, insan bəzən çətin qərarlar verməli olur və şəxsən mən 17 il idi ki, Prezident idim Qarabağı azad edərkən. Lazım olsaydı, biz daha 17 il gözləyordük ki, torpaqlarımızı azad edək. O zaman fərqi yoxdur kim prezident olacaqdı. Yəni bunun heç bir fərqi yoxdur. Bu hadisə bəlkə də bundan 50 il sonra baş verəcəkdə. Yəni burada insan ekoist olmalı deyil. Bu, mənimlə bağlı deyil, fərq etməz lider və prezident kimdir, bu, ləyaqət məsələsi idi və bizim tarixdən dərs

lərimiz olub. Təkrar edirəm, bəzən biz çətin qərarlar verməli idik ki, əsas məqsədimizə çataraq.

Burada, əlbəttə ki, ən böyük maneə məhz minalardır. Bizim həmin ərazilərin reabilitasiyasının daha sürətli aparılması üçün infrastruktur layihələrinin və yaşayış binalarının inşasına başlamışdıq əvvəl o ərazilər minalardan təmizlənir. Təəssüflər olsun ki, bizim kifayət qədər resursumuz, təcrübəli heyətimiz yoxdur. Beynəlxalq təşkilatlar və şirkətlər bizə əlaqəli təklif

edirlər ki, hər bir kvadratmetrə təklif edilən qiymət 5-10 dəfə artıqdır. Çünki bizim də özümüzlə Minatomizlomo Agentliyimiz və şirkətlərimiz var. Bu, nə qədər davam edəcək, bunu demək çox çətindir. Bu yaxınlarda Balkanlardan olan bəzi homkarlarımız mənə dedilər ki, hələ də onlarda mina partlayışı olur. Yəni Balkanlarda münaqişə illərdir sona çatmasın baxmayaraq, hələ də hallar baş verir. Təəssüflər olsun ki, biz də onilliklər ərzində bununla üzləşəcəyik. Bu gün bizdə olan məlumata görə, orada bir milyondan artıq mina basdırılıb. Ən qorxulu o idi ki, 2020-ci ilin 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyannatından sonra - bizim Laçın dəhlizi üzərində nəzarətimiz olmadıqı dövrdə Ermənistanın minə qoruyucuları və onlar orada basdırılırdı. Biz bunu necə bilirək? Çünki o minaların üzərində "İstehsal tarixi 2021-ci il, Ermənistanında istehsal edilmişdir" yazılırlar. Yəni təsəvvür edin ki, İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra belə onlar bizə qarşı minə terroru həyata keçirirdilər.

Qayıdış məsələsinə gəldikdə, dörd şəhərə və dörd kəndə vətəndaşlar artıq qayıdıblar. Azad edilmiş ərazilərdə artıq 8 minə yaxın əhali yaşayır. İlin sonuna qədər bu rəqəm 20 minə çatacaq. Bir neçə ay əvvəl biz 23 binaadın ibarət yaşayış kompleksini istifadəyə verdik, üç, dörd, beşmərtəbəli binalardır. Buraya yaxındır, oranı gedib görə bilərsiniz. Artıq orada sakinlər yaşayırlar. Yəni Qarabağda və Şərqi Zəngəzurd geniş reabilitasiya proqramı həyata keçirilir.

Bəli, siz düzgün qeyd etdiniz ki, Qarabağ, Şərqi Zəngəzur və Naxçıvan coğrafi baxımdan da eyni regiondur. Onlar "yaşıl enerji" zonaları elan edilmişdir. Burada çox böyük potensial var, həm də Günəş elektrik enerjisi baxımından. Mənim bayaq qeyd etdiyim, BP tərəfindən inşa olunan Günəş elektrik stansiyası buraya yaxın yerləşən Cəbrayıl rayonunda tikiləcək. Naxçıvanda 500 meqavat gücündə Günəş elektrik stansiyası ilə bağlı böyük planımız var. İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra biz hidroelektrik enerjisi sahəsinə vəsait yatırırıq. Bu üç il ərzində 270 meqavat həcmində su-elektrik stansiyaları artıq fəaliyyətdədir. Zənnimcə, bu rəqəm 500 meqavata çatdırılacaq. Bu, bizə regionu tam əhatə etməyə kifayət edəcəkdir. Tam inteqrasiya olunmuş elektrik kabeli layihəsi həyata keçirildikdən sonra Qarabağda istehsal edilən elektrik enerjisi Azərbaycanın digər bölgələrinə nəql olunacaqdır.

Bizim əsas investorlarımız xarici şirkətlərdir. Azərbaycan burada kiçik pay sahibi kimi çıxış edir. Bu, o deməkdir ki, bizim ölkə

kədə biznes mühitimiz və sərmayə imkanlarımız, sərmayə qarşılığında gəlir ölkə edilməsi baxımından çox uğurlu bir mövqədəyik. Əks təqdirdə, heç kəs bura bir dollar belə vəsait qoymazdı. Dediym kimi, artıq iki qısqavata yaxın həcmə bağlı qoralar verilib və ümumilikdə 10 meqavat həcmində saziş və memorandumlar imzalanıb. Gələn il buraya gələndə gözləyirik ki, bu region tamamilə "yaşıl enerji" regionuna çevrilsin.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Nailə Balayevaya söz vermək istərdim.

Nailə Balayeva: Təşəkkür edirəm. Mən "Reuters" xəbər agentliyini təmsil edirəm. Cənab Prezident, Rusiya Ukrayna ərazisindən Avropaya qazın neqlini 2025-ci ildə dayandıracaq. Azərbaycan Avropaya qaz neqlinin həcmi necə artırılacaq? Buna Ukrayna vasitəsilə Avropaya svop əməliyyatı çərçivəsində Slovakiyanı misal göstərmək olar. Bu, necə baş verə bilər? Bu, mümkündürmü? Avropaya 2027-ci il üçün həcmi iki dəfə artırılması mümkündürmü? Bu, Azərbaycan qazı olacaqdır və ya digər ölkələrdən də qaz həcmi artırılacaq?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Biz 2022-ci ilin iyul ayında Avropa Komissiyasının prezidenti ilə enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalayanda qarşıya konkret hədəf qoymuq. Azərbaycan qazının Avropaya neqlini iki dəfə artırmaq öhdəlik deyil, bu, bizim hədəfimizdir. Biz bu hədəfə doğru irəliləyirik. 2021-ci ildə biz Avropaya 8 milyard kubmetr qaz neql edirdik. Bu il təkcə Avropaya 13 milyard kubmetrə yaxın həcmə neql ediləcək. Ümumi həcm isə 25 milyard kubmetr olacaqdır. 2027-ci il haqqında danışırsınız, biz Avropaya ixracı 16 milyard kubmetrə çatdırmalıyıq. Bu resursların Avropaya mövcud şəbəkə - "Cənub qaz dəhlizi", həm də onun interkonektorları vasitəsilə çatdırılması planlaşdırılır.

Ukrayna ilə Rusiya arasında müqaviləyə xitam verilməsi məsələsinə gəldikdə, Ukrayna və Avropa İttifaqı bizə müraciət edib ki, biz bu müqavilənin uzadılmasında yardımçı olaq. Hesab edirəm və mənə əla gəlir ki, hər iki tərəf burada maraqlıdır. Çünki Ukraynanın özünü bu qaza ehtiyacı var. Düzgün qeyd etdiniz, Avstriya, Slovakiya kimi ölkələr də çox ciddi çətinliklə üzləşəcəklər. Onlar ya, - daşımaq qərar verib, - digər mənbələrdən qaz almaq üçün yüzlərlə milyon dollar və ya avro həcmində əlavə pul verməli olacaqlar və fiziki olaraq da onların

əlavə qaz həcmə çıxışı olmayacaq. Çünki digər Avropa ölkələri kimi, bu iki ölkə də ən çətin vəziyyətdədir. Yəqin ki, məlumatınız var, Azərbaycan, - yəni deyərim, - Rusiya qazını satmaqda ittiham edilirdi. Bu, tamamilə "feyknyus", yəni xəbərdir. Sizin üçün bir misal çəkim: bəli, biz Rusiya ilə 1 milyard kubmetr həcmində qazla bağlı müqavilə imzaladıq. Bazarlarda qiymət çox yüksək olanda Rusiya qazının qiyməti daha münasib idi və bu, tamamilə kommersiya prinsipli bir biznes sazişi idi. Dediym kimi, biz 25 milyard kubmetr ixrac edirik, yalnız 1 milyard ixrac etmişik. Yəni burada Rusiya qazının ixracı üçün hər hansı bir kanal olmaqda ittiham edilməmiş çox yanlış və necə deyirlər "feyk" xəbərdir.

Biz çox diqqətli olmalıyıq. Çünki hər bir şey bizi qane edir. Dediym kimi, səkkiz və bu yaxınlarda daha bir Avropa ölkəsi bizim müştərimizdir. Bizim "Abşeron" adlanan nəhəng qaz yatağı var. Bu il biz 1,5 milyard kubmetr qaz hasil edəcəyik, qarşından gələn illərdə bu rəqəm 5 milyard kubmetrə çatacaq. Gələn il biz "Azəri-Cıraq-Günəşli" yatağından əlavə qaz alacağıq. Yəni bizim heç bir ölkənin qazına ehtiyacımız yoxdur. Yəqin bilirsiniz, Türkmənistan qazının İran ərazisindən Azərbaycan vasitəsilə neql edilməsi də müəyyən səbəblərdən dayandı. Yəni bizim buna ehtiyacımız yoxdur. Ukrayna tərəfi və Avropa Komissiyası bizə müraciət edib. Biz Rusiya ilə bu baxımdan danışıqlar aparırıq. Biz burada yardımçı ola bilsək, bunu edəcəyik. Amma yəni deyərim, bu sualınıza görə də təşəkkür edirəm ki, hər hansı bir ittihamlardan uzaq olmaq üçün biz hər hansı məhkəməliyi yol vermirik. Hesab edirəm ki, bu müqavilənin uzadılması mümkündür. Bu, Rusiya üçün də faydalı olacaqdır, çünki o istiqamətdə 50 milyard kubmetrdən artıq premium bazarında satılacaq qaz var. Biz birlik ki, bu gün Rusiya digər bazarları da nəzərdən keçirir. Bunu da anlamaq olar. Onlar qazı Qazaxıstana neql etməyə başlayıblar, artıq Özbəkistana da qaz neql edilir. Çünki bu iki ölkənin onəməvi təchizatçıları bağlı problemləri var. Digər müəyyən fikirlər də var. Hər bir ölkə şəxsləndirmə üzərində işləyir. Bizim Rusiyaya, İrana, Gürcüstana, Türkiyəyə, İtaliyaya - hər yere uzanan boru kəmərlərimiz var. Biz bu baxımdan özümüzlə rahat və təhlükəsiz hiss edirik. Sizin sualınıza uzun cavab verdim, çünki bu, çoxtərəfli sual və məsələdir. Bir daha qeyd edirəm ki, biz kömək etməyə hazırıq. Ancaq biz yalnız vasitəçiyik. Bundan başqa hər hansı digər mövzudan söhbət gedə bilməz.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Cənab Prezident, Siz geniş cavab verirsiniz. Biz bunun yalnız tərəfdaşlığımızdır. Cənab Prezident, icazənizlə, növbəti suala keçək. Sual verən xanım Özbəkistanı təmsil edir.

Özbəkistanın Milli İnformasiya Agentliyinin (UZA) baş redaktoru Durdona Salixova: Təşəkkür edirəm. Əvvəlcə, istərdim dəvətə və bu forumda iştirak imkan yaratdığınızə görə təşəkkürümü bildirim. Sualım belədir ki, Siz media sənayesinin gələcəyini və süni intellektin bu prosesdə rolunu necə görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Burada mənə məşhur media sənayesinin nümayəndələri ilə rəqabətə girmək çətin olacaq. Onların bildiklərini deyə bilmərəm. O ki qaldı süni intellektə, doğrudan da, bu mövzu hazırda tamamilə yeni müstəviyə çıxmaqdadır. Vaxtaşırı rəsmi məlumatlar, Azərbaycanın səlahiyyətli qurumlarının rəsmi məlumatları onu göstərir ki, mənim adımdan fərqli biznes layihələrinin elan olunması haqqında məlumatlar daxil olur və bunların heç birinin nə mənə, nə də Azərbaycana aidiyyəti yoxdur. Təəssüf ki, bəzi insanlar, böyük sayda insanlar buna inanır. Sən bunun öhdəsindən necə gəlməlisən? Cavab çox çətindir.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəli 6-cı sahə.

Çünki kimsə etirazı, təkzibi oxuyacaq, ya oxumayacaq, yaxud da çox gec olacaq. Bu feyki dərhal tapmaq çox çətin olur. Sən bir müddət sonra onu aşkarlayırsan. Həmin müddət ərzində insanlar artıq buna inanır. Bu, müəyyən mənada çox kəskin mahiyyət daşıyır. Kimsə bunun üzərindən pul qazanmaq istəyir və mənim adımdan süni intellekt istifadə edərək elanlar dərc olunur ki, məsələn, buraya pul yatırın, oraya pul yatırın. Lakin bu yolla getsələr fərqli elanlar olacaq: mənim adımdan bəlkə də müharibə elan edirlər və kimsə buna inana bilər və hansısa digər müəyyən tədbirlər həyata keçirə bilər.

Məsələ yalnız Azərbaycandan getmir. Nüvə silahına malik ölkələr var. Bu ölkələr, eyni zamanda süni intellekt tərəfindən manipulyasiyaya məruz qala bilər. Hətta məişət səviyyəsində bir çox hadisələr var ki, bir çoxlarına - insanların münasibətlərinə, loyalağına, nüfuzuna bərpə olunmayan xələf yeritilə bilər. İctimai şəxslərin fərqli feyk video, vizual və audioməlumatlarla tamamilə yamsılması gedir. Düşünürəm ki, siz də, ümumiyyətlə media ictimaiyyəti siyasətçilərə yol göstərməlidir. Siyasətçilər çox ciddi qərarlar qəbul etməlidirlər ki, müəyyən mənada bunu məhdudlaşdırsınlar. Çünki bu, yalnız feyk xəbər deyil. Bu, insanların təhlükəsizliyinə, həyatına, cəmiyyətə, ölkələrə, fərdlərə kifayət qədər ciddi təhlükədir, təhdiddir, onların şəxsi həyatına, fəaliyyətinə ciddi təhdiddir. Düşünürəm ki, bu cümlə bir təhdiddir və təşəkkür edirəm ki, siz bu mövzuya toxunursunuz.

Zənnimcə, beynəlxalq səviyyədə belə bir mexanizm işləniş hazırlana bilər. Bu, heç bir halda söz azadlığının məhdudlaşdırılması kimi qəbul olunmayacaq. Beynəlxalq səviyyədə, BMT səviyyəsində, yaxud da "Böyük 20"lik tərəfindən təşəkkül irəli sürülə bilər ki, buna sən qoynulsun. Bu, çox ciddi bir təhdiddir və təşəkkür edirəm ki, siz bu mövzuya toxunursunuz.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Növbəti sual Mirşahin Ağayevindir.

"Real" televiziya, Azərbaycan, Mirşahin: Cənab Prezident, bir neçə dəfə Siz bu mövzuya toxunmuşunuz ki, Azərbaycan karbohidrogen ehtiyatlarının hasil edilməsini irad tutublar və bu gün də bu mövzuya toxundunuz. Bu gün mən Sizin yadınıza 30 il bundan əvvəlki salmaq istəyirəm. 1994-cü il sentyabrın 20-də "Əsrin müqaviləsi" imzalanmışdı və o müqavilə imzalanandan təxminən 10 dəqiqə sonra mən Sizin müasirəyə gətirmişdim. Sən o müqavilə haqqında danışarkən onun nəticələrinin Azərbaycan xalqının gələcəyinə işlədiyini bildirmişdiniz. Çox maraqlıdır mənə Ulu Öndər müasirələrimizdə, söhbətlərimizdə də bu barədə danışmışdıq ki, müqavilənin hazırlanması ilə bağlı şərtlərin demək olar, hamısında Siz iştirak etmişiniz, hazırlanma prosesi Sizin rəhbərliyiniz altında keçib. Rəhmətlik Xoşbəxt Yusifzadə bu barədə geniş danışmışdı. Mənə çox maraqlıdır, indi Azərbaycana irad tutan dövlətlər ki var, axı, onlar "Əsrin müqaviləsi"nin hazırlanmasında ciddi-cəhdə iştirak edirdilər. Onlar özlərini onda necə aparırdılar. Onlar deyirdilər yox, lazım deyil, müqaviləni imzalamayacaq. Yox, gəlin bunu saxlayaq, ekoloji filan, filan, filan, yoxsa onlar çalışırdılar, axı mən bilirəm, o layihələrə düşmək o qədər asan deyildi. Onlar böyük rəqabətdən sonra seçilmişdilər. Xatırlayıram, "Amoco"nu xatırlayıram, "Pennzoil"i xatırlayıram, BP-ni. Mənə bu, maraqlıdır və bir də ümumiyyətlə, nə qədər innaqmaq olar bu müəyyən dövlətlərin səmimiyyətinə ki, onlar COP29-la guya dünyanı xilasına çalışacaqlar. Mən Azərbaycanda

cənabın bu barədə səmimiyyətinə Sizin çıxışlarınızdan özüm qədər əminəm. Amma haradan bilə bilərik ki, 30 il bundan sonra onlar "yaşıl enerji"ni də Azərbaycana irad tutmayacaqlar ki. Axı bu gün o dövlətlər bir yandan kəpənək effektindən qorxurlar ki, ay aman, çiçəyin üstünə ehmalca qonsun ki, dünya dağlar, o tərəfdən də dünyanın bütün pulunu, dollarlarını, avroalarını sərf edirlər Rusiya-Ukrayna müharibəsinə, az qala nüvə başlıqlarını hərəkətə keçirmək haqqında düşünürlər. Nə qədər çətin Səz belə qeyri-səmimi tərəflərlə iş aparmaq və COP29-dan Səz nə gözləyirsiniz? Doğrudanmı, onlar öz sözlərinin sahibi olacaqlar? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Bilirsiniz, siz yaxşı bilirsiniz, bizim sizinlə dəfələrlə söhbətlərimiz olub. Biz bu qeyri-səmimi münasibətlərə bir növ öyrəşmişik, əfsuslar olsun. Bəzi hallarda ikili standartları görməyədə özümüz-özümüzə sual veririk, görəsən, nələr baş verir? Biz buna o qədər öyrəşmişik ki, yəni ağa qara, qaraya ağ demək ədi hala çevrilir. Burada bunun yeganə yolu buna məhəl qoymamaq, fikir verməmək, öz yolundan dönməmək və ölkə üçün, xalq üçün lazım olan bütün addımları vaxtında atmaqdır. Necə ki, 1994-cü ildə, siz də bunu qeyd edirsiniz, Ulu Öndər tərəfindən tarixi qərar qəbul edildi. O, tarixi qərar idi və o vaxt mən də xatırlayıram, bu müqavilə ilə əlaqədar bir çox mülahizələr, bir çox fikirlər var idi. Bunu qəbul etməyənlər var idi. Siz də yaxşı xatırlayırsınız və o hadisələri işıqlandırmısınız. O müqavilə imzalanandan iki həftə keçməmiş dövlət çevrilişinə cəhd edildi və bunun səbəblərindən biri möhür bu müqavilə idi. Ondan sonrakı geosiyasi gedişatların da təməlinə möhür bu dayanırdı. Bu müqavilə Azərbaycana əsl müstəqillik gətirə biləcək bir müqavilə idi və onu o vaxt biz də bildirdik, dostlarımız da bildirdi, biz istəməyənlər də bildirdi. Bu, bizim üçün bir nəfəs borusu, bir oksigen borusu idi. Xatırlayıram, mənim atam o müqavilə imzalanandan sonra tez-tez mənə soruşurdu, nə vaxt biz artıq onu görəcəyik, nə vaxt görəcəyik və biz ölməyən gələni, yəni bütün bizim komandamız, rəhmətlik Xoşbəxt müəllim, rəhmətlik Natiq Əliyev, Valeh Ələsgərov, Allah canını sağ ələsin və digər yoldaşlar, mən də daxil olmaqla, - ölməyən gələni edirdik ki, biz maksimum qısa müddət ərzində ilk nefti hasil edərik. Əgər dünya neft kontraktlarının tarixçəsinə nəzər yetirənsəz görsəniz ki, belə qısa müddət ərzində bu cür nəhəng neft yatağından neft çıxarmaq - cəmi üç il ərzində - tarixdə olmayıb. 1994-cü ilin sentyabr ayında müqavilə imzalandı, 3-4 aydan sonra parlamentə ratifikasiya edildi, qanun kimi qüvvəyə mindi və 1997-ci ilin noyabr ayında "Çıraq-1" platformasından ilk neft çıxarıldı. Ondan iki il sonra Bakı-Supsa kəməri tikildi, daha sonra Ulu Öndər öz əlləri ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhanın təməlini qoydu. Yəni bütün bunlar o vaxt da, bu gün də bizim gördüyümüz işlərin nə qədər uzunmüddətli olduğunu bir daha göstərir. Təşəkkür edirəm, əgər o vaxt bu müqavilə imzalanmasaydı, yaxud ondan iki il keçməmiş "Şahdəniz" üzrə müqavilə imzalanmasaydı, bu gün ham biz, həm də bizim qazımızdan bəhrələnen, ondan öz enerji təhlükəsizliyində istifadə edən ölkələr hansı çətinliklərlə üzləşəcəkdilər? Yəni o, qlobal təfəkkürün və müdrikliyin təzahürü idi.

O ki qaldı iradlara, bilirsiniz, o vaxt da bizə başqa iradlar tuturdular. Bəlkə də siz də yoqin ki, xatırlayırsınız. Deyirdilər ki, Azərbaycanda neft yoxdur, neft kəmərləri tikilməyibdir, Azərbaycan blef edir, neft yoxdur, nə bilim yalan məlumatlar ötürür. Bu günə qədər "Azəri-Çıraq"dan hasilatımız davam edir. "Şahdəniz" müqaviləsi bağlandıqdan sonra da ortalağa bir yudurma atmışdılar ki, Azərbaycanda qaz yoxdur. Azərbaycan özü filan yerdən qaz alır və heç vaxt, heç bir ölkəyə qaz nəql edə bilməz. Artıq sökkiz ölkəyə qaz nəql edirik, bu il bizdə 50 milyard kubmetr hasilat gözlənilir. Onun bir hissəsi yenidən neft laylarına vurulacaq ki, oradan neft hasilatı daha da artsin, bir hissəsi daxili istehlakə yönəldiləcək, 25 milyard kubmetri isə dünya bazarlarına nəql olunacaq. Bu, təkcə mənfəət deyil. Bu, geosiyasi əhəmiyyətdir, bu sahə ilə yaxından tanış olanların hamısı yaxşı bilirlər ki, bu gün qaz amili enerji təhlükəsizliyinin bir nömrəli amildir. Mən istisna etmiyəm, bəlkə də siz haqlısınız, gün gələcək bizə "yaşıl enerji"ni də irad tutacaqlar. Çünki "yaşıl enerji" ilə bağlı indi üzə çıxan bir çox məqamlar var ki, insanları və qərar qəbul edənləri düşünməyə vadar edir. Yəni orada o materialların utilitizasiyası necə olacaq? Batareyaların, akkumulyatorların taleyi necə olacaq? Yəni indidən artıq bunun altına da bir mina qoyulur ki, lazım olan vaxtda o, kimsə başında çatlasın. Amma yenə də deyirəm, bizim atdığımız bütün addımlar və təşəbbüslərimiz əsas məqsədi güdür - ölkəmizi gücləndirmək və Azərbaycanı yüksək liqaya daxil etməkdir.

COP29 bu istiqamətdə çox önəmli bir addım olacaq. Biz bu istəkdə olanda bəzilər bəlkə də bunu anlamırdı. Bu gün də buna ağızlarını büzənlər var ki, nəyə lazımdı, qoyun rahat yaşayacaq. Yəni tədbir olacaq, yenə qonaq gələcək. Biz artıq bunun bəhrəsini görürük. Azərbaycanın geosiyasi önəmi əhəmiyyətli dərəcədə artıb. Bizim beynəlxalq müstəvidə təmasda olduğumuz ölkələrlə ikitərəfli əlaqələr tamamilə başqa məcrada inkişaf edir. Ənənəvi mövzulardan başqa, bu mövzu və buna paralel olan mövzularda daxil edilib.

Mən artıq qeyd etdim, inkişafda olan 50-dən çox kiçik ada dövlətləri var. Onlar üçün biz xüsusi fond təsis edirik və o fonda əhəmiyyətli dərəcədə vəsait də qoyacağıq. Onlara kömək göstərəcəyik. Əlbəttə, onlar bizim təbii müttəfiqlərimizə çevriləcək və mən digər ölkələri sadalamıram. Biz bu addımları atmaqla ölkəmizi böyük dərəcədə gücləndiririk və bu gün burada bizim COP nümayəndələri, komandamız iştirak edir. Onlar da çox fəal işləyir və mən demişəm, siz xarici ölkələrdə işləməlisiniz, bütün dünyanı dolaşmalısınız ki, Azərbaycanın mövqeyini, Azərbaycanın gündəliyini bütün tərəf-müqabillərinə çatdırırsınız.

Təşkilati nöqtəy-nəzərdən mən sözün düzü, hər hansı bir çətinlik görmürəm. Çünki bizim təcrübəmiz kifayət qədər böyükdür. Nəticə etibarilə nə hasil ediləcək, bunu bəri başdan demək çətinidir. Bir də ki, bu, artıq bizdən asılı deyil. Biz maksimum edə biləcəyimizi edəcəyik, körpülər quracağıq. Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirəcəyik. Ancaq əlbəttə, bu iqlim məsələsində əsas söz sahibləri təbii ki, Azərbaycan boyda ölkələr deyil. O böyük ölkələrdir ki, onları da bir araya gətirmək üçün biz indi sözlər göstəririk.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Zati-əliləri, Siz kifayət qədər bəxt ayırmısınız.

Prezident İlham Əliyev: Mən qorxuram ki, bizim auditoriyamız artıq yorulubdur. Əgər yorulmamırsınızsa, biz davam edə bilərik. Yəni çox uzun çəkəndə müzakirələr bir növ dərindən ola bilər. Auditoriyamız hələ də fəaldırsa, biz davam edə bilərik.

Rebekka Maklaffin-İstham: Gəlin razılığa gəlin, əlavə dörd sual verəcəm. Bizim Nigeriyada olan iştirakçımız var, müstəqil jurnalistdir. Müstəqil jurnalist Con Ayomide: Cənab Prezident, təşəkkür edirəm. Burada olmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Mən ikinci dəfədir Şuşaya səfər edirəm və çox böyük işlərin şahidi olmuşam. Beynəlxalq səviyyədə əməkdaşlıq haqqında sual vermək istədim. Səz Türk Dövlətləri Təşkilatı və Afrika İttifaqı

arasında əlaqələr haqqında sual vermək istədim. Sizin fikrinizcə, hansı şərtlərlə irəli sürülə bilər ki, belə bir əməkdaşlıq gücləndirilsin? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: İki həftə bundan əvvəl möhür burada Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-formal Zirvə toplantısı keçirildi və mövzulardan biri bağlılıq və nəqliyyat idi. Digəri isə təşkilatımızın potensialının gücləndirilməsi idi və biz boyan etdik ki, Azərbaycan təşkilatın katibliyinə iki milyon dollar məbləğində ianə ayırdı. Ona görə ki, təşkilatımız beynəlxalq müstəvidə daha fəal olsun. Biz beynəlxalq təşkilatlarla praktiki və məhkəm əlaqələr qurmaq istəyirik, o cümlədən Afrika İttifaqı ilə. Bildiyimə görə, bizim təşkilatımızın Afrika İttifaqı ilə rəsmi təmasları olmamışdır. Ancaq biz bunu ciddi şəkildə nəzərdən keçirməliyik.

Azərbaycana gəldikdə, biz Afrika İttifaqının üzv ölkələri ilə əməkdaşlıq gücləndirməyə çalışmışıq və Afrika İttifaqında - Efiopiya da öz səfirliyimizi təsis etmiş ki, orada əməkdaşlıq üçün zəmin yarada bilək. Həmin qitədə Afrika İttifaqının bir çox üzvləri ilə bizim fəal təmaslarımız var. Əlbəttə ki, Qoşulma Hərəkatına sadrılıyımız biza Afrika qitəsindən olan ölkələrlə praktiki təmaslar qurmağa kömək etmişdir. Bu gün artıq oradan rəsmilər Azərbaycana səfər edir və mən COP29-la bağlı dövətlər göndərmişəm. Bir çox Afrika ölkələrinin prezidentləri öz iştiraklarını təsdiq ediblər. Bu da yaxşı fürsət olacaq ki, təmaslar qurulsun. Yəni hazırda deyə biləcəyim odur ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı və Afrika İttifaqı arasında rəsmi əməkdaşlıq kanalları yoxdur. Mən şübhə etmiyəm, bu, olacaqdır. Ancaq milli səviyyədə Azərbaycan və Afrikanın müxtəlif ölkələri arasında yaxşı əməkdaşlıq var. Hər hansı fikir ayrılığı yoxdur. Əksinə, biz Afrika İttifaqından olan bir çox ölkələri COVID dövründə dəstəkləmişik. Biz 80-dən artıq ölkəyə COVID dövründə humanitar və maliyyə yardım göstərmişik və onların bir çoxu Afrika İttifaqının üzvləridir.

Biz Afrika İttifaqı ölkələrindən olan tələbələr üçün hazırda təqədd mexanizmi üzərində işləyirik. Çalışacağıq fəal olaq və sağ olun ki, bu forumda iştirakla bağlı bizim ölkəyə bir daha səfər edirsiniz.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Növbəti sual İsraildən gələn müstəqil jurnalistdən.

Müstəqil jurnalist Roman Qureviç: Cənab Prezident, dəvətə görə təşəkkür edirəm. Qeyd etmək istədim ki, 2021-ci ildə mən Şuşada olmuşam, dağıntılar,

hər şey çox pis vəziyyətdə idi, minalar. Mehmanxanaların heç biri yox idi. Bu gün gözümüzün qarşısında xaribülbulün çiçək açması, Şuşanın gözəl çiçəyinin açılması görmək doğrudan da unudulmaz bir xatirədir. Çağdaş dünyada ksenofobiya, yadlara nifrət, insanların bir-birini qəbul etməməsi ən ciddi problemdir. Azərbaycanda, eyni zamanda müxtəlif dinlərə mənsub insanlar yaşayır: müsəlmanlar, xristianlar, yəhudilər və bir çox digərləri. Onlar hər zaman bir-biri ilə mehriban, qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşayıblar. Novruz bayramında bir-birinə səmimi bağışlayır, xanuka zamanı xanuka gəlt keçirirlər. Xristianların pasxası zamanı bir-birinə qonaq gedib kulçeyirilər və bu, hər zaman yaxşı olub və bir-birinə mane olmayıb. Bu, hər zaman, əsrlərlə belə olub və indi də belə olacaqdır. Beləliklə, Azərbaycan insanların bir-biri ilə necə yaşamasının, qarşılıqlı hörmət, dözümlülük, tolerantlıq nümunəsidir. Sualım belədir, Azərbaycan torpağında, Azərbaycan xalqında hansı xüsusiyyət bunu mümkün edir, buna imkan yaradır? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Əvvəlcə, evinə xoş gəlmisiniz. Sizi yenidən görməyə çox şadam. İkincisi, azad olunmuş ərazilərin bərpası ilə əlaqədar gördüyümüz işlər dair xoş sözlərə görə təşəkkürümü bildirirəm. Düşünürəm ki, sualınızın cavabı sizə də məlumdur. Lakin sual verdiyinizə görə sizə təşəkkür edirəm. Düşünürəm ki, burada bir sintez var, fərqli amillərin vəhdəti var. Burada bu amillərdən biri olmasaydı, qarşılıqlı hörmət, məhəbbət mühtəi mümkün olmazdı. Qeyd etmək istədiyim digər məsələ odur ki, bu mühtəi süni yaratmaq mümkün deyil. Əsas odur ki, bunu qoruyasın, gücləndirəsiniz və özündən sonra növbəti nəsillərə ötürəsiniz.

Bəhs etdiyiniz məsələlər bizə yüzilliklərlə, minilliklərlə xas olan bir xüsusiyyətdir və birgə yaşam, müxtəlif dini etiqadların, müxtəlif etnik qrupların birgə yaşamaı, bunların hər biri Azərbaycan dövlətçiliyinin qurulmasında, müasir Azərbaycanın qurulmasında rol oynayıb və həmin o təhfini verməkdə davam edir. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülbul festivalını Azərbaycanda yaşayan bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edərik. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayan bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb və bu gün də iştirak edirlər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb və bu gün də iştirak edirlər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb və bu gün də iştirak edirlər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb və bu gün də iştirak edirlər.

Çoxmillətli cəmiyyət Azərbaycanın fəxr etdiyi amildir - düzgün siyasət, təhsil, tərbiyə, nümunə, davranış nümunəsi. Biz bərpə prosesində bir çox məscidləri bərpa etməli idik. Son illərdə açılışlar zamanı kimlər çıxış edirdi, Şeyxülislam, arxiyepiskop Aleksandr ata və yəhudi icmasıın rəhbəri conab Milix və yaxud da ondan sonrakı icma rəhbəri. Mən adətən Azərbaycanın bütün bölgələrindən dini icmaların rəhbərlərini toplayırdım. Onların hamısı gəlirdi, Gəncədən İmamzadənin, yaxud da Şamaxı məscidinin nümayəndəsi, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən, onlar gəlib müsəlmanların, katoliklərin, pravoslavların və yəhudilərin rəhbərlərini məsciddə çıxış etməsinin şahidi olurlar.

Ardi 8-ci sahə.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 7-ci sahə.

Onlar bu ismarıqları özləri ilə öz ərazilərinə, öz yerlərinə aparır və bunu paylaşırlar. Bu, yalnız bir epizoddur, lakin bunların sayı çoxdur. Hər şeyin təməlinə cəmiyyətin öz məfkurəsi dayanır, bu, çox böyük dəyərdir. Elə bir dəyərdir ki, onu qəbul etməyi istəyirsən, öpmək istəyirsən və Tanrıya təşəkkürünü ifadə etmək istəyirsən ki, bunu sənə nəsib edib və biz bunu qoruyalıyıq. Bizim hüququmuz yoxdur ki, bunu qoruyalıyıq və biz cəmiyyət olaraq, hökumət olaraq bunu qoruyuruq, yaşadıq. Sözsüz ki, dini liderlər, onların sözləri, onların kəlamları çox vacibdir və konkret bu halda biz deyirik, din dövlətdən ayrılır. Lakin ölkə üçün, onun inkişafı və gələcəyi üçün fəvqəlhəmiyyətli məsələlərdə dövlət və dini rəhbərlər vahid mövqedən çıxış edirlər. Təşəkkür edirəm və evinə tez-tez gəlir.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: İndi isə Yaxın Şərq Xəbər Agentliyindən (MENA) Tarek Abdel Qaffar, bu yurtda, sualınızı verə bilərsiniz.

Tarek Abdel Qaffar: Mən Misirin MENA agentliyini təmsil edirəm. Cənab Prezident, Siz inkişaf etməkdə olan və inkişaf edən ölkələr arasında "uçurumu" aradan qaldırmaq baxımından, xüsusilə də zəngin ölkələrin fəaliyyəti nəticəsində ətraf mühitə vurulan zərər, müəyyən kompensasiyalar haqda nə düşünürsünüz, bu istiqamətdə hansı addımlar atılmalıdır? Çünki bir çox ölkələr bu baxımdan heç bir təminat almıyır. COP29-un ev sahibi olaraq Sizin ölkə ilə Misir və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında möhür bu istiqamətdə əməkdaşlıq varmı?

Prezident İlham Əliyev: Biz "Troika"-nın təsis edilməsinin təşəbbüskarı olduq. Bu, ötən, hazırkı və gələcək sədlərin - Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin, Azərbaycanın və Braziliyanın "Troika"sıdır. Bu, bir mexanizmdir. Buna qədər bu, mövcud deyildi. Bizim bu təklifimiz Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Braziliya tərəfindən dəstəkləndi. COP, sadəcə, bir və ya iki həftə davam edən tədbir deyil. Bu, davamlı bir prosesdir. Ögər bir ölkə hər hansı miras qoymaq istəyirsə, bu, tutarlı və konkret töhfə olmalıdır. Sözlər, bəyanatlar kifayət deyil. Burada real addımlar atılmalıdır və koordinasiya həyata keçirilməlidir. "Troika" mexanizmini biz yaratmışıq və əminəm ki, bu mexanizim gələcəkdə də davam edəcək.

O ki qaldı, hansı ölkə planetin möhür edilməsinə daha çox diqqətə "təhfə" verib, bu barədə danışmaq səmərəsiz olar. Çünki biz çox gözəl bilirik ki, ən böyük karbon tullantılarını istehsal edən və ətraf mühiti çirkləndirən böyük ölkələr hansılardır. Ancaq elə bir platforma yaradılmışdır ki, daha geniş maliyyə imkanlarına malik olan ölkələr digərlərinə kömək etsin. Mən müxtəssis deyiləm. Dediğim kimi, altı aydır ki, mən bu məsələ ilə dərindən məşğuləm. Səmimi desəm, bu, mənim üçün o qədər də aydın deyil. Çünki eşitdiklərimiz həqiqətə o qədər də uyğun deyil və ona görə də mən tam əmin deyiləm. Bəli, yəni bizə deyilir ki, temperatur 1,5 dərəcə artsa, faciə olacaq. Ancaq biz başa düşürük ki, müəyyən təhlükə var. Dediğim kimi, "OPEC+" formatının üzvü olaraq biz neft istehsalçısı olan ölkələrə bu sahədə öz işimizi gördük. Əlbəttə, daha çox gəlir əldə edən ölkələr daha çox maliyyə töhfəsi verməlidir. O ölkələr ki, atmosferə daha çox tullantı buraxır və pulları var, onlar da maliyyə baxımından töhfə verməlidir. Ancaq beynəlxalq səviyyədə qiymətləndirmə odur ki, buna trilyonlarla dollar vəsait lazımdır və bu vəsait haradan gələcək? Bu, çox açıq bir sualdır. Yəni inkişaf edən ölkələrə dəstək göstərilməlidir və dediğim kimi, biz inkişafda olan kiçik ada ölkələri üçün fond yaratdıq. Ancaq biz inkişaf etməkdə olan hər bir ölkə ilə bağlı fond yaratmalıyıq. Bizim o qədər pulumuz yoxdur. Əlbəttə,

bu işdə həmrəylik olmalıdır və digərlərini təşviq etməliyik ki, bizim nümunəmizə uyğun olaraq hərəkət etsinlər. Biz istəyirik ki, Azərbaycanda keçiriləcək COP29 möhür həmrəylik tədbiri olsun. Biz ona görə də bu ili "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan etmişik. Demirəm ki, biz bütün hədəflərimizi tam şəkildə nail olacağıq, ancaq bu işə öz töhfəmizi verməyə hazırıq.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: "The Pakistan Daily" qəzetindən jurnalist buradadır, sual verəcək.

"The Pakistan Daily" qəzetinin redaktoru Hamza Azhar Salam: Cənab Prezident, təşəkkür edirəm. Şuşada olmaqdan çox məmnunam. Pakistan və Azərbaycan strateji tərəfdaşdır və hər iki ölkə dezinformasiya kampaniyalarının önünə çəkilmişdir. İslamabada sonuncu səfəriniz zamanı Siz Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şəriflə ticarət dövrününün artırılması haqqında razılıq əldə etdiniz. İki qardaş ölkə arasında media sahəsində hansı şəkilə əməkdaşlıq edilə bilər?

Prezident İlham Əliyev: Siz düzgün bir məsələyə toxundunuz. Pakistan mediasında biz hər zaman qarşılıqlı dəstəyi görmüşük. Mən Azərbaycanla bağlı beynəlxalq medianı izləyirəm və ölkəmizlə bağlı hansısa beynəlxalq təşkilatlarda hər hansı bir material dərc edilərsə, hər səhər mənə məlumat verilir. Pakistana gəldikdə, biz hər zaman qarşılıqlı dəstəyi hiss etmişik. Biz buna görə olduqca minnətdarıq.

Bu sahədə söylərimizin birləşdirilməsi çox yaxşı fikirdir. Hesab edirəm, biz birgə media işi qrupu da yarada bilərik ki, bir-birimizi müxtəlif istiqamətlərdə dəstəkləyək. Bəzi beynəlxalq media təşkilatlarına bizim çıxışımız var, bəzilərinə sizin çıxışınız var və bunu tək Pakistan deyil, digər dost ölkələrə də edə bilərik. Siz tamamilə düzgün qeyd etdiniz ki, ölkələrimiz haqqında faktların təhrif edilməsi onun nüfuzunu ciddi şəkildə zədələyəcək nəticə verir.

Qeyd etdiyiniz kimi, mənəm Pakistanı çox gözəl sevirəm. Mənə həm Baş nazir, həm Prezident tərəfindən çox yüksək qonaqpərvərlik göstərildi. Mən o səfərin not-

larındakı görüşə çox şadam. Biz səfər çərçivəsində 17-yə yaxın sənəd imzaladıq. Onların bir çoxu artıq icra olunur. Eyni zamanda, biz Azərbaycan üçün Pakistan sarmaya imkanlarını nəzərdən keçirdik və mənim qardaşım, Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şəriflə razılıq əldə etdik. Azərbaycan konkret sarmaya layihələri təqdim ediləcək. Müvafiq nazirlər təlimatlandırılıb və o layihələr nəzərdən keçiriləcək və əminəm ki, icra olunacaq. Çünki bu, əlbəttə, kommersiya baxımından nəzərdən keçiriləcək. Hesab edirəm ki, burada nəhəng potensial var. İktisadi ticarət və sarmaya, həmçinin müdafiə sənayesi məsələsinə də geniş müzakirə etdik, hər iki ölkənin potensialını müzakirə etdik. Əminəm ki, biz əməkdaşlığımızı gələcəkdə də gücləndirəcəyik.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Son iki sual. Sizi əmin edirəm ki, suallar qısa olacaq. "Al Jazeera English" kanalının nümayəndəsinə söz vermək istəyirəm.

"Al Jazeera English" kanalının nümayəndəsi: Dövətə görə çox sağ olun. Burada biz yalan məlumatların ifşası haqqında danışırıq. Mən qorxuram ki, yalan məlumatlar bir ölkə üçün yalan, digəri üçün isə doğru ola bilər. Ona görə də burada çox çətin bir seçim qarşısında yarıq.

Prezident İlham Əliyev: Ən vacibi odur ki, məlumat və narrativ həqiqi olsun, həqiqətə söykənsin. Bu, birtərəfli, qərəzli olmasın. Çünki qərəzli olsa və koordinasiya şəklinə aparılmış kampaniyanın media hücumunun bir nəticəsidirsə, əlbəttə ki, bu, qəbul ediləndir. Bu, məlumat qıtlığından qaçınmalıdır. Bu, hissini bəlkə də başa düşmək olar. Ancaq Azərbaycana gəldikdə, bu, koordinasiya edilmiş media hücumlarıdır. Bunlar adətən mühim geosiyasi hadisələrə təsadüf edir. O, idarə edilən bir media hücumu olanda onlar istəklərinə nail olurlar. Çünki onların istəkləri, hədəfləri bizim maraqlarımıza ziddir. Bir çox digər mexanizmlər var. Təsir mexanizmlərindən söhbət gədir. Burada QHT-ləri dəyərləndirmə, maliyyəyə əsaslı ola bilər. Digər müxtəlif müdaxilələrdən, suveren ölkələrin daxili işlərinə müdaxilələrdən söhbət gədir. Əlbəttə, media ən çox görünən, ən həssas bir

sahədir. Xüsusilə də bu, böyük və məşhur media şirkətlərindən gələn hücumdur.

Artıq üç saatdır ki, biz bunu müzakirə edirik. Ümid edirəm, biz bu vəsitle öz fikrimizi o ölkələrə və dairələrə çatdırırıq ki, medianın silah kimi istifadə edilməsi, burada fikir müxtəlifliyi olmalıdır. Bu gün biz görürük ki, bir çox ölkələrdə media yalnız bir dairənin müəyyən mövzu ilə bağlı rəyini əks etdirir. Avropaya gedəndə bir narrativ görürük, Asiyaya getdikdə fərqli bir mənzərənin şahidi olurduq. Rusiyaya gedəndə artıq digər bir mənzərədir, Azərbaycana gələndə başqa bir mənzərənin şahidi oluruşunuz. Yəni media sahəsi koskin şəkildə siyasətləndirilib. Bir daha deyirəm ki, biz siyasətçilərə tövsiyələr vermək sizin vəzifənizdir.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Sonuncu sualınız. Cənab Yusuf Özkür, Anadolu Agentliyinin İdarə Heyətinin üzvü.

Yusuf Özkür: Cənab Prezident, çox təşəkkür edirəm. İlk növbədə qeyd etmək istəyirəm ki, Şuşada olmaq çox gözəldir. Həmçinin yal boyunca tikilən tunnel, yollar, bu qədər qısa müddətdə belə inşaat işlərinin görülməsindən heyranlığımı açıq şəkildə söyləməliyəm. Sualım Türk Dövlətləri Təşkilatı ilə bağlıdır. Gördüyümüz kimi, Qarabağ Zəfəri Türk Dövlətləri Təşkilatı mövzusunda da ciddi mənada təsir göstərib. Çünki Zəfərdən sonrakı prosesə baxdıqda nəzərəçarpaqcaq irəliləyiş var. Həm adı dəyişdi, həm toplantıları artı. Sonuncu toplantı da iyulda burada keçirildi.

Bu gün Prezident Ərdəğan Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətindədir. Bunu da bildirməliyəm ki, bu gün Türkiyə Respublikasının Kipr adasındakı türkləri oradakı yunan hakimiyətinin işğaldan azad etməsinin 50-ci ildönümüdür. Bu gün Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətində tədbirlər keçirilir. Cənab Prezident Ərdəğan da geniş nümayəndə heyəti ilə oradadır. O, Sizin də adınızı qeyd edərək, bu evsahibliyinizi də vurğulayaraq, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatarın bu-

radakı Zirvə toplantısında iştirakına də toxundu və çıxışında təşəkkürünü ifadə etdi.

Sualım belədir: bundan sonrakı dövrdə həm global miqyasda hücumların çox artdığı, tez-tez III Dünya müharibəsindən bəhs olunduğu bir dövrdə, bir sıra itifaqların sarsıldığı bir şəraitdə Türk Dövlətləri Təşkilatı müsbət mənada dəyişməkdədir. Bundan sonrakı dövrdə bu təşkilatın siyasi, iqtisadi, ticari baxımdan, eyni zamanda hərbi sahədə uzunmüddətli perspektivdə necə bir gələcəyi var? Siz bunu necə dəyərləndirirsiniz? Bu prosesdə Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin beynəlxalq səviyyəyə çıxması və tanınması istiqamətində də fikirlərinizi öyrənmə bilsəm çox məmnun olaram. Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. İlk növbədə, kiplri qarşılaşdırma bu bayram münasibətilə təbrik edirəm və onlara yeni uğurlar və xoşbəxtlik arzulayıram. Hörmətli Ersin Tatarın mənə Azərbaycana dəvət etmişim. Bir neçə ay öncə mənim qonaq olmuşdu və onu xüsusilə qeyri-rəsmi Zirvə görüşünə də dəvət etdim. Bildiyiniz kimi, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti Türk Dövlətləri Təşkilatında artıq müşahidəçi üzv statusuna malikdir və Zirvə görüşlərində bu statusla iştirak edib. Ancaq ilk dəfə olaraq bu tədbirdə öz bayrağı ilə iştirak etmişdi. Burada biz qarşılıqlı borcumuz nədirsə, onu da etdik.

Hesab edirəm ki, hörmətli Ersin bəyin bu toplantıda iştirakı Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin müstəqilliyinə doğru atılan önəmli bir addımdır. Biz hər zaman kiplri qarşılaşdırmaqla birlikdə olacağıq. Azərbaycandan böyük həvət gəlib. Bugünkü bayramları birlikdə qeyd etdik. Həm dövlət məmurları, eyni zamanda millət vəkilləri də bu gün Kiprdədirlər.

O ki qaldı, Türk Dövlətləri Təşkilatının gələcək inkişafına, mənim baxışlarım burada tamamilə aydındır. Əminəm ki, bu təşkilatın çox böyük gələcəyi var. Təşkilatı daha yüksək pilləyə qaldırmaq üçün ortaq səylər lazımdır. Coğrafiyamız çox böyükdür, təbii sərvətlər, neqliyyat yolları, gənc və artan

oğal - bütün bunları mən öz çıxışında söylədim. Yəni bütün bu amillər təşkilatımızın potensialını əyani şəkildə göstərir. Biz birliyi daha da gücləndirməklə Türk Dövlətləri Təşkilatını dünya miqyasında güc mərkəzinə çevirməliyik. Çünki bu gün bir neçə beynəlxalq təşkilat var. Bəziləri böhran içində, bəziləri tənəzzüldədir, Türk Dövlətləri Təşkilatı isə yüksəlişdədir. Bu yüksəliş rahat olmalıdır və buna ortaq səylərlə nail olacağıq.

O ki qaldı hərbi sahədə işbirliyinə, buradan bir neçə yüz metr məsafədə əziz Qarabağın Təbii ki, hər cümhuriyyətin öz siyasəti, öz baxışları var və biz təşkilat olaraq hər bir ölkənin müstəqilliyini dəstəkləyirik, qoruyuruq və hər şeydən üstün tuturuq. Ancaq sizin də qeyd etdiyiniz kimi, Qarabağ Zəfəri bir çox inşanlara gözəl mesaj oldu. Gələcəkdə bir olanda "dəmir yumruğu"umuz da ağır olur, daha möhkəm olur. İnşallah, belə də olacaq.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Xanımlar və cənablar, bu çox gözəl məqamda cənab Prezident İlham Əliyevə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Mixail Qusman: Mən başa düşürəm ki, protokolu pozuram. İştirak edənlər adından, İlham Heydər oğlu, Sizə təşəkkür etmək istəyirəm. Bir məsələyə şərh bildirmək istərdim.

Siz İsraildən olan dostumun sualına cavab verirsiniz. İki mühüm komponenti qeyd etdiniz. Bildirdiniz ki, onlar tarixən Azərbaycanda nadir bir mühit yaradır - cəmiyyət və hökumət. Azərbaycanlı olaraq Siz təvazökarlıqdan üçüncü amili demədiniz, bu da nadir, fantastik tolerantlıqdır. Bu, Azərbaycan xalqının nadir, fantastik tolerantlığıdır. Azərbaycan xalqı öz tolerantlığı, açıqlığı ilə imkan verir ki, Azərbaycanda əzəldən, qədimdən belə bir mühit yaransın.

Mən həyatımın böyük hissəsini Azərbaycanda yaşamışam və özüm şahidəm. Bizim təşəkkürümüz yalnız hökumətə deyil, yalnız cəmiyyətə deyil, bütün xalqadır. Təşəkkür edirəm.

Moderator: Çox təşəkkür edirəm. Xanımlar və cənablar, təşəkkürlər.

Yəni hesab edirəm ki, bu, bütün türk cümhuriyyətləri üçün gözəl bir örnekdir. Təbii ki, hər cümhuriyyətin öz siyasəti, öz baxışları var və biz təşkilat olaraq hər bir ölkənin müstəqilliyini dəstəkləyirik, qoruyuruq və hər şeydən üstün tuturuq. Ancaq sizin də qeyd etdiyiniz kimi, Qarabağ Zəfəri bir çox inşanlara gözəl mesaj oldu. Gələcəkdə bir olanda "dəmir yumruğu"umuz da ağır olur, daha möhkəm olur. İnşallah, belə də olacaq.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Xanımlar və cənablar, bu çox gözəl məqamda cənab Prezident İlham Əliyevə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Mixail Qusman: Mən başa düşürəm ki, protokolu pozuram. İştirak edənlər adından, İlham Heydər oğlu, Sizə təşəkkür etmək istəyirəm. Bir məsələyə şərh bildirmək istərdim.

Siz İsraildən olan dostumun sualına cavab verirsiniz. İki mühüm komponenti qeyd etdiniz. Bildirdiniz ki, onlar tarixən Azərbaycanda nadir bir mühit yaradır - cəmiyyət və hökumət. Azərbaycanlı olaraq Siz təvazökarlıqdan üçüncü amili demədiniz, bu da nadir, fantastik tolerantlıqdır. Bu, Azərbaycan xalqının nadir, fantastik tolerantlığıdır. Azərbaycan xalqı öz tolerantlığı, açıqlığı ilə imkan verir ki, Azərbaycanda əzəldən, qədimdən belə bir mühit yaransın.

Mən həyatımın böyük hissəsini Azərbaycanda yaşamışam və özüm şahidəm. Bizim təşəkkürümüz yalnız hökumətə deyil, yalnız cəmiyyətə deyil, bütün xalqadır. Təşəkkür edirəm.

Moderator: Çox təşəkkür edirəm. Xanımlar və cənablar, təşəkkürlər.

Qeyd edək ki, 50-yə yaxın ölkədən 150-dən çox xarici qonaqın, o cümlədən 30-a yaxın ölkənin informasiya agentliyi, 3 beynəlxalq təşkilat və 82 media qurumunun qatıldığı forum iştirakçıları üçün birgə müzakirə və hərəkət platforması rolunu oynayır.

Forum çərçivəsində "Təsirin qiymətləndirilməsi: Dezinformasiyanın əhatə dairəsini müəyyənəlməkdə", "Dezinformasiyaya qarşı daha davamlı cəmiyyət qurmaq üçün siyasət və təşəbbüslər", "Süni intellektin realığa, mediaya və dezinformasiyaya təsiri: Media savadlılığının təşviqi" və "İqlim hərəkəti və media" mövzularında dörd panel sessiya təşkil olunacaq. Panel sessiyalarda müxtəlif ölkələrdən olan rəsmilər, media və vətəndaş cəmiyyəti, dövlət və biznes nümayəndələri, beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri və media ekspertləri ətraflı fikir və təcrübə mübadiləsi aparacaqlar.

Bununla yanaşı, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ilə əlaqədar həyata keçirilən tədbirlər və hazırlıq işləri, ölkə səviyyəsində iqlim dəyişikliyinə təsirləri ilə aparılan mübarizə, azad edilmiş ərazilərdə bərpa və yenidənqurma prosesində sərgilənən dayanıqlı yaşayışa barədə məlumat verəcəkdir.

Xatırladaq ki, "4-cü Səniyə inqilabı" dövründə yeni media" mövzusunda I Şuşa Qlobal Media Forumu ötən il iyulun 21-23-də keçirilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 oktyabr tarixli 1082 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "ASAN Viza" sistemi haqqında Əsasnamə" də dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 oktyabr tarixli 1082 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 10, maddə 1641 (Cild I)) ilə təsdiq edilmiş "ASAN Viza" sistemi haqqında Əsasnamə'nin 7-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 7.4.12-ci yarımbəndin sonunda nöqtəli vergül işarəsi nöqtə işarəsi ilə əvəz olunsun və 7.4.14-cü yarımbənd ləğv edilsin;
1.2. 7.11-ci bənddə "7.4.14-cü" sözləri "7.4.12-ci" sözləri ilə əvəz edilsin.
2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 iyul 2024-cü il

"Azərbaycan Respublikası ilə Bolqarıstan Respublikası arasında ticarət-iqtisadi və elmi-texniki əməkdaşlıq üzrə Müştərək Komissiyanın Azərbaycan Respublikası tərəfindən yeni tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında"

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 6 mart tarixli 2708 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. "Azərbaycan Respublikası ilə Bolqarıstan Respublikası arasında ticarət-iqtisadi və elmi-texniki əməkdaşlıq üzrə Müştərək Komissiyanın Azərbaycan Respublikası tərəfindən yeni tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 6 mart tarixli 2708 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 3, maddə 203 (Cild I)) adında və 1-ci hissəsinin birinci abzasında "Azərbaycan Respublikası ilə Bolqarıstan Respublikası arasında ticarət-iqtisadi və elmi-texniki əməkdaşlıq üzrə Müştərək" sözləri "İqtisadi əməkdaşlıq üzrə Azərbaycan-Bolqarıstan Hökumətlərarası" sözləri ilə əvəz edilsin.
2. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsi ilə edilən dəyişiklik barədə Bolqarıstan Respublikası tərəfinə müvafiq bildiriş göndərsin.
3. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 iyul 2024-cü il

F.K.Zakirova "Xalq artisti" fəxri adının verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Azərbaycan Respublikası ilə Özbəkistan Respublikası arasında mədəni əlaqələrin inkişafında xidmətlərinə görə Fərrux Kərimoviç Zakirova "Xalq artisti" fəxri adı verilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 iyul 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti

Bakı şəhəri Qərar № Q/13 "10" iyul 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin 2017-ci il 20 iyul tarixli Q/15 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Götürülmüş əşyaların, pulların və digər qiymətli əşyaların məhkəmənin qərarınadək Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində uçotu, saxlanması və aidiyyəti üzrə təhvil verilməsi barədə Təlimat" da dəyişiklik edilməsi haqqında

"İstehsalat və məişət tullantıları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 24 iyun tarixli 928-VIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 23 fevral tarixli 1103-VIQD nömrəli Qanununun icrasının təmin edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 27 mart tarixli 164s nömrəli Sərəncamının 2-ci hissəsinin icrasının təmin edilməsi, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin 2017-ci il 20 iyul tarixli Q/15 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Götürülmüş əşyaların, pulların və digər qiymətli əşyaların məhkəmənin qərarınadək Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində uçotu, saxlanması və aidiyyəti üzrə təhvil verilməsi barədə Təlimat"ın tətbiq edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 13 yanvar tarixli 724 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət

Təhlükəsizliyi Xidməti haqqında əsasnamə"nin 5.7.5-ci yarımbəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin 2017-ci il 20 iyul tarixli Q/15 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Götürülmüş əşyaların, pulların və digər qiymətli əşyaların məhkəmənin qərarınadək Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində uçotu, saxlanması və aidiyyəti üzrə təhvil verilməsi barədə Təlimat"ın 1.2.5-ci yarımbəndində birinci halda "məişət tullantılarında" sözləri "məişət məmulatlarında" sözləri ilə, "istehsalat" sözü "məişət tullantılarında" sözləri "tullantılarda" sözü ilə əvəz edilsin.
2. Hüquqi təminat idarəsi: bu Qərarın Azərbaycan Respublikasının Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi üçün 3 gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinə təqdim olunması təmin edilsin.

Əli NAĞİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi, general-polkovnik

İstilik enerjisi təchizatı sahəsində payız-qış mövsümünə hazırlıq işləri ilə bağlı iclas keçirilib

2024-2025-ci il istilik enerjisi təchizatı sahəsində payız-qış mövsümünə hazırlıq işləri ilə əlaqədar iyulun 22-də Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədovun sədrliyi ilə iclas keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, iclasda istilik enerjisi təchizatı sahəsində 2024-2025-ci il payız-qış mövsümünə hazırlıq məsələləri, istilik təchizatı təminatı edən qazanxana və istilik məntəqələrinin istismara hazırlıq vəziyyəti, habelə istilik xidmətlərinin göstərilməsində "AzərİstilikTəchizat" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin səlahiyyətli nümayəndələrinin iştirak etdikləri iclasda məruzələr dinlənilib.

Energetika, İqtisadiyyat, Maliyyə, Fövqəladə Hallar nazirliklərinin, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin, "AzərİstilikTəchizat" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin səlahiyyətli nümayəndələrinin iştirak etdikləri iclasda məruzələr dinlənilib.

İclasın yekununda müzakirə olunan məsələlər barədə qərarlar qəbul edilib, istilik xidmətlərinin keyfiyyətinin artırılması, istilik təsərrüfatı avadanlıqlarının tam işlək vəziyyətə gətirilməsi, istilik təchizatında fasilələrin yaranmaması, həmçinin digər təcili və toxirosalınmaz addımlarla bağlı aidiyyəti qurumlara müvafiq tapşırıqlar verilib.

Nazir Fərid Əhmədov Qusar şəhərində vətəndaşların müraciətlərini dinləyib

Iyulun 22-də Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov Qusar şəhərində yerləşən Heydər Əliyev Mərkəzində vətəndaşlarla görüşüb.

Ədliyyə Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, qəbuldan əvvəl Fərid Əhmədov Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib və öünə gül dəstəsi qoyub.

Qəbulda Qusar, Quba, Xaçmaz, Şabran və Siyəzən rayon sakinlərinin Ədliyyə fəaliyyəti ilə bağlı müraciətləri dinlənilib. Vətəndaşların müraciətlərində qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində həllini tapıb. Əlavə

araşdırma tələb edən digər müraciətlərə isə mövcud qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə baxılması ilə bağlı nazirliyin aidiyyəti struktur bölmələrinin rəhbər şəxslərinə müvafiq tapşırıqlar verilib. Səfər çərçivəsində nazir, həmçinin Qusar rayon icra və probasiya, eləcə də qeydiyyat şöbələrinə və Qusar Rayon Məhkəməsinə baş çəkib, infrastruktur və iş şəraiti ilə tanış olub.

Qeyd edək ki, qəbul mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və digər idarəetmə qurumlarının rəhbərləri tərəfindən şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə əsasən həyata keçirilib.

Qanunvericiliyin tətbiqinə dair təklifləri toplaıma üçün onlayn platforma yaradılıb

Hüquq və İnsan Haqları İnstitutu (Institut) Praktika aid siqnallar Sorğusu (PASS) platformasını istifadəyə verib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, PASS platformasının məqsədi qanunların tətbiqində insan hüquqlarının təmin edilməsi, şəffaflığın artırılması, korrupsiyaya şərait yaranan halların işə alınması və qanunvericiliyin tətbiqi praktikasının təkmilləşdirilməsi proseslərinə töhfə verməkdir. Platforma hüquqşünaslarla və sırası vətəndaşlara praktikada bu və ya digər qanunun, yaxud aktın tətbiqi ilə bağlı boşluqlar və ya problemlər barədə vahid bir platforma üzərindən məlumat, təklif vermək imkanı yaradır.

Qanunvericilik sistemində 54 mindən yuxarı normativ hüquqi akt (o cümlədən 6000+ qanun, 8000+ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları və 3000+ Nazirlər Kabinetinin sərəncamları) mövcuddur. Lakin hüquqşünaslar və digər vətəndaşlar praktikada qanunların, yaxud digər hüquqi aktların tətbiqi ilə bağlı boşluqlar və ya problemlərlə rastlaşdıqda onları məqamlar barədə vahid bir mərkəzə təklif vermək imkanı yox idi.

Artıq istənilən şəxs qanunvericiliyin tətbiqi ilə əlaqədar rastlaşdığı problemi və təklifi "çatlı" formatında fəaliyyət göstərən PASS platformasında əks etdirə, digər şəxslər də buna dair öz qeydlərini əlavə edə biləcəklər. Qeydlərin və təkliflərin göndərilməsi üçün xüsusi qeydiyyat tələb edilmir. Bu, şəxslərin seçimi ilə, həmçinin anonim olaraq da yüklənə bilər.

Qeydlər və təkliflər rübdə 1 dəfə institut tərəfindən ümumiləşdiriləcək elmi baxımdan araşdırılacaq və aidiyyəti qurumlara xülasə formasında göndəriləcək. PASS platforması "İctimai iştirakçılıq haqqında" Qanunla nəzərdə tutulan ictimai iştirakçılığın bir aləti olaraq "İctimai rəyini öyrənmə" funksiyasını yerinə yetirəcək. Eyni zamanda hüquqşünaslar bu və ya digər məqamlara dair hüququn tətbiqi praktikasının izləmək, öz fəaliyyətlərini ona uyğunlaşdırmaq imkanı əldə edəcəklər. PASS platforması ilə bu linkdən tanış olmaq mümkündür. <https://hri.az/pass>

XIN: "Aİ-nin Ermənistanına hərbi yardım göndərməsi qərarı olduqca yanlış və təhlükəli addımdır"

Fransa tərəfindən Ermənistanın "Bastion" çoxməqsədli zirehli avtomobilləri və "Sezar" özuyeriyan artilyeriya qurğularını ilə təchiz edilməsi istiqamətində atılan addımlardan sonra Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistanına hərbi yardım göndərməsi qərarı olduqca yanlış və təhlükəli addımdır, regionda gərginliyin artmasına xidmət edir. Avropa İttifaqı tərəfindən bu kimi fəaliyyətlər açıq şəkildə birtərəfli və qərəzli xarakter daşıyır, bölgədə "bölicü xətlər" yaratmaq siyasətinin təzahürüdür.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə medianın sualına cavabında söyləyib.

Mətbuat katibi qeyd edib: "Ermənistanla sözügedən hərbi yardım və belə yardımın gələcəkdə artma-

sına çağırışlar Azərbaycan Respublikasının ərazilərinin bir hissəsini 30 ilə yaxın dövrdə işğal altında saxlayan, hazırda ərazi bütövlüyümüzə qarşı iddialardan əl çəkməyən Ermənistanın hərbi potensialını gücləndirməyə və bölgədə destruktiv fəaliyyətinə xidmət edəcək. Avropa İttifaqı Şurası tərəfindən verilməmiş bu qərar qətiyyətlə etiraz edir, göstəriləcək yardım barədə şəffaf şəkildə məlumatın açıqlanacağını gözləyirik.

Aİ bölgədə silahlanmaya və hərbi əməkdaşlığa töhfə verən bu kimi addımlara son qoymalı, bölgədə sülh və əməkdaşlığın alternativinin olmadığını anlamalıdır. Əks təqdirdə, Ermənistanın sabitliyi pozan hər hansı mümkün təcridatına görə Avropa İttifaqı da məsuliyyəti bölüşəcək".

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Forum işini başa çatdırıb

"Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda təşkil olunan II Şuşa Qlobal Media Forumu iyulun 22-də işini başa çatdırıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, forumun sonuncu sessiyası "İqlim hərəkəti və media" mövzusunda həsr olunub.

"Riqa TV24" və "Radio Latvia"nın aparıcısı Ansis Bogustovsun moderatorluğu ilə keçirilən sessiyada çıxış edən COP29-un BMT-nin İqlim dəyişikliyi üzrə yüksək səviyyəli çempionu Nigar Arpadarai COP-un özlüyündə tək cəmiyyətə deyil, bütün cəmiyyəti əhatə etdiyi bildirib. O diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə inklüziv yanaşmanı istəyir.

COP-un böyük proses olduğunu vurğulayan Nigar Arpadarai əlavə edib: "Biz hamını Bakıya dəvət edirik. Çünki hər bir insan iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə töhfə verə bilər. Bakı bu baxımdan uyğun müstəvidir".

N.Arpadarai Azərbaycanın bərpaolunan enerjiyə çox böyük üstünlük verdiyini də vurğulayıb.

Böyük Britaniyanın "Methinks" şirkətinin enerji təhlükəsizliyi üzrə mütəxəssisi

si Con Roberts Azərbaycanın neft-qaz istehsalçısı kimi bir çox xarici media tərəfindən qınaq obyektinə çevrildiyini deyib. "Sanki Azərbaycan ekologiya zərərinə bərabərdir. Lakin bir çox ölkələr, ən əsası da ekoloji problemlərdən danışan ölkələr təbii zərər verənlərdən biridir".

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanın öz qazını Avropaya çatdırmaq üçün gücü var. Lakin kabeləşmə, qazın daşınması xərcləri kimi çətinliklərlə üzlənir", - deyərək bildirdi.

"Berliner Zeitung" qəzetinin icraçı direktoru Holger Fridrix, "Arabian Gulf Business Insight" xəbər portalının baş redaktoru Fransis Martin Kane payızda keçiriləcək COP29 çərçivəsində müzakirələrdə ziddiyyətli mövqelər, maraqlar arasında balansın yaradılmasının vacibliyini qeyd edib.

Jurnalistlərin ekoloji problemlərlə bağlı mesajlarını çatdırmaqları üçün bacarıqlı olmaları diqqətə çatdırılan qonaqlar sensasiya, reklam xatirinə xəbər paylaşmağı düzgün hesab etmədiklərini vurğulayıblar. Natiqlər iqlim dəyişikliyi-nin çox ciddi və məsuliyyətli mövzu olduğunu, jurnalistlərin bu məsələdə daha çox məlumatlı olmalarının vacibliyini söyləyiblər.

Bildirilib ki, dünyada iqlim dəyişmələrinin qarşısını alınması, ekoloji sabitliyin və tarazlığın yaradılması, dayanıqlı inkişafın təşvihi edilməsi və bu istiqamətdə əhəmiyyətli nəticələrin əldə olunmasında media xüsusi rol oynayır. Bu səbəbdən media və kommunikasiya vasitələrinin mövcud proseslərdə düzgün istifadə edilməsi, hədəf auditoriyaya hesablanmış təsirli mesajları ötürməsi, kütləvi fərqəndəlik və məsuliyyət hisslərini formalaşdırması iqlim dəyişmələrinə qarşı kollektiv qabaqcıl tədbirlərin görülməsi və ya belə tədbirlərin effektivliyinin artırılmasında zəruridir.

Panel sessiyada həmçinin iqlim hərəkətində medianın rolu, "yaşıl dünya" naminə səmərəli məlumatlandırma mexanizmlərinin hazırlanması, iqlim dəyişmələrinin qarşısını alınması və fəsadlarının aradan qaldırılması istiqamətində ictimai gündəmin yaradılmasında medianın əhəmiyyəti kimi mövzularda müzakirələr aparılıb.

Qeyd edək ki, 50-yə yaxın ölkədən 150-dən çox xarici qonaqın, o cümlədən 30-a yaxın ölkənin informasiya agentliyinin, 3 beynəlxalq təşkilatın və 82 media qurumunun nümayəndələrinin qatıldığı forum iştirakçılar üçün birgə müzakirə və hərəkət platforması rolunu oynayır.

Qlobal Media Forumun iştirakçıları Şuşa və Laçın şəhərlərində olublar

Azərbaycan milli mətbuatının 149 illiyi münasibətilə keçirilən "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Qlobal Media Forumunun iştirakçıları iyulun 21-də Şuşa şəhərinin tarixi məkanları ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Əvvəlcə Cıdır düzündə gələn qonaqlar buradan açılan əsrəngiz mənzərəni seyr edib, xatirə fotoları çəkirdilər.

Sonra qonaqlar Şuşada yeni istifadəyə verilən Dövlət Xidmətləri Mərkəzində olublar. Onlara mərkəzdə yaradılan şərait barədə məlumat verilib.

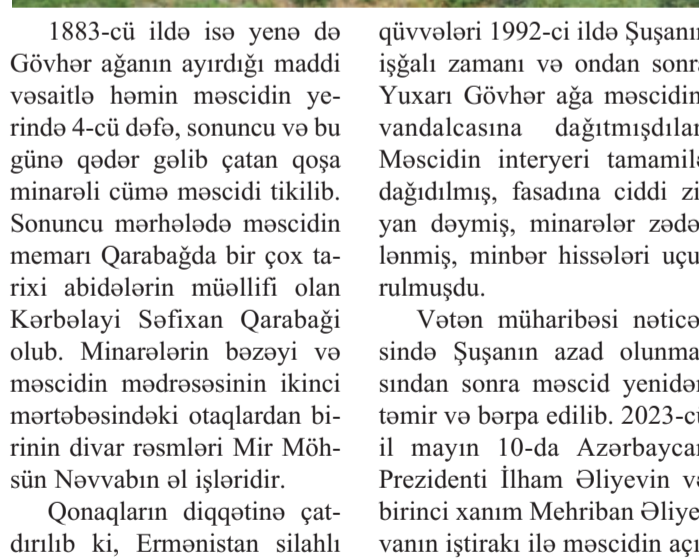
Bildirilib ki, ümumi daxili sahəsi 2600 kvadratmetr olan Dövlət Xidmətləri Mərkəzinin yenidənqurma və təmir işlərinə ötən ilin mayında başlanılıb. Buradakı keçmiş poçt binasında və onun yerləşdiyi ərazidə Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsi tərəfindən osalq təmir işləri aparılıb, geniş yaşillıq zonası salınıb.

Dördmərtəbəli binanın əsaslı təmirindən sonra burada "ASAN xidmət" və "DOST xidməti" mərkəzləri, KOB evi, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin (poçt, rabitə qovşağı) filialları fəaliyyət göstərir.

Sonra forum iştirakçıları Şuşanın şəhərin ən qədim məscidi olan Yuxarı Gövhər ağa məscidini ziyarət ediblər. Bildirilib ki, məscid onu inşa etdirən III Qarabağ xanı Mehdiqulu xanın bacısı məşhur şair və rəssam Gövhərşad bəyimin şərəfinə adlandırılıb. Məscid eyni yerdə dörd dəfə təkrar inşa edilib. İlk məscid I Qarabağ xanı Pənahəli xanın təşəbbüsü ilə 1750-ci illərin əvvəllərində Şuşa qalası ilə eyni vaxtda qamışdan tikilib. 1768-1769-cu illərdə İbrahim-xəlil xan qamış məscidi sökdürərək onun yerində daşdan yeni məscid tikdirib.

Qarabağda və bütün Cənubi Qafqazda məşhur xeyriyyəçi kimi tanınan Gövhər ağa isə iki dəfə həmin məscidin tikintisi ilə məşğul olub. Əvvəlcə XIX əsrin birinci yarısında onun şəxsi vəsaiti hesabına İbrahim-xəlil xanın tikdirdiyi məscidin yerində Şuşanın ilk qoşa minarəli məscidi inşa edilib.

Qonaqların diqqətinə çatdırılıb ki, Ermənistan silahlı

1883-cü ildə isə yenə də Gövhər ağanın ayırdığı maddi vəsaitlə həmin məscidin yerində 4-cü dəfə, sonuncu və bu günə qədər gəlib çatan qoşa minarəli cümə məscidi tikilib. Sonuncu mərhələdə məscidin memarı Qarabağda bir çox tarixi abidələrin müəllifi olan Kərbəlayi Səfiyan Qarabaği olub. Minarələrin bəzəyi və məscidin mədrəsəsinin ikinci mərtəbəsindəki otaqlardan birinin divar rəsmləri Mir Möhsün Novvabın əl işləridir.

Qonaqların diqqətinə çatdırılıb ki, Ermənistan silahlı

İşli olub. Hazırda öz təyinatı üzrə fəaliyyət göstərən Yuxarı Gövhər ağa məscidi Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən ölkə əhəmiyyətli tarixi-mədəniyyət abidəsi kimi qeydiyyatdan alınmışdır.

Gözəti zamanı qonaqlara işğal dövründə mədəniyyət abidələrimizə ermənilər tərəfindən vurulan ziyan, qədim artefaktlarımızın saxtalaşdırılması barədə də məlumat verilib. Bildirilib ki, şəhər işğaldan azad edildikdən sonra burada genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinə başlanılıb. İnfrastrukturun qurulması ilə yanaşı, şəhərin əsl simasının, tarixi və mədəniyyət abidələrinin bərpasına start verilib. Qeyd olunub ki, tarixi, dini və memarlıq abidələrinin bərpası və yenidən qurulmasında Heydər Əliyev Fondu yaxından iştirak edir.

Forum iştirakçıları Şuşa şəhəri ilə tanışlıqdan zəngin təəssürlə ayrılıblar.

İyulun 22-də Şuşa Qlobal Media Forumu qonaqları Şuşadan Laçın şəhərinə gəliblər.

Qonaqların Laçınla tanışlığı Qarabağın çoxşaxəli layihəsi olan "Hoçazfilm" yaradıcılıq studiyasından başlayıb.

Məlumat verilib ki, studiyanın adı Laçın rayonunun əsas rəmzlərindən sayılan Hoçaz qayalıqlarının adından götürülüb. Studiya film istehsalçılarına bölgənin zəngin təbiəti, imkanları ilə bağlı bələdçilik və lokasiya xidmətləri göstərəcək, onları müvafiq avadanlıqla təmin edəcək.

Forum iştirakçıları pavilyonda qarşıdırılmış təyيارə, helikopter, hobsxana, elmi laboratoriya və üçtərəfli yaşıl ekran dekorasiyalarına baxış keçiriblər.

Sonra qonaqlar şəhərin Seyrəngah ərazisinə gəliblər. Burada onlara işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin coğrafiyası, mədəni irsi, Laçın şəhərinin tarixi barədə geniş məlumat verilib.

Bildirilib ki, əsrəngiz təbiəti, qədim tarixi abidələri, həmçinin bu şəhərdə qısa müddətdə aparılan nəhəng bərpa-quruculuq işləri nəticəsində Laçın yenidən Azərbaycanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilib.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik - COP29" adlı təqdimat keçirilib

"Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda təşkil olunan II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində iyulun 22-də "Yaşıl dünya naminə həmrəylik - COP29" adlı təqdimat keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, təqdimatı Azərbaycan Respublikası energetika nazirinin müavini, COP29-un baş icraçı direktoru Elnur Soltanov edib.

Təqdimatda Elnur Soltanov Azərbaycanda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Təşəbbüslər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ilə

əlaqədar həyata keçirilən tədbirlər və hazırlıq işləri, ölkə səviyyəsində iqlim dəyişikliyi-nin təsirləri ilə aparılan mübarizə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa və yenidənqurma prosesində sərgilənən dayanıqlı yaşayışa barədə məlumat verib, iştirakçıların suallarını cavablandırılıb.

Dünyanın çətin dövr yaşadığını deyən Qırğızstanın "Kabar" Milli İnformasiya Agentliyinin baş direktoru Mederbek Şermetəliyev türkdilli dövlətlər və xalqlar arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın və qardaşlıq əlaqələrinin qurulması üçün əlverişli şərait olduğunu vurğulayıb.

Özbəkistanın UZA agentliyinin baş redaktoru Durdona Salixova, Macarıstanın MTI agentliyinin yaradıcı direktoru Robert Karas ATNA üzvləri ilə bütün sahələrdə əməkdaşlıq etməyə hazır olduqlarını, bu əməkdaşlığın türk dünyası üçün mühüm məqsədə xidmət edəcəyini inandıqlarını bildiriblər.

İclas zamanı üzv agentliklər aliansın loqosu ilə bağlı layihələri, veb-saytın konsepsiyasını, birgə təlim proqramlarını və gündəlikdə duran digər məsələləri müzakirə ediblər.

Qeyd edək ki, ATNA 2023-cü ilin noyabrında İstanbul şəhərində keçirilmiş Baş Assambleyada Azərbaycanın AZƏRTAC, Türkiyənin Anadolu, Qazaxıstanın "Qazkontent", Qırğızstanın "Kabar" və Özbəkistanın "UZA" agentlikləri tərəfindən təsis edilib.

Aliansın məqsədi üzv agentliklər arasında informasiya mübadiləsinə gücləndirmək, birgə təlim proqramları həyata keçirmək, müsabiqələr təşkil etmək, türk dünyası haqqında xəbərləri dünya informasiya məkanında yaymaqdır.

Şuşada Türk Xəbər Agentlikləri Alyansının İcraiyyə Komitəsinin 1-ci iclası keçirilib

II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində iyulun 21-də Türk Xəbər Agentlikləri Alyansının İcraiyyə Komitəsinin 1-ci iclası keçirilib.

Alyansın Baş katibi Elşən Şahbalaevın moderatorluğu ilə keçirilən iclasda çıxış edən Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZƏRTAC) İdarə Heyətinin sədri Vüqar Əliyev Türk Xəbər Agentlikləri Alyansının İcraiyyə Komitəsinin ilk iclasının türk dünyasının media sahəsində tarixi iz qoyan hadisələrdən biri olduğunu deyib.

Vüqar Əliyev qeyd edib ki, türk dövlətləri arasında bütün sahələrdə sıx əməkdaşlığın şahidiyik. İnformasiya sahəsində də əlaqələr genişlənir, bir sıra birgə layihələr həyata keçirilir. Ötən ilin noyabrında İstanbulda Türk Xəbər Agentlikləri Alyansının yaradılması da bu istiqamətdə atılan mühüm addımlardan biridir. Aparıcı xəbər agentlikləri olaraq biz informasiya sahəsində ölkələrimiz haqqında daha dəqiq və operativ informasiya məkanı formalaşdırmağa çalışırıq.

İclasda iştirak edən hər bir agentliyin bir-biri ilə ikitərəfli qaydada əməkdaşlıq etdiyini vurğulayan İdarə Heyətinin sədri bildirib: "Bununla belə, ATNA Türk dünyası xəbərlərinin toplanması, ümumi fəaliyyətlərimizin koordinasiya olunduğu, birgə layihələrin hazırlandığı bir struktur

rolunu oynamaqlıdır ki, bizim informasiya sahəsində birgə səylərimiz ölkələrimizin daha da yaxınlaşmasına xidmət etsin".

Anadolu Agentliyinin İdarə Heyətinin üzvü Yusuf Özkür Türk Xəbər Agentlikləri Alyansının (ATNA) İcraiyyə Komitəsinin iclasının Şuşa şəhərində keçirilməsinin önəmli olduğunu vurğulayıb.

2023-cü il noyabrın 6-da ATNA-nın yaradılması üçün Anadolu Agentliyinin rəhbərliyi ilə uğurlu iş aparıldığını diqqətə çatdıran Y.Özkür deyib: "Türk dünyasının informasiya agentlikləri arasında dezinformasiya ilə mübarizədə, mədəniyyət və digər istiqamətlərdə, xüsusilə təhsil sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Qarşılıqlı təlim və birgə layihələr ATNA-ya üzv ölkələr üçün faydalı olar".

Şuşaya ilk dəfə səfər etdiyini deyən Qazaxıstanın "Qazkontent" Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri Bekzat Zhusip Şuşanın bərpa olunduğunu sevindirdi hal kimi qiymətləndirib.

Anadolu Agentliyindəki həmkarlarının təşəbbüsü ilə bir neçə tədbirin keçirildiyini vurğulayan Bekzat Zhusip bu yaxınlarda Türkiyədə "Müharibə dövründə jurnalüstəlik" təlimlərinin təşkil edildiyini diqqətə çatdırıb. "Biz də belə layihələr təşkil etməliyik ki, münasibətlərimizi daha da möhkəmləndirək", - deyərək bildirdi.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Mixail QUSMAN: "İnformasiya müharibələri siyasi rejimdən asılı olmayaraq bütün ölkələrdə rast gəlinən fenomendir"

"İnformasiya müharibələri siyasi rejimdən asılı olmayaraq bütün ölkələrə xas bir fenomendir. Bəzi ölkələr daha fəal fəazadadır, bəziləri isə yox. Aktiv müharibələrdən fərqli olaraq informasiya müharibələri heç vaxt dayanmır. Biz həmişə onlarla mübarizə aparmalıyıq".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Rusiyanın TASS informasiya agentliyinin Baş direktorunun birinci müavini Mixail Qusman II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "Təsirin qiymət-

londirilməsi: Dezinformasiyanın əhatə dairəsini müəyyənəlmək" adlı panel müzakirədə söyləyib.

Saxta məlumatları özlüyündə bir informasiya silahı adlandıran Mixail Qusman əlavə edib: "Bu gün çox sayda insan yanlış məlumatları telefon vasitəsilə alır. Lakin bu vəziyyətə hazır olmayan cəmiyyətdə feyk xəbərlər düzgün məlumat kimi qəbul edilir. Ona görə də xəbər agentlikləri təbliğat işçilərinə məlumatlıdır, onların yeganə silahı həqiqi məlumat yaymaq olmalıdır".

MENA-nın baş redaktoru: "Bizim öz baxışımızı aydınlaşdırmaq üçün Şuşa forumu kimi tədbirlərə ciddi ehtiyacımız var"

"Bizim öz baxışımızı aydınlaşdırmaq üçün bu cür tədbirlərə ciddi ehtiyacımız var. Bizim fikirlərimiz Qərbi media tərəfindən nəzərə alınmır. Buna görə də öz problemlərimizə tənqidi fikir bildirmək üçün vahid səsə sahib olmalıyıq, çünki problem həll yolu düzgün, vahid xəbər axınıdır".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri MENA-nın baş redaktoru Tarek Abdel Qaffar deyib.

munda iştirak edən Misirin Yaxın Şərq Xəbər Agentliyinin (MENA) baş redaktoru Tarek Abdel Qaffar deyib.

Bu tədbirə ilk dəfə qatıldığı bildirən qonaq Azərbaycanın və digər inkişaf etməkdə olan ölkələrin öz problemlərini həll etmək, baxışlarını aydınlaşdırmaq üçün bu forumun vacib platforma olduğunu vurğulayıb.

"İnamsızlıq məlumatların etibarlı mənbələrdən olmamasından irəli gəlir, çünki bəzən

jurnalistlərin informasiyaya oğlanlığı olmur, yaxud rəsmi

mənbə danışmır və ya reallığı demir. Odur ki, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə rəsmi mediaya inamsızlıq yaranıb. Buna görə də hadisələri işıqlandırmaqda yolunuza itinirik. Bu etimadı bərpa etmək üçün xalqa milli və rəsmi media arasında məlumatlara sərbəst giriş verməliyik. Bu məlumatların ödə edilməsi sosial mediaya və sadəcə, mənbələrə sərbəst çıxış verə bilər", - deyərək Tarek Abdel Qaffar diqqətə çatdırıb.

"TRT World" kanalının aparıcısı: "Bəzi xəbər agentlikləri Azərbaycanı hədəfə almışdılar"

"Bəzi xəbər agentliklərinin yaydığı məlumatlara baxanda gördüm ki, Azərbaycanı hədəfə alıblar. Ölkəni aqressor kimi təqdim edirdilər".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri "TRT World" kanalının aparıcısı və müxbiri Jaffar Hasnain II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "Təsirin qiymətləndirilməsi: Dezinformasiyanın əhatə dairəsini müəyyənəlmək" adlı panel müzakirədə deyib. Suriyaya, Ukraynaya və Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə səfərlər etdiyini

vurğulayan "TRT World" kanalının aparıcısı bu ərazilərlə bağlı dezinformasiyadan çox güclü istifadə edildiyini diqqətə çatdırıb.

"Mən Qarabağ işğaldan azad olunduqdan sonra oraya ilk ayaq basan jurnalistlərdənəm. Buraya dördüncü dəfə gəlirəm, görülən işlərin sürət

getdiyinin şahidi olaram", - deyərək Jaffar Hasnain əlavə edib.

ABS-nin MTP klubunun təsisçisi: "Qarabağın qısa müddətdə belə inkişaf edə biləcəyini gözləməyirdik"

"Biz - 35 nəfər işğaldan azad olunan bütün ərazilərdə son üç il ərzində səyahətlər etmişik. Azərbaycan hökumətinə bizə bu imkanı yaratdığı üçün təşəkkür edirik. Qarabağa ilk dəfə gələndə xarabalıqların şahidi olduq. Budəfəki səfərimizdə inanmadığımız ki, qısa müddət ərzində buralar belə inkişaf edə bilər".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri ABS-nin MTP (Most Travelled People - Ən çox səyahət edən insanlar) klubunun təsisçisi Çarlz Veley II Şuşa Qlobal Media

Forumunu çərçivəsində keçirilən "Təsirin qiymətləndirilməsi: Dezinformasiyanın

əhatə dairəsini müəyyənəlmək" adlı panel müzakirədə söyləyib.

Qarabağa səyahət etdiyini görə klavatura arxasındakı "qəhrəmanlar" tərəfindən hücumla məruz qaldığını vurğulayan ABS-nin MTP klubunun təsisçisi deyib: "Bəzi insanlar mənə "siz niyə etnik təmizləməni, barbarlığı dəstəkləyirsiniz" kimi şərhlər yazırlar. Lakin mən bildirdim ki, şahidi olduğum, həqiqətləri insanlara çatdırıram".

Azərbaycanın paytaxtı Bakıda da olduğunu diqqətə çatdıran Çarlz Veley şəhərin böyüdüyünü, sürətlə inkişaf etdiyini bildirib.

Leslie RİCHER: "Süni zəka rəqəmsal məkanda mövcud yanlış məlumatları doğru kimi təqdim edir"

"Süni zəka rəqəmsal məkanda mövcud yanlış məlumatları doğru kimi təqdim edir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Afrika İttifaqı Komissiyasının informasiya və kommunikasiya direktoru Leslie Richer II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "Süni intellektin reallığa, mediaya və dezinformasiyaya təsiri: Media

savadlılığının təşviqi" adlı panel müzakirədə deyib.

Süni zəka ilə media arasında əlaqənin qurulmasının indiki zamanda olduqca vacib olduğunu diqqətə çatdıran Leslie Richer əlavə edib ki, biz informasiya çatışmazlığının qurbanı oluruşuq. İnsanlar Afrika haqqında kifayət qədər məlumatlı deyillər. Mövcud xəbərlərdə Afrika kiçik bir ərazi kimi göstərilir.

Qitələr sanki dini, irqi meyarlara görə bölünür. Bu, doğru deyil, ədalətli yaşama tələb edir.

"Afrika İttifaqı olaraq 2024-cü ildə kontinental strategiya qəbul etmişik. Bununla biz global rəqəmsal platformanın işinə töhfə vermək istəyirik. Vikipediya ilə sıx əməkdaşlıq edirik ki, nəticədə etibarlı süni zəka doğru məlumatlara istinad etsin. Süni zəkadan sə-

mərəli istifadə etmək lazımdır. Siliyin vadisində onu yaradan insanlar dünyada baş verənlərə maraqlanırlar. Biz texnologiya aləmində global azlıq sayılıyıq", - deyərək vurğulayıb.

ABS Qlobal Siyasət İnstitutunun prezidenti:

"Şuşa forumu son dərəcə vacib zamanda keçirilən tədbirdir"

"Dezinformasiya xəstəlik kimidir. Düzünü desəm, dərmanı olmayan bir epidemiyaya bənzəyir. Təəssüf ki, bu gün texnologiyamız inkişaf belə dezinformasiyanın qarşısını ala bilmir. Buna görə də bu forum son dərəcə vacib zamanda keçirilən bir tədbirdir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu jurnalistlərin müşahidəsində II Şuşa Qlobal Media Forumunda iştirak edən ABS Qlobal Siyasət İnstitutunun prezidenti Paolo von Şirak söyləyib. Süni zəka texnologiyalarının siyasətçi və ya dövlət başçısına aid saxta müsahibə yaratmaq bacardığını diqqətə çatdıran Paolo von Şirak bu cür xəbərlərin investisiya, böyük studiyalar olmadan geniş şəkildə yayıldığını deyib: "Bunun üçün də tənzimləmə olmalıdır. Hökumətlər qanunlarla müdaxilə etməlidirlər. Beynəlxalq konvensiyalar olmalıdır və bu işdə biz hamımız iştirak etməliyik".

Süni intellektin bir neçə dəqiqə ərzində minlərlə saxta xəbər saytı və sosial media hesabları yarada bilməsini diqqətə çatdıran qonaq indiki vaxtda bununla necə mübarizə aparmağın, həll yollarının axtarılmasının vacibliyini qeyd edib: "Bu, böyük bir problemdir. Biz istehlakçılar, həmçinin media nüma-

yəndəsi olan jurnalistlər, sosial media istifadəçiləri, prodüserlər və menecerlər və bir çox insan bu yeni reallığa qarşılaşırıq. Süni intellekt məlumat tənzimləmə, bir çox etnəyə və iqtisadi sektorların pulu qənaət etməsinə imkan verən daha dəqiq məzmun və məlumatlara sahib olmaqla yanaşı, eyni zamanda bir neçə saniyə ərzində açıq yalan xəbərlər yaradır".

Dezinformasiyanı xərçəng və ya bir növ COVID pandemiyası adlandıran ABS Qlobal Siyasət İnstitutunun prezidenti deyib: "COVID zamanı bir müddət bir peyvəndə hazırlandı, çox böyük bir çaxnaşma yaşandı, insanlar ölürdü və bu barədə nə edəcəyimizi bilmirdik. Çünki tibb elmi tamamilə bu virusun qarşısında aciz idi. Demək istədiyim odur ki, pis niyyətlə istifadə edilən süni intellektə bərabər bir peyvəndə tapa biləcəyimizə dair heç bir fikrim yoxdur".

Valeria GIANNOTTA: "Şuşa 2021-ci ildə xarabalıq vəziyyətində idi"

"Şuşa ilk dəfə 2021-ci ildə gəlmişəm. O zaman şəhər xarabalıq vəziyyətində idi. Mətbuat qurumlarının narrativlərə qarşı mübarizələrinin şahidi oldum".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Beynəlxalq Siyasət Araşdırmaları Mərkəzinin (CeSPI) Türkiyə üzrə Müşahidə mərkəzinin akademik və elmi direktoru Valeria Giannotta II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "Təsirin qiymətləndirilməsi: Dezinformasiyanın əhatə dairəsini müəyyənəlmək" adlı panel müzakirədə deyib.

O qeyd edib ki, lobbilər tərəfindən müəyyən edilmiş narrativlər olduğu üçün obyektivliyi saxlamaq çətindir. Seçim etmək, faktları yoxlamaq, müxtəlif mənbələrlə tutuşdurmaq jurnalistlər üçün çox vacibdir. "Biz mütləq hadisə ərazisində olmalıyıq. Etik məsuliyyəti anlamaq, məsəfini saxlamaq lazımdır. Hazırda jurnalistlər üçün məlumatların ilk mənbədən almaq imkanı var. Dezinformasiyanı həqiqətdən ayırmaq üçün xüsusi mexanizmlər yaradılmalıdır. Buna aid qurumlar Avropada, Rusiyada və Türkiyədə yaradılıb", - deyərək Valeria Giannotta vurğulayıb.

Əl-Cəzirənin şöbə müdiri: "Qərb mətbuatında xəbər başlıqlarının seçimi çox qərəzlidir"

"Qərb mətbuatında xəbər başlıqlarının seçimi çox seçkilik və qərəzlidir. Son illər bu problemlə bağlı danışmalar gedir, sərəföhələr təhrif olunur".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Əl-Cəzirə Araşdırmalar Mərkəzinin Media tədqiq-

atları şöbəsinin müdiri Mohamed Er-Raji II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "Dezinformasiyaya qarşı daha davamlı cəmiyyət qurmaq üçün siyasət və təşəbbüslər" adlı panel müzakirədə deyib. "Biz xəbər agentliyi olaraq dəqiqliyi, sürətə və ob-

yektivliyi çox önəm verməliyik. Hansısa yanlış xəbər bizim etimadımıza zərər verməli deyil. Dezinformasiya təkə hansısa özəl qurumlar tərəfindən yox, həmçinin dövlət tərəfindən də yayılır. Biz bu problemlə qarşı birlişsək daha səmərəli mübarizə aparmalıyıq", - deyərək Mohamed Er-Raji vurğulayıb.

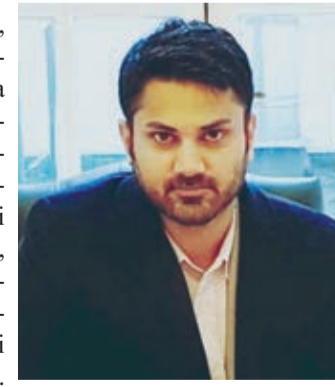
lyıq", - deyərək Mohamed Er-Raji vurğulayıb.

"Pakistan Daily"nin redaktoru:

"Texnologiyamızın mediaya və dezinformasiyaya təsirini təhlil etmək günümüzün prioritetlərindəndir"

"Texnologiyamızın reallığa, mediaya və dezinformasiyaya təsirini təhlil və media sahəsində savadlı istehlakçıların yetişdirilməsinin təşviqi günümüzün prioritetlərindəndir. Lakin dil modeli olan süni zəkadan, məsələn, Pakistan-Azərbaycan münasibətlərində istifadə edə bilmərik. Dil modelləri özləri öz həyatlarını təyin edirlər".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri "Pakistan Daily" qəzetinin redaktoru Hamza Azhar Salam II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "Süni intellektin reallığa, mediaya və dezinformasiyaya təsiri: Media savadlılığının təşviqi" adlı panel müzakirədə söyləyib. Süni zəkadan media savadlılığının artırılmasında istifadə edilməsinin önəminə toxunan Hamza Azhar Salam bunun dezinformasiyaya qarşı mübarizədə önəminə, həmçinin rəqəmsal əsrdə dezinformasiyanın yayılmasında süni intellektin yaratdığı problemlərə toxunub, həll yolu kimi istehlakçıların media savadlılığının artırılmasının vacibliyini vurğulayıb.

Montaser MARAI: "Media olaraq biz narrativlərin mötəbərliyini sorgulamalıyıq"

"Ənənəvi media nəhəng qurumların əlindədir. Onlar da bildiyimiz kimi, Şimal yarımkürəsində yerləşir. Bizə hər zaman nəzarət edirlər. Ona görə də media olaraq biz narrativlərin mötəbərliyini sorgulamalıyıq".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Əl-Cəzirə Media İnstitutunun Media təşəbbüsləri meneceri Montaser Marai II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "Təsirin qiymətləndirilməsi: Dezinformasiyanın əhatə dairəsini müəyyənəlmək" adlı panel müzakirədə deyib. "Biz çoxsaylı məlumatların içində qalmışıq. Sosial mediada informasiya axını yüksək olduğu üçün insanlar nəyin düzgün, nəyin feyk olduğunu çətin ayır edirlər. Ənənəvi mediada da bunu müşahidə etmək olar. TikTok istisna olmaqla, rəqəmsal platformalara nəhəng təşkilatlar rəhbərlik edir. Onlar məlumat axınına təsir edirlər. Təəssüflər olsun ki, bunu bacarmırlar", - deyərək Montaser Marai vurğulayıb.

Den MEYSON: "II Şuşa Qlobal Media Forumu bütün iştirakçılar üçün möhtəşəm təcrübədir"

"II Şuşa Qlobal Media Forumu bütün iştirakçılar üçün möhtəşəm təcrübədir".

Bu barədə Trend-ə "Dan Mason Media"nın direktoru Den Meyson II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində deyib.

"Bu forum 40 millətin nümayəndələrini inanılmaz bir məkanda bir araya gətirdi. Heyrətamiz olan odur ki, təkə gözəl məkani deyil, həm də Şuşanın və Qarabağ

bölgəsinin qısa zamanda həyata qaytarılması üçün aparılan bərpə işlərini öz gözəlmişlə gördük", - deyərək vurğulayıb.

Den Meyson qeyd edib ki, forumda kütləvi informasiya vasitələri sahəsində möhtəşəm peşəkarlar bir araya gəlib, düşüncəyə təşviq edən və yeni ideyalar doğuran gözəl diskussiyalar təşkil olub.

"Bu, mədəniyyətlərin fəntastik qarışığı, bir çox insanın Azərbaycan və Qarabağ bölgəsi ilə tanışlığı idi. Bu forum

dezinformasiyaya qarşı mübarizədə nə kimi rol oynayacaq? Ondan başlayaraq ki, burada KİV sahəsində peşəkar, fərqli baxış nöqtəsinə malik çox sayda insan var və onlar öz fikirlərini, anlayışlarını və dezinformasiya ilə bağlı hazırkı mövqeyini bölüşə bilərlər. Bu səbəbdən, geri çəkilərək süni intellekt və dezinformasiyanın global ekoloji gündəmdən bu qədər fərqli yollarla, özlüyündən keçdiyini nəzər yetirmək fikrimcə, dezinformasiya ilə mübarizədə bu forumun ən

güclü faktorudur", - deyərək əlavə edib.

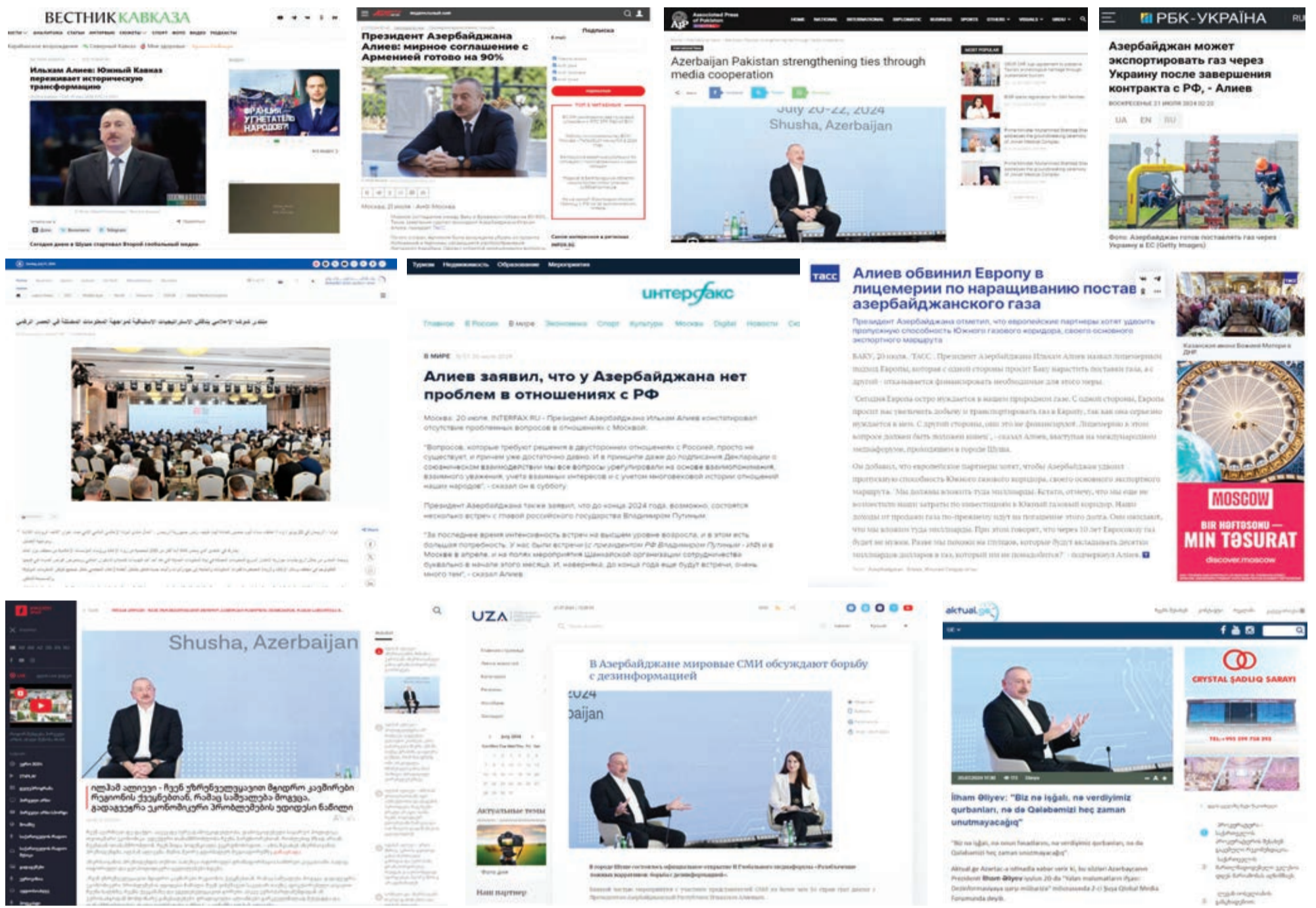
Qeyd edək ki, II Şuşa Qlobal Media Forumunda 49 ölkədən 150 xarici qonaq, o cümlədən dünyanın 34 ölkəsinin dövlət informasiya agentliyi, 12 beynəlxalq təşkilat və media qurumu qatılıb. Həmçinin forumda 60 yerli media rəhbəri və nümayəndəsi iştirak edib.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Dünya mətbuatının diqqəti Azərbaycandadır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iyulun 20-də "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı səsləndirdiyi fikirlər, dünyanın müxtəlif ölkələrində jurnalistlərin, beynəlxalq ekspert və politoloqların suallarına verdiyi ətraflı cavablar dünyəvi mediasının diqqət mərkəzində olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dünyanın nüfuzlu nəşrlərindən olan "Reuters" və "Politico" Prezident İlham Əliyevin forumdakı çıxışında Fransanın müstəmləkə altında saxladığı ərazilərlə bağlı fikirlərinə geniş yer verib.

Xəbərlərdə vurğulan ki, Prezident İlham Əliyev kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqları dəstəkləməyə davam edəcəyini, Qəmərsiz adaları, Mayot adası kimi ərazilərin hələ də kolonial idarəçilik altında olduğunu deyib. Yazılarda dövlətimizin başçısının "Azərbaycan bu ölkələrə kömək etmək istəyir ki, onlar keçmişin bu iyrənc qalıqlarından özünü azad edə bilsinlər" fikri də oxuculara çatdırılıb.

Almaniyanın "Berliner-zeitung" nəşrinə yayımlanan məqalədə Prezident İlham Əliyevin forumun açılışında COP29-da Azərbaycanın prioritetləri barədə qısa məlumat verdikdən sonra iştirakçıların suallarını cavablandığı qeyd olunub. Bildirilib ki, Azərbaycanın COP29 təşkilatçılarının diqqəti formatın səmərəliliyini artırmağa yönəlib. COP29-da ən kritik açıq suallardan biri iqlim-neqral qlobal iqtisadiyyata çevrilmə ilə bağlı yükün bölüşdürülməsi olacaqdır. Gözlənilən xərclər milyardlarla məhdudlaşmayacaq, trilyonlarla dollar tələf etməmiş ölkələr arasında maliyyələşmə və yükün eadətli bölüşdürülməsi yolları tapılmalıdır. Azərbaycan eyni zamanda "Troika" formatını təqdim edib.

Pakistanın "Associated Press" nəşri yazır ki, forumdakı çıxışında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Pakistan mediasının daha geniş əməkdaşlığa kömək etmək və dezinformasiyaya qarşı mübarizə aparmaq üçün birgə media təşəbbüsünə zəmin hazırlayan dəstəyini yüksək qiymətləndirib. Portal dövlətimizin başçısının bu fikrini diqqət çəkib: "Biz birgə media işi qrupu da yarada bilərik ki, bir-birimizi müxtəlif istiqamətlərdə dəstəkləyək".

Məqalədə həmçinin iki ölkə arasında münasibətlərə toxunulub, Azərbaycanın və Pakistanın gələcək illərdə də tərəfdaşlıqlarını gücləndirməyə hazır olduqları vurğulanıb, Prezident İlham Əliyevin İslamabada son səfəri zamanı müxtəlif məsələlərin müzakirə olunduğu, 17 müqavilənin mübadiləsinin həyata keçirildiyi diqqətə çatdırılıb.

İtaliyanın media orqanları da Azərbaycan Prezidentinin Şuşa Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı səsləndirdiyi fikirlərə geniş yer ayırıb.

Ölkənin "Color News", "Agenzia Nova", "Avia-pro", "Market-Screener" kimi xəbər portallarında yayımlanan materiallarda Azərbaycan Prezidentinin müxtəlif ölkələrdə jurnalistlərin, beynəlxalq ekspert və politoloqların suallarına verdiyi ətraflı cavablar diqqət mərkəzində saxlanılıb.

Yazılarda Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesinə dair Prezident İlham Əliyevin səsləndirdiyi fikirlərdən sitatlar gətirilib: "Ermənistan konstitusiyasında müstəqillik barədə müddəə var və orada Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı təhlükə var, təhdid var. Orada Ermənistanın və dirnaqarasi "Dağlıq Qarabağ"ın birləşməsindən söhbət gədir. Yəni bu müddəə o konstitusiyada olduğu müddətdə sülh sazişi mümkün deyil. Bir daha demək istəyirəm ki, mənə hər kəs yaxşı başa düşsün. Ermənistanın daxili işlərinə bizim hər hansı müdaxiləmiz

dən söhbət gədir bilməz. Ancaq konstitusiyada belə bir maddənin olması sülh sazişini mümkündür edir. Çünki konstitusiyaya hər hansı bir beynəlxalq müqavilədən üstün səndədir".

Bundan başqa, materiallarda Azərbaycan Prezidentinin ölkəmizin Fransa müstəmləkə ərazilərinə öz müstəqilliyini təmin etməyə kömək edəcəyini bildirdiyi qeyd olunub. Bir çox ölkənin keçmişdə kolonializmin qurbanı olduğunu və hələ də bundan əziyyət çəkdiyini vurğulayan ölkəmizin başçısının bu fikirlərinə yer verilib. "Məsələn, Qəmərsiz adaları, Mayot adası. Hələ də onlar kolonial idarəçilik altındadır. Biz bu ölkələrə kömək etmək istəyirik ki, keçmişin bu iyrənc qalıqlarından özünü azad edə bilsinlər".

Həmçinin yazılarda Azərbaycanın Rusiya təbii qazının Ukrayna üzərindən Avropaya tranzit nəqlininin davam etdirilməsinə nişbən baxdığı qeyd olunub. Prezident İlham Əliyevin ölkəmizin bu məsələ ilə bağlı Rusiya ilə danışıqlar apardığını, Azərbaycanın burada yardımçı olmaq istədiyini və müqavilənin uzadılmasının mümkünlüyünü qeyd etdiyi bildirilib.

Materiallarda eyni zamanda Azərbaycan Prezidentinin ölkəmiz ilə Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərdə həll oluna bilməyən məsələnin mövcud olmadığını, bütün məsələlərin qarşılıqlı anlaşma, hörmət, maraqlar və xalqlarımızın münasibətlərinin çoxəsrlik tarixi nəzərə alınmaqla nizamlanacağını bildirdiyi qeyd olunub.

Rusiya mediası da Azərbaycan Prezidentinin forumdakı fikirlərini diqqət mərkəzində saxlayıb. TASS, "Interfax" agentlikləri, "Vestikavkaz", "AiF", "Ren.tv", "News.ru" və digər mətbu orqanlarında dərc olunan informasiyalarda dövlətimizin başçısının müxtəlif mövzularla bağlı fikirləri təqdim olunub.

TASS agentliyi Azərbaycan Prezidentinin Avropaya qaz təchizatı ilə bağlı bu fikrini sitat olaraq gətirib: "Bu gün Avropanın bizim qaza böyük ehtiyacı var. Mən nəyə görə dedim ki, gəlin, riyakarlığa son qoyaq? Bir tərəfdən Avropa bizdən xahiş edir ki, hasilatı artırıq və onu Avropaya nəql edək. Çünki onların buna ciddi ehtiyacı var. Digər tərəfdən, onlar bunu maliyyələşdirmirlər".

Agentlik dövlətimizin başçısının Rusiya Prezidenti ilə görüşləri, həmçinin ABŞ-də keçiriləcək prezident seçkilərinə dair fikirlərini də oxucularına çatdırıb.

"Interfax" isə yazır ki, Prezident İlham Əliyev Rusiya ilə münasibətlər dair fikirlərini belə ifadə edib: "İkitərəfli münasibətlərdə həll oluna bilməyən məsələ mövcud deyil və uzun müddətdir ki, belodir. Düşünürəm ki, hətta müttəfiqlik fəaliyyəti haqqında bəyannamədən əvvəl də belə idi. Prinsip etibarilə biz bütün məsələləri qarşılıqlı anlaşma, qarşılıqlı hörmət, qarşılıqlı maraqlar və xalqlarımızın münasibətlərinin çoxəsrlik tarixi nəzərə alınmaqla nizamlamışıq".

"Vestikavkaz"da dərc olunan materialda isə dövlətimizin başçısına istinadla qeyd edilir: "Cənubi Qafqaz ölkələrinin hər birində çox ciddi siyasi və xarici siyasi transformasiyalar baş vermişdir və baş verməkdədir. Hətta deyirdim ki, konstitusiyada olduğu müddətdə sülh sazişi mümkün deyil. Bir daha demək istəyirəm ki, mənə hər kəs yaxşı başa düşsün. Ermənistanın daxili işlərinə bizim hər hansı müdaxiləmiz

ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası, - bu, ötən ilin sentyabrında baş verdi, - ən mühüm hadisədir".

"News.ru" portalı isə yazır ki, Azərbaycanın dövlət başçısı Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Britaniyada Cənubi Qafqazda böhranın həlli üzrə danışıqlardan imtina etməsinin sülh sazişinin imzalanmasının mümkünlüyünə zərər vurduğunu bildirib.

Ukraynanın "RBK-Ukrayna", UNIAN, "Yevropeyskaya Pravda", "UKR.net", "ZN.ua", "Uanews.ua" və digər informasiya agentlikləri, xəbər portallarında dərc olunan məqalələrdə dövlətimizin başçısının Azərbaycanın Avropanın enerji, təbii qaz təchizatında rolunu, kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqlara kömək etməli olmalarını da bildirdi.

"RBK-Ukrayna" agentliyi yazır ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqları dəstəkləməyə davam edəcəyini, əldən gələni əsirgəməyəcəyini vəd edib. O deyib ki, Qəmərsiz adaları, Mayot adası hələ də kolonial idarəçilik altındadır. Azərbaycan bu ölkələrə keçmişin bu iyrənc qalıqlarından özünü azad etməli üçün kömək etmək istəyir.

"RBK-Ukrayna" saytında dərc edilən digər məlumatda isə dövlətimizin başçısının Azərbaycan qazının Avropaya nəqlinə dair danışıqların aparılması barədə fikirləri yer alıb. "Yevropeyskaya Pravda" nəşrinin məqaləsində yazılır ki, Prezident İlham Əliyev Ukrayna və Avropa İttifaqının Azərbaycanından Rusiya ilə mövcud tranzit müqaviləsi başa çatdıqdan sonra təbii qazın tədarükünü dair yeni sazişin bağlanmasına kömək göstərməyi xahiş etdiyini vurğulayıb. Bu saytda dərc edilən digər məqalədə isə, dövlətimizin başçısının kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqlara dəstəyinə dair fikirlər oxucuların diqqətinə çatdırılıb.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "WAM" agentliyi də Şuşa Forumuna yer ayırıb. Qeyd olunub ki, forumda inkişaf və qlobal sabitliyin ən mühüm təhlükələrdən biri olan yalan məlumatların müasir informasiya mühitində sürətlə yayılması

araşdırılır, müxtəlif media orqanlarında texnologiyanın təqdim etdiyi çoxsaylı imkanlar, davamlı artım nəzərdən keçirilir, informasiya kanallarında və düzgün ictimai molumlar üçün sistemlərin formalaşdırılması ilə bağlı yeni yanaşmalar, alətlər və mexanizmlərə ehtiyacın bağlı müzakirələr aparılır.

Bildirilib ki, forum iştirakçıları rəqsəsal əsrdə dezinformasiyanın yaratdığı çətinlikləri mübarizə aparmaq üçün innovativ metodları və proaktiv strategiyaları araşdırmağa, bu istiqamətdə qarşılıqlı əməkdaşlığı dəstəkləməyə və genişləndirməyə çalışırlar. Qırğızstanın "turkoday.info" informasiya agentliyi də qlobal media forumundan yazıb.

Agentlik Azərbaycanın dövlət başçısının Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin (ŞKTC) Prezidenti Ersin Tatarnın bu yaxınlarda Şuşada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Dövlət başçılarının qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə iştirakı ilə bağlı fikirlərinə xüsusi diqqət çəkib.

Azərbaycan Prezidentinin Kipr türklərinə dəstək bəyannaməsinin Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Kiprdə sülhün təmin edilməsi üzrə əməliyyatının başlanmasının 50-ci ildönümündə səsləndirildiyi vurğulanıb. Dövlətimizin başçısının Türk Dövlətləri Təşkilatının inkişaf perspektivləri ilə bağlı fikirləri də yüksək qiymətləndirilib. Yaxın Şərqdəki vəziyyətə, xüsusilə Fələstin dövlətinə münasibətdə Azərbaycan liderinin sözlərinə xüsusi diqqət yetirilib.

Bundan əlavə, qeyd olunub ki, Prezident həmçinin Pakistan mediasında da hər zaman qardaş dəstəyi gördüyünü vurğulayıb. Prezident İlham Əliyevin "Biz istəyirik ki, Azərbaycanda keçiriləcək COP29 həmrəylik tədbiri olsun" fikri də qırğız oxucuların diqqətinə çatdırılıb.

Şuşa Forumu Gürcüstan portalı tərəfindən də geniş işıqlandırılıb. Bu ölkənin "interpress.ge", "aktual.ge", "realnews.ge" informasiya agentlikləri, "Itv.ge" televiziya kanalı Azərbaycan Prezidentinin dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş jurnalistlərin suallarını cavablandırıldığını qeyd edib.

Əsasən AZƏRTAC-a istinadla yarılan xəbərlərdə dövlətimizin başçısının xüsusilə Cənubi Qafqaz regionunun inkişafı, sülh prosesi, Azərbaycanla bağlı həqiqətlərin düzgün, qərəzsiz işıqlandırılmasının vacibliyi barədə fikirləri əksini tapıb.

"Aktual.ge" portalı dövlətimizin başçısının bu fikrini sitat gətirib: "Biz heç bir zaman nə işğalı, nə fəsadları, nə verdiyimiz qurbanları, nə böyük Qələbəmizi unutmayacağıq. Biz və bizim gələcək nəsillərimiz bu Qələbə ilə fəxr edəcək".

Rumıniyanın "Gandul", Bolqarıstanın "Episentr", "Seqa" və digər nəşrləri də Prezident İlham Əliyevin Qlobal Cənub arasında körpülər qurmasını, Qoşulmama Hərəkatına sadiqliyini, eyni zamanda ölkəmizin ABŞ-lə münasibətlərinə dair fikirlərini geniş oxucu kütləsinə təqdim ediblər.

Yazılarda xüsusilə Azərbaycan-Fransa münasibətləri təhlil olunub. Qeyd edilib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışında Qoşulmama Hərəkatının bir çox üzvünün keçmişdə kolonializmin qurbanı olduğunu deyib. Dövlət başçısı deyib ki, Azərbaycan bu ölkələrə keçmişin iyrənc qalıqlarından özünü azad etməli üçün kömək etmək istəyir. Bu ölkələr Fransadan minlərlə kilometr uzaqda yerləşir, onları assimilyasiya etməyə çalışırlar, təhriq edirlər. Sonuncu hadisələrdə Yeni Kaledoniya yeddi insan həlak olub. Bu, Fransanın və onun prezidentinin əməli nəticəsində baş verib.

Məqalədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin fikrindən bu sitat gətirilib: "Biz kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqları dəstəkləməyə davam edəcəyik, əlimizdən gələni edəcəyik". Özbəkistanın milli xəbər agentliyində (UZA) dərc olunan "Dünya mediası Azərbaycanda dezinformasiyaya qarşı mübarizə məsələlərini müzakirə edir" sərəfövlü materialda Şuşada keçirilən II Qlobal Media Forumunda 50-dən çox ölkədən media nümayəndələrinin iştirak etdikləri bildirilib. Vurğulanıb ki, Azərbaycan Prezidenti çıxışında

süni intellekt məsələsinə toxunub, bəzi ölkələrin süni intellekt tərəfindən manipulyasiyaya məruz qala biləcəyini söyləyib. Onun bir tərəfdən müxtəlif sahələrdə işləri asanlaşdırdığını, lakin eyni zamanda bir sıra şəxsləri qurbanı çevirə biləcəyini diqqətə çatdırıb. Qeyd edilib ki, Prezident İlham Əliyev bunun çox ciddi təhdid olduğunu deyib, buna son qoyulması üçün beynəlxalq səviyyədə, BMT səviyyəsində, yaxud da "Böyük 20"lik tərəfindən təşəbbüslər irəli sürülmə biləcəyini vurğulayıb.

"Bəzən biz təəccüblənirik ki, Azərbaycan haqqında beynəlxalq mediada yayılan məlumatlar həqiqətə uyğun olmur - yeni faktların manipulyasiyası, yanlış nərriativlər. Biz uzun illər ərzində bunun qurbanı olmuşuq, əlbəttə ki, onlardan biri Ermənistan və Azərbaycan arasındakı münasibət idi və bütün erməni diasporunun səfərbər olması idi. Erməniperəst siyasətçilər, media nümayəndələri Azərbaycana qarşı hücum edirdilər, Azərbaycan haqqında yanlış nərriativləri yayırdılar və Azərbaycanı reallıqdan çox uzaq olan bir şəkildə təqdim edirdilər". Dövlətimizin başçısının bu fikirləri isə QAZAXISTAN "Kazinform" agentliyində Şuşa Forumu ilə bağlı dərc olunan məqalədə yer alıb. Yazıda Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın Qlobal Şimal ilə Qlobal Cənub arasında körpülər qurması, Qoşulmama Hərəkatına sadiqliyini, eyni zamanda ölkəmizin ABŞ-lə münasibətlərinə dair fikirlərini geniş oxucu kütləsinə təqdim olunub.

Bundan əlavə, Avstriyanın "ORF", Səudiyyə Ərəbistanının "Argam", Yunanıstanın "Power Game", Makedoniyanın "MIA", Polşanın "GEOPOLITYKA.ORG" informasiya portalı Azərbaycan Prezidentinin Rusiya Qazının Ukrayna ərazisi ilə Avropaya çatdırılması imkanlarına dair fikirlərinə xüsusi diqqət ayırıb.

Qeyd edək ki, dünya mediası "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumundan yazmaqda davam edir.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Dünya mətbuatının diqqəti Azərbaycandadır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumundakı çıxışı zamanı səsləndirdiyi fikirlər, beynəlxalq ekspert və jurnalistlərin sualları ilə bağlı şərhləri ABŞ mediasında da işıqlandırılıb.

Ölkənin nüfuzlu "Bloomberg" nəşri ölkə başçısının Rusiyanın Ukrayna üzərindən Avropaya qaz nəqlini 2025-ci ildə dayandıracağı və Azərbaycan qazının Avropaya çatdırılması ilə bağlı fikirləri barədə yazıb. Yazıda da qeyd olunduğu kimi, Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Ukrayna və Avropa İttifaqı bu müqavilənin uzadılmasında yardımçı olmaq üçün Azərbaycana müraciət edib. Dövlət başçısının sözlərinə görə, hər iki tərəf bunda maraqlıdır. Çünki Ukraynanın özünün homin qaza ehtiyacı var. Materialda dövlət başçısının bu mövzuda fikirlərinə geniş yer verilib.

Həmçinin Prezident İlham Əliyevin Fransanın müstəmləkə altında saxladığı ərazilərlə bağlı fikirləri də ABŞ mediasında geniş dərc olunub. "Voice of America", "Gazette", "US News", "Denver Gazette" kimi nəşrlərdə dərc olunmuş yazılarda Prezident İlham Əliyevin Fransanın Azərbaycanın daxili işlərinə, Ermənistanla münasibətlərinə müdaxilə etməkdə ittiham etməsi vurğulanıb. Sözügedən saytlarda həmçinin Prezident İlham Əliyevin Fransanın hələ də müstəmləkə altında saxladığı ərazilər və Azərbaycanın keçmişin bu iyrənc qalığından özlərini azad edə bilmələri üçün onlara kömək edəcəyinə dair fikirləri yer alıb.

Mərkəzi Asiya mediası Azərbaycanın Prezidenti İlham Əliyevin Şuşada keçirilən qlobal media forumundakı çıxışına diqqət yetirib.

Qazaxıstanın "Kazinform" beynəlxalq informasiya agentliyi Prezident İlham Əliyevin Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq arenada güc mərkəzinə çevrilə biləcəyi barədə fikirlərini yayımlayıb.

İnformasiya agentliyi Prezidentin sözlərindən sitat götürərək yazır ki, buna nail olmaq üçün ölkələr bu istiqamətdə birgə çalışmalıdırlar.

Qazaxıstanın İnbusiness.kz media resursu isə dövlət başçısının Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə təhdid yaradan istinadlar barədə çıxışına yer verib.

Nəşr Prezidentin sülh müqaviləsi mətninin razılaşdırılması üzərində işlərin davam etdiyini vurğulayan fikrinə də yer ayırıb.

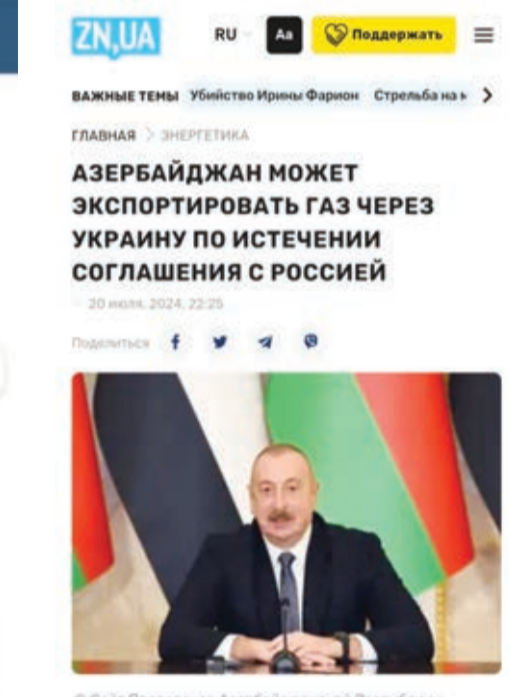
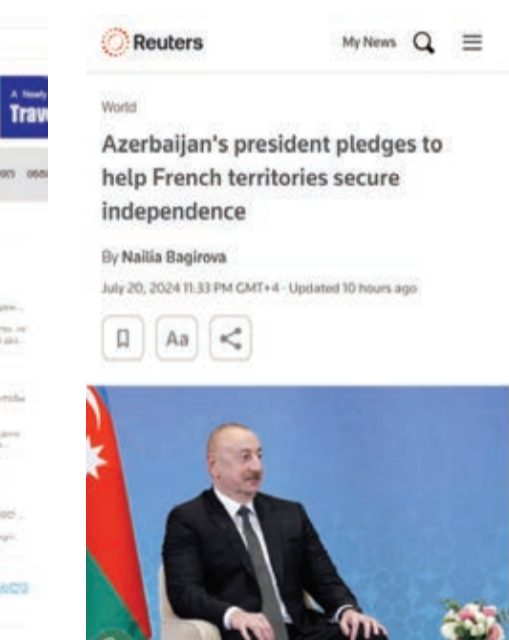
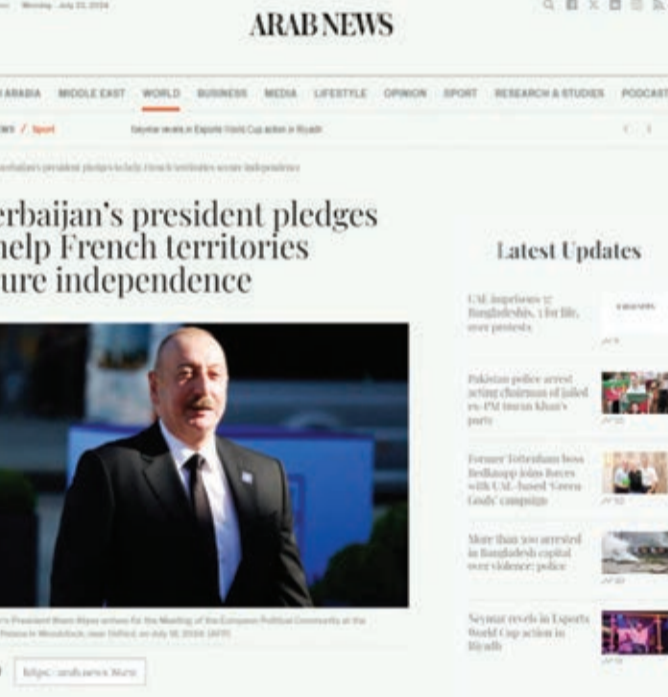
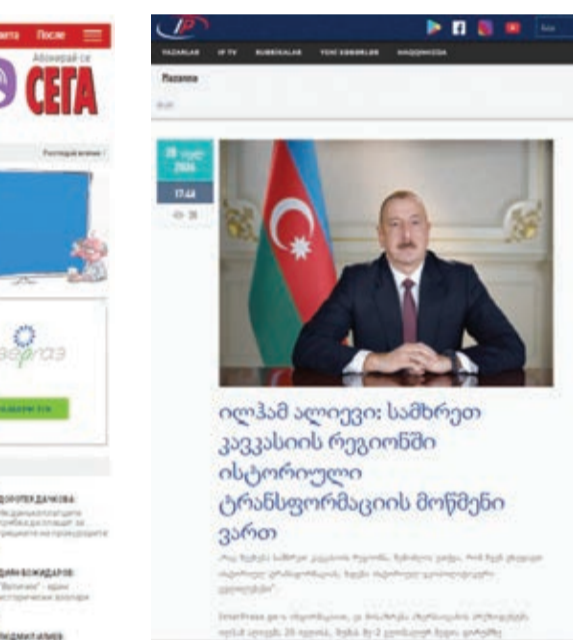
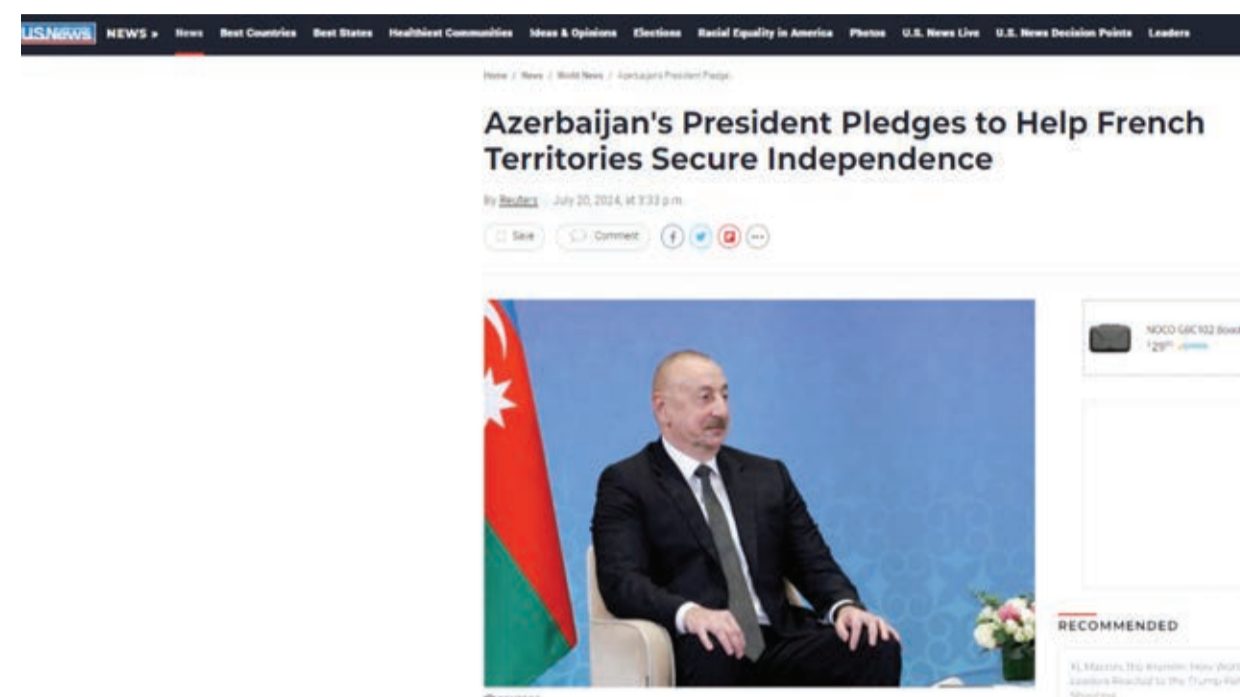
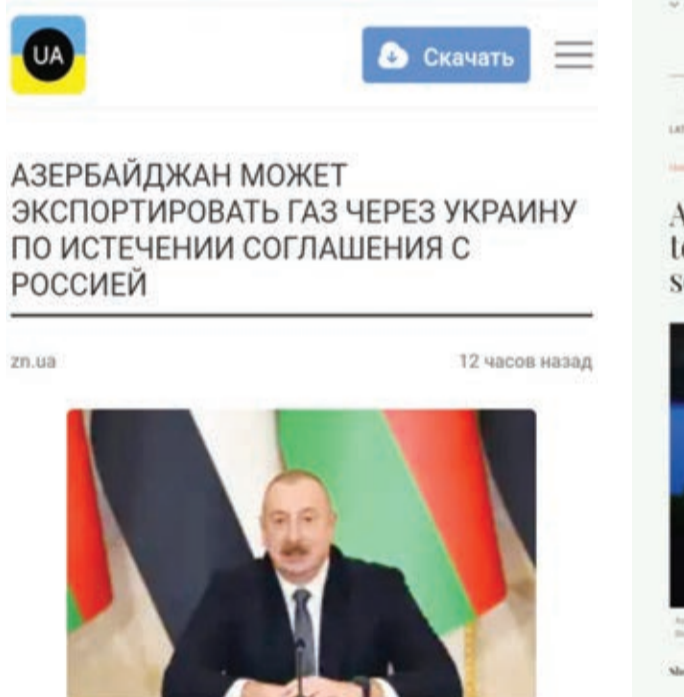
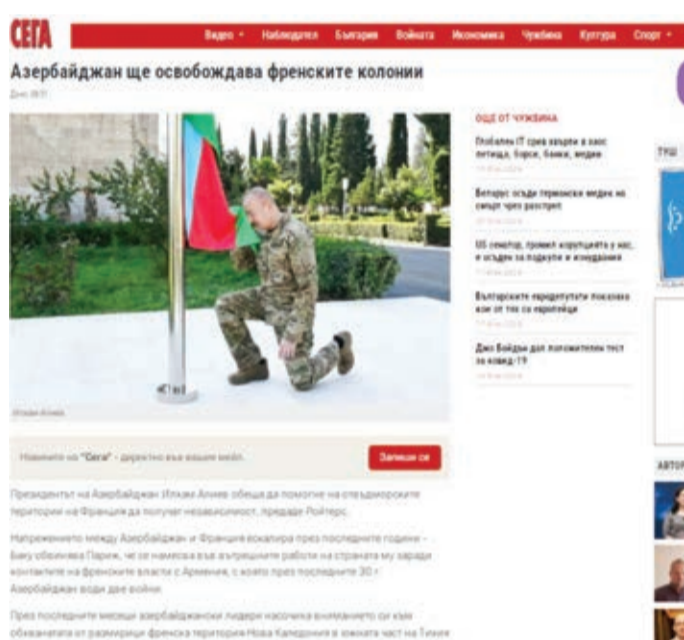
Özbəkistanın Anhor.uz nəşri də Azərbaycan Prezidentinin Ermənistanın konstitusiyasına düzəliş etmədən sülh müqaviləsinin mümkün olmayacağı barədə çıxışına diqqət yetirib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iyulun 20-də "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı səsləndirdiyi fikirlər, dünyanın müxtəlif ölkələrindən jurnalistlərin, beynəlxalq ekspert və politoloqların suallarına verdiyi ətraflı cavablar Rumıniya və Bolqarıstan mediasının diqqət mərkəzindədir.

Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin (ŞKTC) aparıcı media orqanları Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin II Şuşa Qlobal Media Forumundakı çıxışını geniş işıqlandırb.

Şimali Kiprin "GençTV" telekanalı bu yaxınlarda Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv ölkələrin liderlərinin Şuşada keçirilən qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə ŞKTC Prezidentinin iştirakı ilə bağlı Azərbaycan rəhbərinin bəyanatlarına diqqət çəkib.

Telekanal Prezident İlham Əliyevin Kipr türk xalqını dəstəkləmə-

yo hazır olması ilə bağlı sözlərini vurğulayaraq, Azərbaycan liderinin TDT-nin gələcəyi ilə bağlı mövqeyindən də bəhs edib.

Türk Ajansı Kıbrıs dövlət xəbər agentliyi Prezident İlham Əliyevin ŞKTC-nin TDT-də müşahidəçi statusunun tanınması münasibətilə bağlı materialı abunəçiləri ilə paylaşılıb. Agentlik Azərbaycan Prezidentinin bu məsələ ilə bağlı bəyanatının tam mətnini təqdim edib.

Şimali Kiprin digər xəbər agentliyi - KHA abunəçilərin diqqətini Azərbaycan Prezidentinin Ermənistanla tezliklə sülh əldə etmək ehtimalı ilə bağlı sözlərinə cəlb edib.

Prezident İlham Əliyevin Şuşada keçirilən qlobal media forumundakı çıxışı Kiprin BRT telekanalının reportajında da işıqlandırılıb.

"Kıbrıs Postası", "Kıbrıs Gündem" və "Kıbrıs Gazetesi" qəzetlərinin də Azərbaycan Prezidentinin Şuşadakı çıxışı ilə bağlı xəbərlər dərc olunub.

Dünyanın nüfuzlu nəşrlərindən olan "Reuters" və "Politico" Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumundakı çıxışında Fransanın müstəmləkə altında saxladığı ərazilərlə bağlı fikirlərinə yer verib.

Nəşr olunan xəbərlərdə qeyd edilib ki, Prezident İlham Əliyev kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqları dəstəkləməyə davam edəcəyini, Qəmər adaları, Mayot adası kimi ərazilərin hələ də kolonial idarəçilik altında olduğunu deyib. Bildirib ki, Azərbaycan bu ölkələrə kömək etmək istəyir ki, onlar zülmün altındadırlar.

"Reuters"-in xəbərində ötən həftə Bakı Təşəbbüs Qrupu tərəfindən təşkil olunan Yeni Kaledoniya və Fransanın digər koloniyalarından, o cümlədən Korsikadan, Karib dənizi və Sakit okean adalarından müstəqillik tələblərini qrupların iştirak etdiyi qurultay barədə də məlumat verilib.

Saudiyyə Ərəbistanının ingilis dilində nəşr olunan "Arab News" nəşri oxucularına Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iyulun 20-də "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı Fransanın müstəmləkəçi siyasəti haqqında səsləndirdiyi fikirləri təqdim edib.

Məqalədə Azərbaycan və Fransa münasibətləri təhlil olunub. Qeyd edilib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışında Qoşulmama

Hərəkatının bir çox üzvünün keçmişdə müstəmləkəçiliyin qurbanı olduğunu bildirdi. O əlavə edib ki, milyonlarla insan bu siyasətdən əziyyət çəkib və bəzi xalqlar indi də bu zülmün altındadırlar.

Məqalədə diqqətə çatdırılıb ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın bu xalqlara keçmişin iyrənc qalığından azad olmaları üçün kömək etmək istədiyini deyib.

Dövlət başçısının sözlərinə görə, bu ölkələr Fransadan minlərlə kilometr uzaqda yerləşir, onları assimilyasiya etməyə çalışırlar, təhqir edirlər. Yeni Kaledoniya son hadisələr zamanı yeddi insan həlak olub. Bu, Fransanın və onun prezidentinin əməli nəticəsində baş verib. "Biz kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqları dəstəkləməyə davam edəcəyik, ölimizdən gələni edəcəyik", - deyərək Azərbaycanın lideri vurğulayıb.

"Arab News" diqqətə çatdırıb ki, bu həftənin əvvəlində Bakıda Yeni Kaledoniya və Fransanın digər ərazilərindən, o cümlədən Korsika, Karib dənizi və Sakit okean adalarından müstəqillik tələblərini qrupların iştirak etdiyi konqres keçirilib. Tədbir iştirakçıları Fransa hakimiyyətini kəskin tənqid edib və Azərbaycan

nümayəndə heyəti Yeni Kaledoniya sərəfə dəvət olunub.

Məqalənin sonunda qeyd edilib: "Azərbaycan hakimiyyəti Fransanın otuzillik Qarabağ münaqişəsinə son qoymaq üçün sülh sazişinə nail olmaq səylərində destruktiv mövqeyə tutmaq və İrəvan hakimiyyəti ilə müdafiə müqavilələri imzalamıqla Ermənistanın xeyrinə qərəzli olmaqda ittiham edir".

Gürcüstan mətbuatı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimindəki çıxışından materiallar yaymaqda davam edir.

"Saqinform.ge", "newsday.ge", "24news.ge", "interpress.ge" informasiya portalları, "Itv.ge" televiziya kanalı Azərbaycan Prezidentinin dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən söylədiyi fikirlərə geniş yer verilib.

Əsasən AZƏRTAC-a istinadla yayılan xəbərlərdə dövlətimizin başçısının xüsusilə Cənubi Qafqaz regionunun inkişafı, sülh prosesi, Azərbaycanla bağlı həqiqətlərin düzgün, qərəzsiz işıqlandırılmasının vacibliyi barədə fikirləri əksini tapıb.

"Itv.ge" icimai televiziyaşının yaydığı məlumatda Azərbaycan qazının Avropaya nəqlindən söz açılıb. Məlumatda deyilir ki, Azərbaycanın məqsədi Azərbaycan qazının Avropaya nəqlini ikiqat artırmaqdır. Mövcud nəqliyyat şəbəkəsi vasitəsilə resursların Avropaya çatdırılması planlaşdırılır.

Dövlətimizin başçısının nitqindən götürülən sitatda deyilir: "2021-ci ildə biz Avropaya bir milyard kubmetrdən çox qaz nəql etmişik. Bu il biz təkcə Avropaya 13 milyard kubmetr nəql edəcəyik. 2027-ci ilin sonuna kimi biz Avropaya ixracı 16 milyard kubmetrə çatdırmalıyıq. Bu resursların mövcud nəqliyyat şəbəkəsi - "Cənub qaz dəhlizi", eləcə də interkonnektoqlar vasitəsilə Avropaya çatdırılması planlaşdırılır".

"Saqinform.ge" portalında dərc olunan məlumatlarda Azərbaycan Prezidentinin Ermənistan ilə sülh müqaviləsi, Azərbaycan qazının Avropaya nəqli, eləcə də Cənubi Qafqazla bağlı fikirlərindən xəbərlər yayılıb.

Sülh müqaviləsi ilə bağlı məlumatda deyilir ki, sülh müqaviləsinin mətninin 80-90 faizi artıq razılaşdırılıb. Ermənistan ondan (Qarabağla bağlı - red.) müddəa və terminologiyasını çıxarmağa məcbur oldu ki,

bu da normallaşma prosesinin daha da inkişafına yol açdı.

Azərbaycan qazının Avropaya nəqli ilə bağlı materialda isə "Cənub qaz dəhlizi"-nin genişləndirilməklə qaz nəqlinin 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə artırılması və s. məsələlər əksini tapıb.

"24news.ge" informasiya portalı Prezident İlham Əliyevin Britaniyada Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla planlaşdırılan, lakin erməni baş nazirin imtina etdiyi görüş barədə fikirlərinə yer ayırıb.

Məlumatda deyilir: "Sülh sazişinin mətni üzərində danışıqların davam etdiyini, lakin bu gün bununla bağlı daha az nikbin olduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev baş nazir Paşinyanın onunla Britaniyada görüşməkdən imtina etdiyini xatırladı. O deyib ki, bu görüş Britaniya hökumətinin təşəbbüsü, təklifi idi: "Lakin Ermənistan tərəfi bu təklifi rədd etdi. Biz buna çox təəccübləndik".

Newsday.ge portalı isə Azərbaycanın Avropada baş verən hadisələrin obyektiv şəkildə işıqlandırılması, Cənubi Qafqaz regionunda tarixi transformasiya və baş verən tarixi-geosiyasi dəyişikliklər barədə məlumatlar yayıb.

MƏRKƏZİ SEÇKİ KOMİSSİYASINDA

Mərkəzi Seçki Komissiyasının növbəti iclası keçirilib

İyulun 22-də Məzahir Pənahovun sədrliyi ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyinin Media və kommunikasiya şöbəsinin AZƏRTAC-a bildirdikləri ki, əvvəlcə Komissiyanın iyulun 19-da keçirilmiş iclasının protokolu təsdiq edilib.

Sonra 2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərdə "Ana Vətən" Partiyasının səlahiyyətli nümayəndələrinin qeydə alınması

məsələsinə baxılıb və təqdim olunan şəxslərin səlahiyyətli nümayəndələr kimi qeydə

alınmasına qərar verilib. Daha sonra iclasda qarşıdan gələn seçkilərlə əlaqədar Mərkəzi Seçki Komissiyasına daxil olmuş müraciətə baxılıb. Seçki qanunvericiliyi ilə

müəyyən olunmuş müddətdə və qaydada iclas çıxarılan müraciət maraqlı subyektin də iştirakı ilə Komissiya üzvləri tərəfindən geniş müzakirə edildikdən sonra müvafiq qərar qəbul olunub.

Xarici qurum və media subyektləri nümayəndələrinin iştirak etdikləri iclasda Milli Məclis seçkilərə hazırlıq istiqamətində müxtəlif məsələlərə dair statistik göstəricilər də diqqətə çatdırılıb, həmçinin Komissiya tərəfindən ardıcıl və sistemli şəkildə reallaşdırılan irimiqyaslı maarifləndirmə proqramı barədə ətraflı məlumat verilib.

Seçki mübahisələrinin məhkəmə qaydasında həllinə həsr olunan layihəyə start verilib

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərlə əlaqədar Mərkəzi Seçki Komissiyasının maarifləndirmə proqramına uyğun olaraq, iyulun 22-dən etibarən növbəti ümumrespublika miqyaslı tədbirlərə - Ali Məhkəmə və apellyasiya məhkəmələri ilə birgə layihə çərçivəsində seçki mübahisələrinin məhkəmə qaydasında həllinə həsr olunan regional seminar-müşavirələrə start verilib.

Belə ki, maraqlı şəxslər mübahisələndirilən qərarın dərc edildiyi və ya alındığı gündən başlayaraq 3 gün müddətində şikayət edə bilərlər. Seçki komissiyalarının qərarlarından şikayətlərə məhkəmələr 3 gün müddətində, səsvermə gününə 30 gündən az müddət qalırsa, 2 gün müddətində (lakin səsvermə gündən gec olmayaraq), səsvermə günü və həmin gündən sonra isə dərhal baxır. Məhkəmə qərarından yuxarı instansiya məhkəməsinə şikayət 3 gün müddətində verilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, iyulun 22-də baş tutan layihənin açılış mərasimində ilk seminar-müşavirədə Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov vətəndaşların seçki hüquqlarının realizə olunmasında qanunvericiliyin tələblərinə dəqiqliklə riayət edilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

O bildirib ki, Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra iki müxtəlif sahədə beynəlxalq örnəklərə, praktikaya əsasən münasibət qurdu. Onlardan biri məhkəmə sisteminin, digəri isə seçki sisteminin təkmilləşdirilməsi idi. "Bizim ali məhkəmələr, apellyasiya məhkəmələri ilə ölkə üzrə bu cür tədbirlərimiz artıq böhrələri verib. Son iki seçkilərdə ki, həm məhkəmə səviyyəsinə qaldırılan sənədlərə seçki qurumları tərəfindən sənədlərin hazırlanması, həm də məhkəmə sisteminin, orqanlarının həmin sənədlərə, müraciətlərə baxılması baxımından narazılıqların sayı demək olar ki, dəfələrlə azalıb. Ona görə bir daha qeyd edirəm ki, bugünkü tədbir böyük əhəmiyyət daşıyır". - deyərək Məzahir Pənahov qeyd edib.

Tədbirdə çıxış edən Ali Məhkəmənin və Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimov bildirib ki, bu il sentyabrın 1-də xalqımız üçün əhəmiyyətli hadisə baş verəcək - Milli Məclisə növbədənəkar seçkilər keçiriləcək. Parlament seçkiləri ümummilli seçkilər kateqoriyasına aid edildiyindən onun hər bir mörhələsi ölkə üçün sosial, siyasi baxımdan xüsusi önəm daşıyır. Milli Məclisə budəfəki seçkilər həmçinin işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə keçiriləcək.

İnam Kərimov diqqətə çatdırıb ki, seçki hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı müraciətlərə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında ilkin olaraq apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən baxılır. Bu cür müraciətlərə birbaşa apellyasiya instansiyası məhkəmələrində baxılmasının məqsədi prosesin daha çevik idarə olunması, işlərə daha keyfiyyətli və operativ baxılmasını təmin etməkdir. Əlbəttə, məhkəmələr həmişə olduğu kimi, bu seçkilərdə də üzvlərinə düşən vəzifələri həyata keçirməyə hazırdırlar. Ümumiyyətlə, Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsində vətəndaşlarımız üçün çoxsaylı hüquqi imkanlar əks olunub, bu Məcəllə seçkilərin təşkilinin və keçirilməsinin əsas qaydalarını tam əhatə edir.

Onun sözlərinə görə, şikayət iki formada - inzibati qaydada və ya məhkəmə qaydasında verilib. Dairə seçki komissiyasının qərarından Mərkəzi Seçki Komissiyasına, Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarından və ya hərəkətdən (hərəkətsizliyindən) isə apellyasiya instansiyası məhkəməsinə şikayət verilib bilər. Başqa sözlə, şikayət ilkin olaraq yuxarı seçki komissiyası tərəfindən təmin edilməzsə, məhkəməyə şikayət edilə bilər. Seçki Məcəlləsində şikayətlərə bağlı konkret müddətlər də müəy-

yən olub. Belə ki, maraqlı şəxslər mübahisələndirilən qərarın dərc edildiyi və ya alındığı gündən başlayaraq 3 gün müddətində şikayət edə bilərlər. Seçki komissiyalarının qərarlarından şikayətlərə məhkəmələr 3 gün müddətində, səsvermə gününə 30 gündən az müddət qalırsa, 2 gün müddətində (lakin səsvermə gündən gec olmayaraq), səsvermə günü və həmin gündən sonra isə dərhal baxır. Məhkəmə qərarından yuxarı instansiya məhkəməsinə şikayət 3 gün müddətində verilib.

Ali Məhkəmənin və Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri qeyd edib ki, apellyasiya instansiyası məhkəmələrində şikayətlərə Azərbaycan Respublikasının İnzibati-Prosessual Məcəlləsinin tələblərinə əsasən baxılır. İş üzrə məhkəmə qərarından həmin qərarın tam formada təqdim olunduğu gündən 3 gün müddətində Ali Məhkəməyə şikayət verilib. Bu şikayətə 3 gün müddətində, səsvermə gününə 30 gündən az müddət qalırsa, iki gün müddətində (lakin səsvermə gündən gec olmayaraq), səsvermə günü və həmin gündən sonra daxil olmuş ərizələrə isə dərhal baxılmalıdır.

Açılış nitqlərinin ardınca Mərkəzi Seçki Komissiyası və Ali Məhkəmə təmsilçilərinin "Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdə vətəndaşların seçki hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar şikayət və müraciətlərin seçki komissiyalarına aradılması prinsipləri və xüsusiyyətləri", "Məhkəmədə seçki hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı işlər üzrə icraatın xüsusiyyətləri" mövzularında təqdimatları dinlənilib. İştirakçılara Seçki Məcəlləsinin müraciət və şikayətlərə dair tələbləri, habelə seçki hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı qanunvericiliyin məhkəmə tərəfindən tətbiqi təcrübəsi barədə ətraflı məlumat verilib, meydana çıxan suallara aydınlıq gətirilib.

Ali Məhkəmənin hakimləri, Bakı və Sumqayıt apellyasiya məhkəmələrinin sədrliyi və hakimləri, Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvləri və Katibliyin aidiyyəti struktur bölmələrinin əməkdaşları, eləcə də region üzrə seçki dairələri dairə seçki komissiyaları sədrlərinin də qatıldığı birinci seminar-müşavirəyə seçki mübahisələrinin məhkəmə qaydasında həlli ilə bağlı fikir mübadiləsi və müzakirələrdən sonra yekun vurulub.

Layihə çərçivəsində seminar-müşavirələrin növbəti mərhələsinin iyulun 23-də Gəncə, Naxçıvan, Şəki və Şirvan regionları üzrə müvafiq məhkəmə orqanları və seçki dairələrinin dairə seçki komissiyalarını əhatə etməklə reallaşdırılması nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, qarşıdan gələn Milli Məclisə növbədənəkar seçkilərlə əlaqədar seçkilərin məlumatlandırılması ilə yanaşı, müxtəlif statuslu seçki iştirakçılarının maarifləndirilməsi, aşağı seçki komissiyaları üzvlərinin bilik, bacarıq və peşəkərliliyinin daha da yüksəldilməsi məqsədilə fərqli istiqamətlər üzrə çoxsaylı layihələri əhatə edən genişmiqyaslı proqram ardıcıl və sistemli şəkildə reallaşdırılmaqdadır. Seçkilərin azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsində mühüm yer tutan maarifləndirmə layihələrinin qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş vəzifə və səlahiyyətlərə malik qurumlarla sıx əməkdaşlıq şəraitində gerçəkləşdirilməsi görülən işlərin effektivliyinin artırılmasına əhəmiyyətli töhfə verməklə bərabər, vətəndaşların konstitusional hüquqlarının daha səmərəli təmin olunmasına da önəmli rol oynayır.

Məzahir PƏNAHOV: "Parlament seçkiləri ilə əlaqədar indiyədək 1048 nəfərin deputatlığa namizədliyi irəli sürüldü"

Növbədənəkar parlament seçkiləri ilə əlaqədar indiyədək 1048 nəfərin deputatlığa namizədliyi irəli sürüldü.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov iyulun 22-də jurnalistlərə müsahibəsində deyib. O bildirib ki, onlardan 700 nəfərin namizədliyi təsdiqlənib. Namizədlərə imza vərəqi təqdim edilib.

QƏRAR № 22/103

Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2024-cü il 19 iyul tarixli iclas protokolunun təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 19.14-cü, 28.2-ci və 28.4-cü maddələrinə uyğun olaraq **qərara alır**: Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2024-cü il 19 iyul tarixli iclasının protokolu təsdiq edilsin.

Sədr **Məzahir Pənahov**
Katib **Arifə Muxtarova**
Katib **Mikayıl Rəhimov**

22.07.2024

QƏRAR № 22/104

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərdə "Ana Vətən" Partiyasının səlahiyyətli nümayəndələrinin qeydə alınması haqqında Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərdə "Ana Vətən" Partiyası İdarə Heyətinin 2024-cü il 19 iyul tarixli Qərarı ilə səlahiyyətli nümayəndələr təyin edilmiş və həmin şəxslərin qeydə alınması üçün müvafiq sənədlər Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına (bundan sonra - Mərkəzi Seçki Komissiyası) təqdim olunmuşdur.

Mərkəzi Seçki Komissiyası bunlara əlaqədar Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsində (bundan sonra - Seçki Məcəlləsi) nəzərdə tutulmuş müddətdə və qaydada müvafiq araşdırma aparıb, təqdim edilmiş şəxslərin qeydə alınması üçün əsasların olmasını müəyyən etmişdir. Mərkəzi Seçki Komissiyası Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 19.14-cü, 28.2-ci, 28.4-cü və 52-ci maddələrinə əsasən **qərara alır**:

1. 2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərdə aşağıdakı şəxslər "Ana Vətən" Partiyasının səlahiyyətli nümayəndələri kimi qeydə alınırlar:

Mehman Canmırzə oğlu Əsədov
İman Qaraxan oğlu Miriyev
Müşkünləz Əli qızı Əliyeva
Gülüoğlan Qəzənfər oğlu Hümətov
Tural Mehman oğlu Allahyarov.

2. Bu Qərar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Sədr **Məzahir Pənahov**
Katib **Arifə Muxtarova**
Katib **Mikayıl Rəhimov**

22.07.2024

QƏRAR № 22/105

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərdə Mərkəzi Seçki Komissiyasına daxil olmuş 20 iyul 2024-cü il tarixli 01 sayılı müraciətə baxılması barədə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərdə 24 sayılı Nizami birinci seçki dairəsi üzrə namizədliyi öz təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş Fərzizadə Güllü Şahüseyn oğlu 20 iyul 2024-cü il 01 sayılı müraciət edərək, namizəd kimi qeydə alınmasından imtinaya dair dairə seçki komissiyasının 19 iyul 2024-cü il tarixli 12/37 sayılı qərarını mübahisələndirmiş, həmin qərarın ləğv olunmasını və namizədliyinin qeydə alınması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Müraciət Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin (bundan sonra - Seçki Məcəlləsi) 112-ci, 112.1-ci maddələrinə və "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına və dairə seçki komissiyalarına seçki hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar şikayət və müraciətlərin verilməsi və onlara baxılması qaydaları haqqında Təlimat"da nəzərdə tutulmuş müddətdə və qaydada verildiyindən, Mərkəzi Seçki Komissiyasının növbədənəkar seçkilərdə 24 sayılı Nizami birinci seçki dairəsi üzrə G.Ş.Fərzizadənin namizədliyi öz təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş və dairə seçki komissiyasının 08 iyul 2024-cü il tarixli 7/21 sayılı Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Milli Məclisə növbədənəkar seçkilərdə 24 sayılı Nizami birinci seçki dairəsi üzrə G.Ş.Fərzizadənin namizədliyi öz təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş və dairə seçki komissiyasının 08 iyul 2024-cü il tarixli 7/21 sayılı Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Namizəd G.Ş.Fərzizadə tərəfindən namizədliyin qeydə alınması üçün toplanmış seçici imzaları olan imza vərəqləri və onlara əlavə edilmiş digər seçki sənədləri 13 iyul 2024-cü il tarixdə dairə seçki komissiyasına təqdim edilmişdir.

Dairə seçki komissiyasının üzvləri tərəfindən 15 iyul 2024-cü il tarixdə tərtib olunmuş aktın müəyyən edilir ki, namizədin qeydə alınması üçün təqdim edilmiş seçki sənədlərində və imza vərəqlərində düzəldilmiş mümkün olan səhvlər və pozuntular aşkarlanmış və onların aradan qaldırılması üçün Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə namizəd G.Ş.Fərzizadə məlumatlandırılmış, buraxılmış səhvlərin düzəldilməsi ona tökil edilmiş, namizəd isə həmin düzəlişləri etməkdən imtina etmişdir.

Dairə seçki komissiyası namizədliyi irəli sürülmüş G.Ş.Fərzizadənin namizəd kimi qeydə alınmasından imtina edilməsi barədə qərarın onunla əsaslandırılmışdır ki, namizədin təqdim etdiyi imza vərəqlərində olan 499 seçici imzasından 371 imza dislokasiyadan kənar toplanmışdır. Bundan əlavə, çoxlu sayda digər xarakterli pozuntulara da yol verilmişdir.

İmzaların seçki dairəsinin ərazisindən kənar toplanması səbəbindən G.Ş.Fərzizadənin namizədliyinin qeydə alınması mümkün olmamışdır.

Araşdırma ilə əlaqədar seçki sənədləri dairə seçki komissiyasından tələb edilərək imza vərəqlərində olan məlumatlar təkrar araşdırılmışdır. Namizədin qeydə alınması üçün G.Ş.Fərzizadə tərəfindən dairə seçki komissiyasına təqdim edilmiş 499 seçicinin məlumatının olduğu 10 ədəd imza vərəqindən 5-də (səhifə 1-10) olan 249 seçicinin məlumatının araşdırılması nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, onlardan 177 seçici imzası seçki dairəsi ərazisindən kənar toplanmışdır. Yerdə qalan seçici imzaları Seçki Məcəlləsinin 147.1-ci maddəsinin tələbinə əsasən namizədin qeydə alınması üçün kifayət etmədiyindən məlumatların yoxlanılması dayandırılmışdır.

Seçki Məcəlləsinin 56.2-ci və 147.1-ci maddələrinə əsasən namizədin müdafiəsi üçün onun irəli sürüldüyü seçki dairəsinin ərazisində seçicilərin azı 450 imzası toplanmalıdır. Qeyd olunanlara əsasən müəyyən edilir ki, seçki dairəsi ərazisindən toplanmış seçici imzalarının sayı namizədin qeydə alınması üçün kifayət etmədiyindən G.Ş.Fərzizadənin namizəd kimi qeydə alınmasından imtina edilməsi barədə dairə seçki komissiyasının qərarı əsaslı olmuşdur. Ona görə də şikayətin təmin edilməsi üçün hüquqi əsaslar mövcud deyildir.

Beləliklə, müraciət əsassız olduğundan təmin edilməməli, G.Ş.Fərzizadənin namizəd kimi qeydə alınmasından imtinaya dair 24 sayılı Nizami birinci seçki dairəsi seçki komissiyasının 19 iyul 2024-cü il tarixli 12/37 sayılı qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Yuxarıda göstərilənləri əsas götürərək, Mərkəzi Seçki Komissiyası Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 28.2-ci, 56.2-ci, 60-cı, 112-ci, 112.1-ci, 147-ci və 148.1-ci maddələrinə və "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına və dairə seçki komissiyalarına seçki hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar şikayət və müraciətlərin verilməsi və onlara baxılması qaydaları haqqında Təlimat"ın 1-ci, 2-ci, 4-cü, 6-cı və 7-ci hissələrinə əsasən **qərara alır**:

1. 2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərdə namizədliyi öz təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş Fərzizadə Güllü Şahüseyn oğlunun 20 iyul 2024-cü il tarixli 01 sayılı müraciəti əsassız olduğundan təmin edilməsinin, 24 sayılı Nizami birinci seçki dairəsi üzrə seçki komissiyasının 19 iyul 2024-cü il tarixli 12/37 sayılı qərarı dəyişdirilmədən saxlanılsın.

2. Bu Qərar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Sədr **Məzahir Pənahov**
Katib **Arifə Muxtarova**
Katib **Mikayıl Rəhimov**

22.07.2024

Çində İqlim Fəaliyyəti üzrə Nazirlərin 8-ci iclası keçirilir

Çinin Uhan şəhərində İqlim Fəaliyyəti üzrə Nazirlərin (MoCA) "Qlobal iqlim fəaliyyətinin gücləndirilməsi və stimullaşdırılması: Paris İqlim Sazişinin məqsədlərinin uzumüddətli perspektivdə həyata keçirilməsi" mövzusunda 8-ci iclası işə başlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Çinin Ekologiya və Ətraf Mühit Nazirliyinin təşkilatlığı, COP28-in ev sahibi Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin, COP29-un ev sahibi Azərbaycanın və COP30-un ev sahibi Braziliyanın dəstəyi ilə keçirilən tədbirdə iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunur.

Konfransın açılış mərasimində çıxış edən Çin Xalq Nümayəndələri Yığıncağının sədr müavini Din Conli, Çinin ekologiya və ətraf mühit naziri, MoCA-nın sədri Huan Runçü, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar naziri, COP28-in prezidenti Sultan Əhməd Əl-

Cabir, COP30-a evsahibliyi edəcək Braziliyanın iqlim dəyişikliyi üzrə milli katibi Ana Toni 2017-ci ildən təsis edilən MoCA platformasının iqlim dəyişikliyi ilə əlaqəli çoxtərəfli proseslərin təşviqində mühüm rol oynadığını bildiriblər. MoCA-nın 8-ci iclasının bu sahədə beynəlxalq tərəfdaşlığı daha da inkişaf etdirəcəyinə, COP28-in nəticələrini həyata keçirmək, COP29-a və COP30-a aparın dinamikaları qorumaq üçün kritik mövzularda hərtərəfli müzakirələrin aparılacağına əminlik ifadə olunub.

Açılış mərasimində çıxış edən Azərbaycanın ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP29-un müəyyən edilmiş

prezidenti Muxtar Babayev ölkəmizin BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının (UNFCCC) Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) hazırlıq barədə danışıb, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizənin bütün tərəfləri narahat edən məsələ olduğunu bildirdi. O, Azərbaycanın iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəyə verdiyi töhfələrini, irəlilədiyi təşəbbüslərdən danışıb.

İki gün davam edəcək iclas çərçivəsində COP28-ə baxış və COP29-dan gözləntilər, aşağıkarbonlu keçid, iqlim dəyişikliyinə davamlılıq, bərpaulunan enerjinin tətbiqi və digər mövzularda bölmə iclasları keçiriləcək.

Azərbaycan iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə qlobal səviyyədə tanınır

Bu gün Azərbaycan iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə istiqamətində önəmli addımlar atmaqla beynəlxalq arenanın diqqət mərkəzindədir. Ona görə də BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Bakıda keçirilməsi təsadüfi deyil. Bu, Azərbaycan dövlətinin karbon emissiyalarının azaldılması, bərpaulunan enerji mənbələrindən geniş istifadə edilməsi öhdəliyinə əməl etməsinin nəticəsidir.

Azərbaycan öz iqlim siyasətini təkmilləşdirmək və COP29-a evsahibliyi etmək üçün genişmiqyaslı hazırlıqlar aparır, ekoloji dayanıqlığı artırmaq məqsədilə bu yüngüldə tədbirləri sürətlə reallaşdırır. Bu tədbirlərə günəş və külək enerjisi layihələrinin genişləndirilməsi, enerji səmərəliliyini artırmaq üçün yeni texnologiyaların və şəhər planlaşdırma "yaşıl standartları"nın tətbiqi daxildir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun "yaşıl enerji zonası" elan edilməsi fakt kimi dünyaya nümayiş olunur. Kütlüvi informasiya vasitələrində davamlı olaraq məarifləndirmə işi aparılır, icmamiyyət COP29-la bağlı məlumatlandırılır. Və bütün tədbirlər həyata keçirilərkən mütəmadi ekologiya və innovasiyalara xüsusi önəm verilir. Xüsusilə də dövlət təşkilatlarının idarə edilməsi, su resurslarının səmərəli istifadəsi və atmosfərə atılan zərərli qazların azaldılması sahəsində yeni texnologiyaları tətbiq etməklə ekoloji dayanıqlılığı gücləndirməyə çalışır.

Gizli deyil ki, hazırda iqlim dəyişikliyi nəticəsində dünyanın hər yerində fəlakətlər baş verir. Fəciələr günbəgün artır və böhran dərinləşir. Bunların qarşısını almağın yolları hər il keçirilən COP tədbirlərində müzakirə olunur. Noyabrda Bakıda baş tutacaq növbəti konfrans bu baxımdan növbəti

şansdır. Qeyd edək ki, Azərbaycan hazırlıqlar dövründə ötən ilki COP28 və gələcək COP30 arasında körpü rolunda çıxış edərək üçlük yaratmağa nail olub və iqlim dəyişikliyi üzrə fəaliyyət planı tərtib edib. Prezident İlham Əliyev iyulun 20-də Şuşada keçirilən II Beynəlxalq Media Forumunda jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən COP üçlüyü haqqında dedi: "Biz "Troyka"-nın təsis edilməsinin təşəbbüskarı olduq. Bu, ötən, hazırkı və gələcək səhrlərin - Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin, Azərbaycanın və Braziliyanın "Troykası"dır. Bu, bir mexanizmdir. Buna qədər bu, mövcud deyildi. Bizim bu təklifimiz Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Braziliya tərəfindən dəstəkləndi. COP, sadəcə, bir və ya iki həftə davam edən tədbir deyil. Bu, davamlı bir prosesdir. Əgər bir ölkə hər hansı miras qoymaq istəyirsə, bu, tutarlı və konkret töhfə olmalıdır. Sözlər, bəyanatlar kifayət deyil. Burada real addımlar atılmalıdır və koordinasiya həyata keçirilməlidir. "Troyka" mexanizmini biz yaratmışıq və əminəm ki, bu mexanizm gələcəkdə də davam edəcək".

Qeyd edək ki, bu mexanizm temperaturun 1,5 dərəcədən aşağı saxlanılması öhdəliyinə sadıqlıqla bağlıdır. Öhdəliyə əməl etmək üçün birinci növbədə bərpaulunan enerji

dən səmərəli istifadə etmək hər dövlətin borcudur. Azərbaycan alternativ enerji mənbələrində inkişafı təşviq edərək, ölkəmiz neft-qaz ölkəsi olsa da, ətraf mühitin qorunmasına töhfə verən dövlətlərdəndir. Hazırda Azərbaycan özünü önəmli enerji ilə təmin etməklə yanaşı, həm də ətraf mühitə ziyan vurmeyən "yaşıl enerji" istehsalı üçün əməli addımlar atır.

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycanda su, günəş, külək-elektrik stansiyaları tikilir və gələcəkdə bu sahədə görüləcək işlərin miqyasının daha da artacağı nəzərdə tutulur. Ona görə də paytaxtda və regionlarda yeni "yaşıl enerji" stansiyalarının tikilməsi istiqamətində elmi-tədqiqat və layihələndirmə işləri sürətləndirilir. Bu istiqamətdə görülən işlərin bir qismini dövlət başçısı sözügedən tədbirdə xarici jurnalistlərin diqqətinə çatdırıb: "Azərbaycan bərpaulunan enerji sahəsində böyük nailiyyətlərə imza atıb. Biz ən böyük Gü-

nəş-elektrik stansiyası - 230 meqavat gücündə stansiyanı istifadəyə verdik. İndi isə 240 meqavatlıq külək-elektrik enerjisi stansiyası ilə bağlı işlər yekunlaşır və tezliklə biz 240 meqavatlıq Günəş-elektrik stansiyasının açılışını edəcəyik. Birinci layihə "Masdar" şirkəti, ikinci layihə isə "Acwa Power" şirkəti tərəfindən həyata keçirilir. Üçüncüsü isə, BP tərəfindən inşa ediləcək. Yəni bunlar dünyanın aparıcı enerji şirkətləridir. Bununla yanaşı, ötən ay Bakıda biz üç Günəş və külək-elektrik stansiyasının təməlini qoyduq, ümumi həcm bir qıvavtdır. Biz bu sahədə çox böyük işlər görürük. Böyük potensialımız var, həm texniki, həm də iqtisadi potensialımız. Texniki baxımdan nəzərdə tutulmuş külək enerjisi potensialı 157 qıvavtdır. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının hesablamalarına görə, iqtisadi baxımdan quruda Günəş və külək stansiyalarının potensialı göstərir ki, biz 27 qıvavt həcm istehsal edə bilərik, yəni həcm böyükdür".

Azərbaycan bərpaulunan enerjinin quraşdırılmış gücündə payını 2026-cı ildə 24 faizə, 2030-cu ildə isə 30 faizə çatdırmağa çalışır. 2027-ci ildə 3 GvT külək enerjisi və 1 GvT günəş enerjisinin istehsal olunması planlaşdırılır və bu istehsalın 80 faizinin ixracı nəzərdə tutulur. 2037-ci ildə isə gücün minimum 6 GvT-a qədər artacağı gözlənilir. Hələliklə bu istiqamətdə görülən işlər deməyə əsas verir ki, Azərbaycan özünü qlobal səviyyədə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə aparan dövlət kimi tanıdıb. Qlobal konfrans çərçivəsində Azərbaycanın bərpaulunan enerji mənbələrinin inkişafı, "yaşıl enerji"yə keçid və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə qarşısına qoyduğu məqsədlər və bu istiqamətdə görülmüş işlər daha geniş auditoriyaya diqqətinə çatdırılacaq. "Yaşıl enerji" növlərinin yaradılması və onun dünya bazarlarına nəqli Azərbaycanın enerji siyasətinin prioritetidir.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Şuşa Forumunda "Yaşıl dünya naminə həmrəylik - COP29" adlı təqdimat keçirilib

"Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda təşkil olunan II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində iyulun 22-də "Yaşıl dünya naminə həmrəylik - COP29" adlı təqdimat keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, təqdimatı Azərbaycan Respublikası energetika nazirinin müavini, COP29-un baş icraçı direktoru Elnur Soltanov edib.

Təqdimatda Elnur Soltanov Azərbaycanda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ilə əlaqədar həyata keçirilən tədbirlər və hazırlıq işləri, ölkə səviyyəsində iqlim dəyişikliyinə təsirləri ilə aparılan mübarizə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpə və yenidənqurma prosesində sərgilənən dayanıqlı yaşama barədə məlumat verib, iştirakçıların suallarını cavablandırıb.

"Berliner Zeitung"ın icraçı direktoru:

"COP29 çərçivəsində ziddiyyətli mövqelər arasında balans tapılmalıdır"

"Payızda keçiriləcək COP29 böyük tədbirdir və onun çərçivəsində keçirilən müzakirələrdə ziddiyyətli mövqelər, maraqlar arasında balans tapılmalıdır".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri "Berliner Zeitung" qə-

zetinin icraçı direktoru Holger Friedrich II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "İqlim hərəkəti və media" panel müzakirəsində söyləyib. Jurnalistlərin ekoloji problemlərlə bağlı mesajlarını çatdırmaları üçün bacarıqlı olmalı

olduqlarını diqqətə çatdıran icraçı direktor sensasiya, reklam xatirinə xəbər paylaşmağı düzgün hesab etməyərək deyib: "İqlim dəyişikliyi çox ciddi və məsuliyyətli mövzudur. Jurnalistlər bu məsələdə daha çox məlumatlı olmalıdırlar".

Con ROBERTS: "Ekoloji problemlərdən danışan bəzi ölkələr özləri təbiətə zərər verir"

"Azərbaycan neft-qaz istehsalçısı kimi bir çox xarici media tərəfindən qınaq obyektinə çevrilir. Sanki Azərbaycan ekologiya zərər verir. Lakin qeyd etmək istəyirəm ki, bir çox ölkələr, ən əsası da ekoloji problemlərdən danışan ölkələr təbiətə zərər verənlərdən biridir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Böyük Britaniyanın "Methinks" şirkətinin enerji təhlükə-

sizliyi üzrə mütəxəssisi Con Roberts II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "İqlim hərəkəti və media" panel müzakirəsində deyib.

"Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanın qazı Avropaya çatdırmaq üçün gücü var. Lakin kəbullaşma, qazın daşınması xərcləri kimi çətinliklərlə üzləşir", - deyərək bildirdi.

"Kazinform": "AQEM-in baş katibi Nyu Yorkda keçirdiyi görüşlərdə COP29-un əhəmiyyətini qeyd edib"

Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirə (AQEM) təşkilatının baş katibi Kayrat Sarıbay Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nyu Yorkdakı mənzil-qorərgahında Yüksək Səviyyəli Siyasi Forumun nazirlər seqmentində iştirak edib.

AZƏRTAC "Kazinform" agentliyinə istinadla xəbər verir ki, Kayrat Sarıbay BMT rəsmiləri ilə bir sıra yüksək səviyyəli görüşlər keçirib. Onun BMT Baş katibinin müavini və BMT-nin Sivilizasiyalar Aliyası (UNAOC) üzrə yüksək səviyyəli nümayəndəsi Migel Moratinos ilə görüşündə dirlərəsi və mədəniyyətlərəsi dia-loqu təşviqində AQEM Gənclər Şurası ilə Qazaxıstan və Azərbaycanın təşəbbüsləri, cari və gələcək əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib.

Sarıbay həmçinin BMT Baş katibinin müavini Li Junhuani ilə görüşü əsnasında Bakıda keçiriləcək COP29 iqlim konfransının əhəmiyyətini qeyd edib və AQEM Nazirlər Şurasının iclasına hazırlıqla bağlı məsələlər haqqında məlumat verib. O vurğulayıb ki, Bakı BMT-nin bu mötəbər tədbiri ilə bağlı mühüm təşəbbüslər çıxış edir. Görüşdə beynəlxalq inkişaf məsələləri, o cümlədən gənclərin səlahiyyətlərinin artırılması ilə bağlı təkliflər də səsləndirilib.

Asiyada çoxtərəfliyyəni gücləndirilməsi BMT Baş katibinin Yaxın Şərç,

Asiya və Sakit Okean üzrə köməkçisi Xalid Xiri ilə görüşün əsas müzakirə mövzusu olub. Danışıqlarda cari regional və qlobal çağırışlar, inkişaf layihələri və AQEM-in etimadın möhkəmləndirilməsi tədbirlərinin həyata keçirilməsi üçün yollar araşdırılıb.

AQEM-in çağırılması haqqında təşəbbüs ilk dəfə 5 oktyabr 1992-ci ildə Qazaxıstanın sabiq Prezidenti Nursultan Nazarbayev tərəfindən BMT Baş Assambleyasının 47-ci sessiyası zamanı irəli sürüldü. Bu təşəbbüsün irəli sürülməsində əsas məqsəd Asiyada sülh və təhlükəsizliyin təmin olunması üzrə effektiv və universal təşkilatın təsis edilməsi idi.

Azərbaycan AQEM-in çağırılması ilə bağlı təşəbbüsü dəstəkləyən ilk dövlətlər-

dən biri olub. Ölkəmiz "Təhlükəsiz və səmərəli nəqliyyat dəhlizlərinin inkişaf etdirilməsi" sahəsində etimad quruculuğu tədbirlərinin əlaqələndirici funksiyalarını yerinə yetirir. Bu xüsusda, Azərbaycan tərəfi 20-21 aprel 2011-ci il tarixlərdə Bakıda etimad quruculuğu sahəsində ekspertlərin görüşünə evsahibliyi edib, 2021-ci ilin sentyabrında isə "Nəqliyyat və logistika əməliyyatlarında rəqəmsallaşmanın gücləndirilməsi istiqamətində əməkdaşlıq təşviqi" mövzusunda ekspertlərin növbəti görüşünü virtual formatda təşkil edib. 2018-ci il aprelin 13-14-də Bakıda "Sülh, təhlükəsizlik və davamlılıq kontekstində beynəlxalq gənclər əməkdaşlığı" mövzusunda AQEM-in Gənclər Şurasının üçüncü konfransı da keçirilib.

"Biz iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə inklüziv yanaşmanı istəyirik"

"COP özlüyündə həkumətlərərsə danışıq deyil, bütün cəmiyyəti əhatə edir. Biz iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə inklüziv yanaşmanı istəyirik".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri COP29-un BMT-nin İqlim dəyişikliyi üzrə yüksək səviyyəli çempionu Nigar Arpadarai II Şuşa Qlobal Media Forumu çərçivəsində keçirilən "İqlim hərəkəti və media" adlı panel müzakirədə səsləndirib.

COP-un böyük proses olduğunu vurğulayan Nigar Arpadarai əlavə edib: "Biz hamını Bakıya dəvət edirik. Çünki hər bir insan iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə töhfə verə bilər. Bakı bu baxımdan uyğun müstəvidir".

N.Arpadarai Azərbaycanın bərpaulunan enerjiyə çox böyük üstünlük verdiyini də diqqətə çatdırıb.

Azərbaycanın heç bir ölkənin qazına ehtiyacı yoxdur

Biz 8 ölkəyə mavi yanacaq ixrac edirik, bir sıra ölkələrin isə neftə olan tələbatının yarısını ödəyirik

Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatları və "yaşıl enerji" məsələləri hansı mövzuda keçiril-diklərdən asılı olmayaraq, mötəbər beynəlxalq konfrans, forum və digər toplantıların əksəriyyətinin gündəmində özünə yer alır. Bu da təsadüfi deyil. Çünki ölkəmiz neft və qaz təchizatçısı olaraq etibarlı tərəfdaş imici qazanıb. İndi də "yaşıl enerji"nin təkcə istehsalçısı və ixracatçısı olmağı deyil, həm də onun tranzitini həyata keçirməyi hədəfləyir.

Elə bu günlərdə Oksfordda keçirilən "Avropa Siyasi Birliyi"nin 4-cü Zirvə toplantısını və II Şuşa Qlobal Media Forumunu misal götürək. Hər iki tədbirdə 2027-ci ilin sonuna qədər Avropa qaz təchizatımızın ikiqat artırılmasının nəzərdə tutulduğu və bu hədəfə doğru irəlilədiyi-mi vurğulanıb. 2022-ci ilin iyul ayında Avropa Komissiyasının prezidenti ilə enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalananda qarşıya məhz belə konkret hədəf qoyulub. Əgər 2021-ci ildə ölkəmizin Avropa qitəsinə qaz təchizatı 8 milyard kubmetr təşkil edirdisə, cari ildə bu göstərici 13 milyard kubmetrə yaxın olacaq. Həmin vaxt illik ümumi ixrac 18 milyard kubmetr olmuşdusa, bu il 25 milyard kubmetrə çatacaq.

İxracın yarısından çoxu Avropa qitəsinə qaz təchizatıdır. Bu gün Azərbaycanın təbii qazını səkkiz ölkə - Gürcüstan, Türkiyə, Bolqarıstan, Yunanıstan, İtaliya, Macarıstan, Rumıniya və Serbiya alır ki, onlardan beşi Avropa İttifaqının üzvü, ikisi bu ittifqa daxil olmaq üçün namizəddir. İdaxlçılarının sayının artacağı da gözlənilir. Prezident İlham Əliyev bu barədə demişdir: "Avropa Komissiyası Azərbaycanı enerji üzrə etibarlı tərəfdaş və ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırmışdır. Bu, çox böyük məsuliyyətdir və əlbəttə ki, biz yalnız Avropaya 2027-ci ilə qədər ildə 20 milyard kubmetr

qazla təchiz etmək üzrə öz öhdəliyimizi yerinə yetirmək üçün əlimizdən gələni etməyə çalışırıq. Bu, bizim hədəfimizdir. Bizim resurslarımız və infrastrukturumuz var. Yeni tərəfdaşlarla, əsasən Sloveniya və Slovakiya ilə danışıqlar prosesini sürətləndirməliyik, həmçinin mövcud bazarlara qaz təchizatımızın artırılması üzərində çalışmalıyıq. Çünki bizim İtaliyaya təchizatımız 9 milyard kubmetrdən, İtaliyaya bizdən 20 milyard kubmetr qaz lazımdır. Bu, sadəcə, qazımıza olan tələbatın bir nümunəsidir".

Mavi yanacaq ehtiyatlarımız Avropaya 3500 kilometrlik "Cənub qaz dəhlizi" ilə çatdırılır. İnterkonnektorların işə salınması ilə ixrac şəxslərinə.

II Şuşa Qlobal Media Forumunda Prezident İlham Əliyev qazla bağlı sualları cavablandırarkən bir sıra digər məsələlərə də toxunmuşdur. Məsələn, maliyyə-yələşmə ilə bağlı demişdir: "Bu gün Avropanın bizim qaza böyük ehtiyacı var. Mən noyab görə dedim ki, gölün, riyakarlığa son qoyaq?! Bir tərəfdən Avropa bizdən xahiş edir ki, hasilatı artaraq və onu Avropaya nəql edək. Çünki onların buna ciddi ehtiyacı var. Digər tərəfdən, onlar bunu maliyyələşdirməli və bu, mənim avropalı həmkarlarımla müzakirələrimdə mövzudur. Avropa İnvestisiya Bankı faydalı qazıntı yanacağı ilə bağlı layihələri maliyyələşdirməyi tama-

milə dayandırılıb. Avropa Yeni-dənqurma və İnkişaf Bankı, demək olar ki, bu sahəyə maliyyə ayırır. ... Onlar istəyirlər ki, biz "Cənub qaz dəhlizi"ni 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə qədər genişləndirək. Söhbət TANAP-dan gedir və TAP-ı 10 milyarddan 20 milyard kubmetrə çatdırmaq. Biz oraya milyardlarla pul yatacağıq. Deyə bilərəm ki, "Cənub qaz dəhlizi"ni yatacağıq sormayın hələ də tam mənfəətini götürməmişik və bizim neft-qaz sahəsindən əldə etdiyimiz gəlir hələ də bu borcun ödənilməsinə yönəlib. Onlar gözləyirlər ki, biz oraya milyardlarla vəsait yatacaq və eyni zamanda deyirlər ki, 10 ildən sonra Avropa İttifaqının qaza ehtiyacı yoxdur. Yəni biz ağılsızlıq ki, onların ehtiyacı olmadığını qaza 10 milyardlarla vəsait qoyaq?"

Bu vəziyyətə son qoyulmalıdır. Çünki bu bir heçqətdir ki, faydalı qazıntı yanacağı olmadan yaşamaq mümkün deyil. Neft layihələrinə gəlinə isə Azərbaycan ilk dəfə olaraq Xəzər dənizini Aralq dənizi ilə birləşdirən kəmərlə təchiz ediləcək. Onlar ya, - dəqiq rəqəm demək istəmirəm, - digər mənbələrdən qaz almaq üçün yüzlərlə milyon dollar və ya avro həcmində əlavə pul verməli olacaqlar və fiziki olaraq da onların əlavə qaz həcməsinə çıxışı olmayacaq. Çünki digər Avropa ölkələri kimi, bu iki ölkə də on çətin vəziyyətdədir. Yəqin ki, məlumatınız var, Azərbay-

can, - yenə də mövzuya qayıdırıq, - Rusiya qazını satmaqda itti-ham edilirdi. Bu, tamamilə "feyknyus", yalan xəbərdir. Sizin üçün bir misal qəbul: bəli, biz Rusiya ilə 1 milyard kubmetr həcmində qazla bağlı müqavilə imzaladıq. Bazarlarda qiymət çox yüksək olanda Rusiya qazının qiyməti daha münasib idi və bu, tamamilə kommersiya prinsipli bir biznes sazişi idi. Dedi-yim kimi, biz 25 milyard kubmetr ixrac edirik, yalnız 1 milyard idxal etmişik. Yəni burada Rusiya qazının ixracı üçün hər hansı bir kanal olmaqda ittiham edilməmiş çox yanlış və necə deyirlər, "feyk" xəbərdir".

Ukrayna tərəfinin və Avropa Komissiyasının bizə müraciət ilə bağlı Rusiya ilə danışıqlar apardığımız barədə isə dövlətimizin başçısı bildirmişdir ki, biz burada yardımçı ola bilsək, bunu edəcəyik: "Hesab edirəm ki, bu müqavilənin uzadılması mümkündür. Bu, Rusiya üçün də faydalı olacaq, çünki o istiqamətdə 50 milyard kubmetrdən artıq premium bazarında satılacaq qaz var. Biz bilir ki, bu gün Rusiya digər bazarları da nəzərdən keçirir. Bunu da anlamaq olar. Onlar qazı Qazaxıstana nəql etməyə başlayıblar, artıq Özbəkistana da qaz

nəql edilir. Çünki bu iki ölkənin ənənəvi təchizatçılarla bağlı problemləri var. Digər müəyyən fikirlər də var. Hər bir ölkə şəxslərinin üzərində işləyir. Bizim Rusiyaya, İrana, Gürcüstana, Türkiyəyə, İtaliyaya - hər yere uzanan boru kəmərlərimiz var. Biz bu baxımdan özümüzü rahat və təhlükəsiz hiss edirik. Sizin sualınıza uzun cavab verdim, çünki bu, çoxtərəfli sual və məsələdir. Bir daha qeyd edirik ki, biz kömək etməyə hazırıq. Ancaq biz yalnız vasitəçiyik. Bundan başqa hər hansı digər mövzudan söhbət gedə bilməz".

Azərbaycanın "Şahdəniz" kimi nəhəng qaz mənbəyi var ki, bu da "Cənub qaz dəhlizi"nin əsas ehtiyat mənbəyidir. Prezidentimiz vurğulayıb ki, bizim "Abşeron" adlanan nəhəng qaz yatağı da var. Bu il oradan 1,5 milyard kubmetr qaz hasil edəcəyik, qarşından gələn illərdə bu rəqəm 5 milyard kubmetrə çatacaq. Gələn il isə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağından əlavə qaz alacağıq. Heç bir ölkənin qazına ehtiyacımız yoxdur.

Prezident İlham Əliyev Türkmənistan qazının İran ərazisindən Azərbaycan vasitəsilə nəql edilməsinin müəyyən səbəblərdən dayandığını da bildirdi. Bizim buna ehtiyacımız da yoxdur.

Bizim hədəflərimiz başqadır. Prezidentimiz bu barədə belə deyib: "Atığımız bütün addımlar və təşəbbüslərimiz əsas məqsədi güdür - ölkəmizi gücləndirmək, iqtisadi gücümüzü artırmaq, iqtisadi və siyasi müstəqilliyimizi daha da gücləndirmək və Azərbaycanı yüksək liqaya daxil etməkdir".

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Azərbaycanda mövcud taxıl sahələrinin 90 faizində biçin yekunlaşdırılıb

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində taxıl biçininin təşkili ilə bağlı yaradılmış operativ qərargahdan AZƏRTAC-a bildirilib ki, mexanizatorlar tərəfindən 907 min 845 hektar sahədə biçin aparılıb, sahələrdən ümumilikdə 2 milyon 795 min 112 ton məhsul yığılıb. Hazırda taxıl üzrə orta məhsuldarlıq 30,8 sentner təşkil edir.

Ölkə üzrə arpa ekini sahələrinin 96,9 faizində, buğda sahələrinin 84,5 faizində biçin başa çatıb. Arpa üzrə orta məhsuldarlıq 29,3 sentner, buğda üzrə orta məhsuldarlıq isə 32 sentner təşkil edir. İyulun 21-də biçin prosesində 575 kombayn çalışıb, bunlardan 204 kombayn "Aqroservis" ASC-nin, 371 kombayn isə fiziki və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan kombaynlardır. İyulun 21-də kombaynlar vasitəsilə 6211 hektar ərazidə biçin aparılıb.

Cari il taxıl biçini mövsümündə taxıl üzrə ən yüksək məhsuldarlıq Hacıqabul rayonunda qeydə alınıb. Rayonda buğda üzrə orta məhsuldarlıq 55 sent/ha, arpa üzrə orta məhsuldarlıq isə 47 sent/ha təşkil edib. Biçin prosesinin optimal müddətdə başa çatacağı gözlənilir.

Bu ilin birinci yarısında sənaye zonalarında 1,4 milyard manatlıq məhsul satılıb

2015-ci ildən 2024-cü ilin I yarımildənədək sənaye zonalarında 13,5 milyard manatlıq məhsul satış həyata keçirilib ki, bunun da 4,4 milyard manatlıq hissəsi ixrac edilib.

İqtisadiyyat Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, bu ilin birinci yarısında sənaye zonalarında 1,4 milyard manatlıq satış həyata keçirilib ki, bunun da 477 milyonluq hissəsi ixracın payına düşür. Sənaye zonalarında istehsal olunan məhsullar dünyanın 70-dən artıq ölkəsinə ixrac edilib.

Eyni zamanda sənaye zonalarına sahibkarların cəlb edilməsi, investisiyaların yatırılması və yeni iş yerlərinin yaradılması istiqamətində müsbət addımlar atılıb. 2013-cü ildən indiyədək sənaye zonaları üzrə ümumi investisiya həcmi 8,04 milyard manat olan 151 sahibkarlıq subyektinə özətim statusu verilib. Sahibkarlar tərəfindən sənaye zonalarına 6,8 milyard manatdan çox investisiya yatırılıb və 10 min 500-dən çox daimi iş yeri yaradılıb. Mövcud layihələr üzrə növbəti mərhələdə sənaye zonalarına əlavə 1 milyard manatə yaxın investisiyanın yatırılması və 7100-dən çox yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Donald Tramp, yoxsa Kamala Harris

ABŞ-nin 37-ci prezidenti qadın ola bilər

Noyabrın 5-də ABŞ-də keçiriləcək prezident seçkilərində mübarizə aparacaq əsas rəqiblər bəllidir - Respublikaçılar Partiyasının namizədi Donald Tramp və Demokratlar Partiyasından hazırkı vitse-prezident Kamala Harris.

Seçkilərə 4 ay qalmış ölkədə gözlənilən hadisə baş verdi. Hazırkı prezident Co Bayden seçkilərdə iş-tirakdan imtina edərək mübarizəsini dayandırdı.

ABŞ-nin 36-cı prezidenti bununla bağlı sosial mediada hesabında paylaşım edərək bəyan etdi ki, yenidən seçilmək niyyəti olsa da, geri çəkilməyi, partiyası və ölkəsinin maraqları naminə bütün diqqətini prezident kimi vəzifəsinin icrasına yönəltməyi ən doğru qərardır.

Bu qərardan sonra Bayden vitse-prezident Kamala Harrisin prezident seçkilərində namizədliyini dəstəklədiyini bəyan edib. Bununla yanaşı o, səlahiyyət müddəti başa çatana qədər bütün diqqətini özünə düşən vəzifələri yerinə yetirməyə yönəldəcək.

Kamala Harris kimdir?

Ümumiyyətlə, ABŞ-də baş verən son siyasi proseslər Donald Trampin prezident seçkilərində qələbə qazanacağına deməyə əsas verirdi. Ona qarşı açılan cinayət işi,

təqiblər, Co Baydenlə aralarında keçirilən ilk teledebatda sabiq prezidentin aşkar üstünlüyü və on nəhayət ona qarşı edilən sui-qişəddə Amerika əhalisinin diqqətindən yayına bilmədi.

Bu hadisədən sonra Amerika əhalisinin mütləq əksəriyyətində qəti fikir formalaşmışdı. Keçirilən rəy sorğusunda amerikalıların təxminən 70 faizi hesab etdirdi ki, 81 yaşlı Co Bayden ABŞ prezidenti kimi öz vəzifələrini səmərəli şəkildə yerinə yetirmək üçün çox qocadır. Yəni o, işinin öhdəsindən gələ bilməyəcək.

Amma Baydenin seçki marafonundan çəkilərək öz yerinə Kamala Harrisin Demokratlar Partiyasının namizədi olaraq dəstəkləməsi vəziyyəti dəyişib. İndi partiyanın dəstəyini Kamala Harris prezident seçilmək uğrunda gedən yarışda Donald Tramp ilə istənilən mübarizəyə hazır olmalıdır.

Co Baydenin bu qərarından sonra Harrisin həyatı maraqlı mövzusu-na çevrilib.

Kamala Devi Harris 20 oktyabr 1964-cü ildə Kaliforniyanın Oklend şəhərində anadan olub. Atası Stanford Universitetinin iqtisadçı professoru Donald J.Harris, anası xərçəng araşdırmaçı mütəxəssisi Şyamala Gopalandır. Harrisin beş yaş olanda valideynləri boşanıblar. Atası Yamayka, anası Hindistan əsillidir. O, ABŞ vitse-prezidenti olmuş ilk afroamerikalı qadındır.

Harris 1989-cu ildə Kaliforniya Universitetinin Hüquq fakültəsindən məzun olandan sonra vəkili kimi fəaliyyətə başlayıb. 1998-ci ildə Alameda Bölgə Prokurorunun ofisində işləyib. 1998-ci ildə San Fransisko Prokurorluğuna qəbul edilib. O, 2003-cü ildə San Fransisko şəhərinin prokuroru, 2010-cu ildə isə Kaliforniyanın baş prokuroru olub. ABŞ-də "Attorney General" adlandırılan bu vəzifə həm də ödəliyyə naziri vəzifəsini özündə birləşdirir. 2014-cü ildə eyni vəzifəyə təkrar seçilib. 2016-cı ildə Demokratlar Partiyasından senator seçilib. Vitse-prezident olanədək Kaliforniyanın senatoru olub.

Ölkənin ilk qadın senatoru olan 59 yaşlı Harris həm də ilk hindəsilli senatordur. 2020-ci ildə prezident seçkilərində Demokratlar Partiyasından namizəd olan Harris uğur qazana bilmədiyi üçün geri çəkilib. O, namizədliyini sui-qişəddə

zində öldürülən hüquq müdafiəçisi Martin Lüter Kinqə həsr etdiyini bildirib. Həmin ilin avqustunda vitse-prezidentliyə namizəd olub. 2021-ci ildən vitse-prezidentdir.

Harris 2014-cü ildən yəhudiəsilli vəkili Duqlas Emhoffla evlidir. Emhoffun əvvəlki evliliyindən iki övladı var, Harrisin isə övladı yoxdur.

5 saat ərzində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb

Baydenin namizədliyini geri çəkməsindən sonra Harris sabiq prezident Donald Trampin əsas rəqibi hesab edilir. Son sorğulara görə Tramp Harrisə qabaqlasa da, onun reytingi Baydenin daha yüksəkdir. Prezidentliyə namizəd olduqdan sonra Harris dərhal işə başlayıb. Belə ki, onun seçki qərargahı hazırkı lider Co Baydenin seçki yarışını

təkrar etməsinə qarşı yarışın

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

zində 27,5 milyon dollar ianə toplayıb. Bu məbləğ hazırkı lider yarışını

ŞUŞA İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtıdır

● Qarabağ Azərbaycandır!

Şuşa Bəyannaməsi regionda turizmin canlanmasına da töhfə verir

Şuşa Bəyannaməsi Azərbaycanla Türkiyə arasında müttəfiqlik əlaqələrini daha da gücləndirdi. Bu sazişin imzalanması ilə iki ölkə arasında əməkdaşlıq daha da dərinləşərək regionda sülh və sabitliyə töhfə verir.

Şuşa Bəyannaməsi Azərbaycan və Türkiyə arasında iqtisadi, ticarət, enerji, infrastruktur, mədəniyyət, təhsil, humanitar yardım və sosial sahələrdə hərtərəfli əməkdaşlıqların yeni mərhələyə keçidini reallaşdırdı, geniş perspektivləri ortaya qoydu. Bu saziş hər iki ölkənin bir çox sahələrdə daha dərinləşən əməkdaşlıq etmək niyyətini nümayiş etdirdi. Bundan əlavə, yeni layihələrin həyata keçirilməsini, investisiyaların artırılmasını və insan resursları sahəsində daha əhatəli qarşılıqlı əməkdaşlığın genişləndirilməsini reallaşdırdı. Bu mühüm sənəd hər iki ölkənin iqtisadi potensialını artırmaqda regional inkişafa mühüm töhfələr verəcək.

Şuşa Bəyannaməsi Atatürkün vətənpərvərlik və millətçilik ideallarına və Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın öz müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü qoruyub saxlaması istiqamətində aparılan siyasətə sadiqliyini təsdiqlədi. Bu sənəd Türkiyə və Azərbaycan arasında tarixi və mədəni əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə, hər iki liderin irsinin yaşadılması üçün bir araya gəlməyə yönəlib.

İşğaldan azad edilmiş torpaqların yenidən qurulması və bərpasında Türkiyə ilə Azərbaycan arasında güclü əməkdaşlıq önəmli çıxır. Bu əməkdaşlıq infrastruktur layihələri, sosial inkişaf proqramları və iqtisadi investisiyalar vasitəsilə işğal olunmuş əraziləri canlandırmaq məqsədi daşıyır. Türkiyənin texniki imkanları, təcrübəsi və resursları ilə Azərbaycana dəstəyi regionda sabitliyin artırılmasında və insanların həyat səviyyəsinin yüksəlməsində mühüm rol oynayır. Bu proses Türkiyə-Azərbaycan əməkdaşlığının strateji və humanitar ölçülərini daha da gücləndirir.

Zəngəzur dəhlizi qərb və şərq birləşdirərək iqtisadi, ticarət və nəqliyyat baxımından strateji tranzit marşrutu olacaqdır. Bu dəhliz regionda ticarət və iqtisadiyyatın inkişafına mühüm töhfələr verməklə Azərbaycanın regional liderliyini gücləndirəcək. Eyni zamanda Zəngəzur dəhlizi Türkiyənin Mərkəzi Asiya və Qafqaz çıxışını asanlaşdıracaq, regionda iqtisadi inteqrasiyanı artıracaq və regional sabitliyə dəstək verəcək.

Şuşa Bəyannaməsi Qarabağda təhlükəsiz investisiya mühitini yaratmaqda iqtisadi yüksəlişə kömək edəcək. Bu razılaşma regionda investisiyaları artırmaqda inkişafı daha da yüksəldəcək. Qarabağda sülhün və sabitliyin bərqərar olması ilə bölgəyə investisiyaların artacağı, yeni iş imkanlarının yaranacağı və iqtisadi artımın sürətlənməsi proqnozlaşdırılır. Bu, region iqtisadiyyatının dirçəlməsinə, cəmiyyətin rifahının yüksəlməsinə gətirib çıxaracaq.

Şuşa Bəyannaməsi Türkiyə ilə Azərbaycan arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlığı dərinləşdirmək və qarşılıqlı hərbi yardım məsələlərini həll etmək məqsədi daşıyır. İki ölkə arasında imzalanmış sənədə müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaş

lıqın gücləndirilməsi, birgə hərbi təlimlərin təşkili və hərbi texnologiya transferinin dəstəklənməsi daxildir. Eyni zamanda sülhsevər gələcək üçün diplomatik həll yollarını, bölgədə gərginliyin azaldılması və problemlərin yoluna qoyulmasının vacibliyini vurğulayır.

Şuşa Bəyannaməsi Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrinin dərinliyini və strateji tərəfdaşlığını bir daha təsdiqlədi. İki ölkə arasında daha sıx iqtisadi əlaqələrin inkişafına geniş imkanlar açıldı. Bu, ticarət, investisiyalar və infrastruktur layihələri kimi sahələrdə daha da sıx birliyin qurulmasını şərait yaradı.

Şuşa Bəyannaməsi məcburi köçkünlərə döndür, tarixi abidələrin bərpası və mədəni irsin qorunması kimi humanitar məsələlərin həllinə dair yol xəritəsidir. Bir çox ölkə və beynəlxalq təşkilatlar bu sənədi dəstəkləyir və müsbət iradələrini ifadə edirlər. Şuşa Bəyannaməsi regionun ümumi sabitliyinə əhəmiyyətli töhfə verir. Sülh prosesinin inkişafı, bölgədə daha sıx iqtisadi iş birliyi və investisiyaların artırılmasına yönələn təşəbbüslər, turizmin canlanmasına sanballı töhfələr bəyannamənin xüsusi rola malik olduğunu göstərir.

XIX əsrin ikinci yarısı idi. Qədim qala şəhərində keçəçi dükanda ortaboylu, sağlam görünüşlü bir gənc keçə təmizləyib-təmizləyib zümməyə edirdi. Şuşada mənzərəsiz ifası ilə dinləyən bir heyran edən, muğamı incəliklərinə qədər bilən xanəndələr az deyildi. Və bu şəhərdə xanəndəlik etməyə də, çoxunun gözəl, malahətli səsi vardı. Şuşada, demək olar ki, hər kəs muğamı sevir, muğam xiridarınıdır. Oduq ki, ifası ilə diqqəti cəlb etmək asan məsələ deyildi. O da Xarrat Qulu kimi Şuşada xanəndəlik məktəbi yaratmış ustad ola...

Ancaq o gün keçəçi dükandanın yanından ötərək gəncin ifasını eşidən Xarrat Qulu ayaq saxladı. Onu heyranlıqla dinlədikdən sonra dükana girdi... Xarrat Qulu öyrəndi ki, bu istedadlı gənc Məhəmməd Məşədi Xəlil oğludur. O, 1864-cü ildə Şuşa şəhərində dünyaya gəlib. Məhəmməd keçəçilik peşəsinin kiçik yaşlarından atası Məşədi Xəlildən öyrənib. Məşədi Xəlil şəhərdə keçəçə ustası kimi yaxşı tanınırdı.

Xarrat Qulu gənci öz məktəbinə dəvət etdi. Və bu dəvət Məhəmmədin həyatını yeni məcraya yönəltdi. Xanəndəlik sənətini Şuşada Xarrat Qulun məktəbinə dəvət etdi. Məşədi Xəlil şəhərdə gənc çox keçmədi ki, neinki Şuşada xanəndə kimi tanındı, hətta Keçəçi oğlu Məhəmməd adı ilə məşhurlaşdı.

Şuşa - Keçəçi oğlu Məhəmmədin ruhuna doğma olan bu şəhər musiqisinin, poeziyanın beşiyi idi. Ancaq gətirdikə şöhrəti bu şəhərin hüddümlərini aşdı. Artıq Azərbaycan digər yerlərində və hətta sərhədlərini keçərək konsertlərdə, toy şənliklərində çıxış edər, şən-şöhrəti artırırdı... XX əsrin əvvəllərində əsrarəngiz Bakı şəhəri sürətlə inkişaf

● Yadigarlar

Ustad xanəndə və muğam bilicisi

Bu dünyadan köçdüğü vaxtdan uzun illər ötsə də, tarixi qədim, ənənələri zəngin olan milli musiqimizi dərinləndirən, öyrənməyi, layiqincə yaşatmış, öyrətməyi, inkişaf etdirmiş xanəndələrimizdən biri kimi Keçəçi oğlu Məhəmməd hər zaman xatırlanır, adı Qarabağ muğam məktəbinə mənsub böyük sənətkar sırasında Məhəmməd Ustad xanəndənin anadən olmasının 160 ilyidir.

zalında Keçəçi oğlu Məhəmməd, Cabbar Qaryaqdı oğlu, Məşədi Məmməd Fərzəliyev və Davud Səfiyarovun iştirakı ilə "Şərq konserti" verildi.

1914-cü ildə isə Keçəçi oğlu Məhəmməd Kiyevə dəvət olundu. Xanəndənin ifasında bir sıra muğam, təsnif və xalq mahnıları Kiyevdə "Ekstrafon" şirkətləri tərəfindən qrammofon valına yazıldı. Keçəçi Məhəmmədin repertuarında klassik muğamlar, təsnif və xalq mahnıları xüsusi yer tuturdu. Xanəndə bütün muğamları məharətlə oxuya da, "Hümayun'u", "Nəva'nə", "Mahur'u", "Zəmin-xarə'nə", "Bayatı-Qacar"ı xüsusi fərqli bir duyğu ilə, böyük ustalıqla ifa edirdi. Keçəçi oğlu Məhəmmədin Cabbar Qaryaqdıoğlu ilə birgə Füzulinin "Leyli və Məcnun" poemasının səhnələri duet şəklində oxumaları da olduqca məşhurları idi.

1921-ci ildə Keçəçi Məhəmməd "Təşviqat qatırı" ilə Azərbaycanın bir sıra rayonlarını gəzdirdi, təşkil olunan konsertlərdə fəal iştirak edən xanəndələrdən biri oldu.

Dahi həmyerlisi, professional Azərbaycan musiqisinin banisi Üzeyir bəy Hacıbəyli onu Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına dəvət etdi. O, konservatoriyada muğamların tədrisində başladı. Keçəçi oğlu Məhəmməd Cabbar Qaryaqdı oğlu və Seyid Şuşinski ilə birlikdə Azərbaycanda bir çox xanəndə yetişirdi, onlara xalq mahnılarımızı, muğamlarımızı dərinləndirirdi.

Azərbaycan xanəndəlik sənətinin görkəmli nümayəndələrindən biri, Qarabağ muğam məktəbinə mənsub ən böyük sənətkarlarından biri olan Keçəçi oğlu Məhəmməd 1940-cı il noyabrın 20-də Qubada vəfat etdi.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

● Elm xadimləri

Yurd həsrəti ilə dünyadan köçən alim

Azərbaycan mətbuatının görkəmli tədqiqatçılarından biri yazıçı, tanqidçi, pedaqoq, filologiya elmləri doktoru, professor Nazim Fərrux oğlu Axundov 20 iyun 1924-cü ildə Şuşa şəhərində müəllim ailəsində anadan olub. Həyatını ədəbi-mədəni yaddaşımızın öyrənilməsinə həsr edən görkəmli alim Nazim Axundov ilk təhsilini Tərtər rayonunun Qaxaz kəndində alıb.

Professor Nazim Axundovun ömür yolu, xüsusilə həyatının gənclik illəri olduqca keşməkeşli bir dövrü əhatə edib. Stalin-Beriyə cütlüyünün dəhşətli repressiya məşını insanları "üyütdüyü" bir zamanda o, 1937-ci ildə Bakı Pedaqoji Məktəbinə daxil olub. Bu dəhşətli illərdən salamat qurtulan Nazim Axundov pedaqoji təhsilini başa vurduqdan sonra müharibə illərində - 1940-1944-cü illərdə kənd məktəblərində müəllimlik edib. İşlədiyi illərdə təhsilinin qayğısına qalmaqda da unutmayıb. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun qiyabi şöbəsində ali təhsilini tamamlayan Nazim Axundov 1945-ci ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun aspiranturasına daxil olub.

1948-ci ilin oktyabrında "Molla Nəsrəddin" jurnalının nəşri tarixinə aid tədqiqat məqaləsində dissertasiya müdafiə edərək filologiya elmləri namizədi adını alıb.

1966-cı ildə isə "Azərbaycan satira jurnalları" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edən N.Axundov elmi axtarışları, ədəbi irsi, bədii yaradıcılığı qədər həyat və fəaliyyəti də zəngin olub.

Nazim müəllim 1948-1950-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Dil və ədəbiyyat fakültəsinin dekanı, 1950-ci ilin mart ayında 1952-ci ilə qədər Quba Pedaqoji İnstitutunun, 1953-1956-cı illərdə isə H.Z.Ərdəbi adına Kirovabad (indiki Gəncə) Pedaqoji İnstitutunun direktoru işləmişdir. 1953-cü ildə Elmi-Tədqiqat Pedaqogika İnstitutunda baş elmi işçi, 1958-ci ildən isə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası Mərkəzi Elmi Kitabxanasının direktoru olmuşdur. 1961-ci ilin iyunundan Nazim Gəncəvi adına Ədəbiyyat və Dil İnstitutunun dövrü mətbuat və bibliografiya şöbəsinin müdiri, 1971-ci ildən "XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı" şöbəsində baş elmi işçi vəzifələrində çalışmışdır.

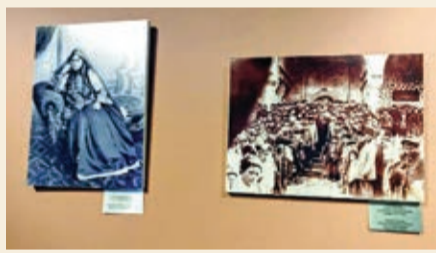
Ömrünün elmi axtarışlarda, arxivlərdə keçirən Nazim Axundovun ilk monoqrafiyası və mətbuat tariximizdən öyrənilməsinə ilk sanballı tədqiqat sayılan "Molla Nəsrəddin" jurnalının nəşri tarixi" 1959-cu ildə işıq üzü görüb.

Nazim Axundov həm mətbuat tariximiz, həm də ədəbiyyatımızdan cəfakəs tədqiqatçılarından. Alimin 100-dən artıq elmi-tənqid və bibliografik məqaləsi, broşür və ki-

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Şuşada "Qarabağ tarixi fotolarda" adlı sərgi açılıb

Şuşa şəhərində "Qarabağ tarixi fotolarda" adlı sərgi işə başlayıb. Sərgidə 1880-1970-ci illərdə Qarabağda azərbaycanlı fotoqraflarla yanaşı, ölkəmizdə yaşamış rus, yəhudişillili fotoqraflar tərəfindən çəkilmiş və bu zamana qədər heç yerdə nümayiş olunmamış nadir şəkillər yer alır. Fotolar fonda şuşa neqativlərdə saxlanılmış, bərpə və konservasiya edilmiş və rəqəmsallaşdırılmışdır.

Şuşa Şəhər Dövlət Qoruğu İdarəsi tərəfindən Xanlıq Muxtar Karvansarasında ("Güllü bağça" ilə üzbuüz) təşkil edilən sərgi avqustun 12-dək davam edəcək. Qeyd edək ki, fotolar "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsinin Muzey Mərkəzinin fonduna məxsusdur.

Çuxur məhəlləsi

Şuşa qalasında salınan ilk məhəllə "Çuxur" adlanmışdır. Bu sözün mənası "dərinlik", "aşağı çukmuş, oyulmuş sahə", "çala" deməkdir. Yerini yaşayış üçün əlverişliliyi və hərbi baxımdan strateji əhəmiyyətini görən Qarabağın ilk hakimi Pənahəli xan Cavanşir Pənahəli qalasının bünövrəsini burada qoymağı qərara almışdır.

Şəhərin lap aşağı hissəsində yerləşən bu məhəllə coğrafi cəhətdən tutduğu mövqeyə görə həmin yerin adını götürmüş və Şuşanın tarixinə "Çuxur məhəllə" adıyla daxil olmuşdur.

Təbrizli

Bura, əsasən, sənətkarlar və tacirlər yaşayan qədim məhəllə olmuşdur. İlk sakinləri Qarabağ hökmdarı Pənahəli xan Cavanşirin dövründə Ərdəbilindən, Zəncandan, əksəriyyəti isə Təbrizdən gətirilmiş, əvvəlcə Bayat, sonra Şahbulaq, daha sonra isə Şuşa qalalarında məskunlaşdırılmışdır.

XVIII əsrin 80-ci illərində İbrahimxəlil xan Cavanşir özünün yaxın müttəfiqi, Xoy hakimi Əhməd xanla birlikdə Təbriz üzərinə yürüş edərək oranı tutmuş, şəhəri öz əralarında bölüşdürmüşdür. O, qardaşı oğlu Əsədulla bəyi Təbriz xanlığına hakim təyin etdikdən sonra oradan xeyli seçmə sənətkar və tacir ailəsini Şuşaya gətirib bu məhəllədə yerləşdirmişdir. Sonralar burada İrəvan Qaradağ mahalından, Naxçıvandan, Şirvandan və başqa yerlərdən gələnlər də məskunlaşmışdır.

Təbrizli məhəlləsinin camaatı həm xanlıq, həm də rus hakimiyyəti dövründə azad icma olmuş və dövlətə vergi vermişlər. XIX əsrin sonlarında məhəllənin bir hissəsi Ağadədəli, bir hissəsi isə Xocamircanlı məhəlləsinə qarışmışdır.

Pənahəli xan Cavanşir Şuşanı rəsmən paytaxt edəndən sonra seçmə adamları köçürüb burada yerləşdirdi. Sonralar isə bu ənənəni oğlu İbrahimxəlil xan davam etdirdi...

İllər keçdikcə qala-şəhər böyüməyə, böyüdükcə əhali sıxlaşmağa və bunun da nəticəsində məhəllələr əmələ gəlməyə başladı. Bu yeni yaşayış məntəqələri yaranarkən qalının təbii coğrafi şəraiti müəyyən qədər nəzərə alınsa da, vahid bir prinsip gözənilmədi.

Şuşada məhəllələrin yaranması üç əsas mərhələyə bölünür. Birinci mərhələ Pənahəli xan dövrü, ikinci mərhələ İbrahimxəlil xan dövrü, üçüncü mərhələ Qarabağ xanlığının Rusiyanın tərkibinə keçməsinə sonrakı dövr.

Yeni salınan hər bir məhəlləyə özünə uyğun ad verildi. Bəzilərinə yerləşdiyi ərazinin xüsusiyyətlərinə (Çuxur, Quyuşluq, Hamamqabağı, Təzə məhəllə), sakinlərinin məşğul olduqları sənət və peşələrə (Culfalar, Ayaqyalın, Qurdlar), dini əlamətlərə (Seyidlər), müxtəlif mahallardan gəlib yığcam yaşadıqlarına (Köçərlər, Təbriz, Dəmirçilər, Mərdinli, Dördçinar, Xocamircanlı, Yıllıslı, Qazançılı, Mehri, Urud, Çiləbördərdə) görə adlar verilməmiş, bəziləri isə etnik qrupların və tayfaların (Qurdlar, Mamayı, Saatlı) və ayrı-ayrı şəxslərin (Hacı Yusifli, Ağadədəli) adları ilə adlandırılmışdır.

Qalının içərisində əhali çox olduğundan şəhərdən bayırda da evlər tikilmiş və yeni bir məhəllə də (Çölqala) yaranmışdır. Bu məhəllələr bu günə qədər də özlərinin etnik adlarını qoruyub saxlamışlar.

Vaxt ötdükcə daha kiçik məhəllələr, məsələn, ilkin adı "Mir" olan Xanlıq ara Çuxur məhəllə ilə, Dördçinarlı, Qurd Gürcüstan, Ayaqyalın, yaxud Kiçik qurdlar nisbətən iri məhəllə ilə birləşmiş, bir yerdə ümumi Qurdlar məhəlləsi adlanmışdır. Hacı məhəlləsi Mərdinliyə assimilyasiya olunmuş, Darəqrağı məhəlləsinin bir hissəsi Köçərlər, o biri tərəfi

isə Saatlı məhəlləsinə qovuşaraq tədricən tarix səhnəsindən silinmişdir.

Şəhərin yuxarı hissəsindəki beş xristian məhəlləsi istisna olmaqla bu günümüzdə qədər on yeddi müsəlman məhəlləsi qalmışdır. Bu məhəllələrin doqquz aşağı (Çuxur, Qurdlar, Seyidli, Culfalar, Quyuşluq, Dördçinarlı, Hacı Yusifli, Dördçinar, Çölqala), sikkizi isə yuxarı (Saatlı, Köçərlər, Mamayı, Xocamircanlı, Dəmirçilər, Hamamqabağı, Təzə məhəllə, Mərdinli) adlanırdı.

Bütün Şərq ölkələrində olduğu kimi, Şuşada da hər məhəllənin özünəməxsus bazarı, karvansarası, məscidi, hamamı, bulacağı, mədrəsəsi, dükkanı vardı, ortasında isə məhəllə mərkəzi rolunu oynayan kiçik meydanca yerləşirdi. Məhəllələr bir-birindən, əsasən, hasarları ayrılıb, ya da hər məhəllənin qurtaracağında sıra ilə ağaclar ekilirdi.

Şəhər qalının ucqarı və ilk yaşayış sahəsi sayılan Çuxur məhəllədən başlayaraq üzviyuxarı sürətlə inkişaf edirdi. Çox çəkmədən sıx, bir-birinə bitişik altı məhəllə əmələ gəlmiş və qala getgədə kiçik bir şəhərə çevrilib.

Hər bir məhəllənin öz ağsaqqalı olurdu və onlar məhəllə nümayəndəsi və məsləhətçi kimi bu və ya digər tədbirlərdə, xüsusilə toy və yas mərasimlərində yaxından iştirak edirdi, eyni zamanda müxtəlif məsələlərin həllində fəal rol oynayırdılar.

Yay Olimpiya Oyunlarına 3 gün qalır

Fransada isə vəziyyət ciddi narahatlıq doğurur

Növbəti Yay Olimpiya Oyunlarının təntənəli açılış mərasiminə 3 gün qalır. Mərasim iştirakçıları olan Paris sənətləri isə qəfildən Fransa hökumətini "olimpiya" tətili ilə hədələyiblər. Bu barədə bir qrup aktyor, rəqqas və akrobat məlumat verib. Rəqqaslar xüsusilə narazıdılar, çünki tamaşanın təşkilatçıları artistlərdən onqat çox pul alırlar.

Bir çox ifaçıların fikrincə, təşkilatçıların elan etdiyi "Birlikdə daha yaxşımsı edəcəyik" şüarı indi baş verənlərə heç bir şəkildə uyğun gəlmir. Vəziyyət paradoksaldır. Ola bilsin ki, müasir olimpiadaların tarixində heç vaxt belə hal müşahidə olunmayıb.

Ancaq problemlər tək bununla bitmir. Belə ki, kifayət qədər digər çatışmazlıqlar var. Son bir neçə onillikdə ilk dəfədir ki, Yay Olimpiya Oyunlarında təşkilatçılar pula qənaət etmək üçün azca təmir edilmiş və müəyyən qədər işlək vəziyyətdə götürülmüş idman arenaları ilə kifayətlənməyə qərar veriblər. Amma nədənsə bu, qənaətlə nəticələnməyib. İlk smeta ilə son nəticə arasında ki fərq mütləq bir neçə milyard avronu keçəcək. Və belə israfçılıq hələ də izah olunmazdır.

Artıq şəhərdə Olimpiya nəfəsi hiss olunur. Mərkəzdə, ən böyük tarixi yerlərin yaxınlığında isə vəziyyət bir qədər fərqlidir. Spesifik səhra rənglərinə boyanmış zirehli maşınlar Parisin məşhur küçələrində sürətlə süttüyü. Bu, Parisi mühafizə etmək üçün uzaq Qoterdən gələn hərbiçilərdir.

Fransa Daxili İşlər Nazirliyi Olimpiada zamanı mümkün terror aktları barədə xəbərdarlıq edib. Təxminən 40 ölkə təhlükəsizliyi qorumaq üçün iki minə yaxın zabit və əsgər göndərib. 45 minlik fransız polis kontingentinin isə heqiqətən köməyə ehtiyacı var. Məsələn, srağagün axşam saatlarında xidmətdə olan əsgərə bığaqla hücum edilib. Artıq saxlanılan ilk şəxs də var. Təhlükəlik qüvvələri onun terrorçu, yaxud da hansısa Olimpiya arenasını part-

latmaq və vəd edən axmaq bir gənc olduğunu araşdırır...

Təkcə Parisdə deyil, bütün ölkədə vəziyyət heqiqətən də qorxuludur. İndi bunun kimin günahı olduğunu araşdırmaq zamanı deyil, hava limanlarını, dəmiryol vağzallarını və Olimpiya arenalarını ciddi nəzarətə götürməyin vaxtıdır. Xaricdən böyük turist axınının olacağı gözlənilir. Yarıllara 9 milyondan çox bilet satılıb.

Bos, Paris səması mümkün terror hücumlarının qarşısını almaq üçün bir neçə gün bağlı qalacaqsa, Olimpiada paytaxtına necə getmək olar? Mərkəzdəki metro stansiyalarının girişinə qıfıl vuracağını, Sennan sağı və sol sahillərini birləşdirən körpüləri bağlayacağını və edirlərsə, şəhərdə necə hərəkət etmək olar. Mərkəzi rayonların sakinlərinə QR kodları verilib.

Bos, başqaları nə etməlidir? Keşfiyyət xidmətləri paytaxtda 800 (!) minə yaxın yoxlama həyata keçirib, 4 minə yaxın insanı - mübariz islamçıları, radikalları, ifrat solçuları və millətçi sağçıları Olimpiya Oyunları ilə hər hansı bir əlaqədən qəti şəkildə kənarlaşdırıb...

Lakin bu zərurət Olimpiyada görə deyil, son bir neçə ildə siyasi problemlər bir

tərəfə, ən çətin iqtisadi və sosial problemləri həll edə bilməyən Yelisey sarayının günahı ucubandan yaranıb.

Oyunların kibertəhlükəsizlik sistemi "Atos"da da son zamanlar nasazlıqlar baş verir və naməlum qalan bəzi təcavüzkarların vəd etdiyi daimi kibertəhlükələrə tab gətirə bilməyəcəyi təhlükəsi mövcuddur. Hələlik heç bir hücum olmasa belə, Olimpiya ailəsinin üzvlərinin akkreditasiyası ilə bağlı çətinliklərin yaranacağı barədə narahatlıq var.

Bu arada, tarixdə ilk dəfə olaraq Lozannada yerləşən Beynəlxalq İdman Məhkəməsi (CAS) oyunlar zamanı birbaşa Olimpiya paytaxtında işə başlayacaq. Bu, Olimpiada zamanı ortaya çıxan mübahisəli işlərə baxılmasını sürətləndirəcək.

Son məlumata görə, Parisdə iki müvəqqəti şöbə açan CAS-a artıq ilk müraciət daxil olub. Yamaykaly atlet Nayoka Klunis səhnə iştirakçıları yekun siyahısından kənar qalıb. O, Beynəlxalq İdman Məhkəməsinin baxacağı apellyasiya şikayəti verib.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUATYAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatyayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azər mətbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Azercell abunəçilərinin nəzərinə!

"Azercell Telekom" MMC tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin daha da artırılması məqsədilə aparılacaq təkmilləşdirmə işləri ilə əlaqədar 26.07.2024-cü il tarixi gecə saatları ərzində bəzi xidmətlərin istifadəsində müvəqqəti çətinliklərin yaranması mümkündür.

Adında "r" hərfi olmayan aylarda balıq yemək olmaz?

İllərdir dillərdən düşməyən bu məşhur deyimə bir neçə səbəbi var

Yay aylarının gəlməsi, havaların istiləşməsi ilə insanlar bəzi qidaları yeməyə tərdəddir edirlər. Bunlardan birincisi yüksək qida dəyərliliyinə görə digər növələrdən fərqlənən balıq və balıq məhsullarıdır. Hətta el arasında belə bir mif var ki, "r" hərfi olmayan aylarda, yəni may, iyun, iyul və avqust aylarında balıq yemək olmaz. Uzun illərdir məşhur deyimə çevrilən bu məsələ hələ də dillərdən düşməyən və insanların böyük bir qismi buna inanaraq yayda balıq yeməkdən imtina edirlər.

Bos görəsən bu düşüncənin səbəbi nədir? Doğrudanmı bu aylarda balıq istehlak etməməliyik? Bu fikir nə dərəcədə heqiqəti əks etdirir?

Yüksək bioloji dəyərə malik dəniz məhsullarına üstünlük verilməlidir

Mövzu ilə bağlı qəzetimizə açıqlama verən Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bildirib ki, balıqlar riskli qidalara qrupuna daxil olan qida növüdür: "Dəniz məhsulları vitaminlərlə xeyli zəngin olsalar da, həssas qidalardır. Lakin "r" hərfi ilə başlayan aylarda balıq yemək olmaz deyiminin heç bir elmi əsası yoxdur. Belə bir fikir formalaşmasının bir neçə səbəbi var. Bunun bir səbəbi balıqların kürü qoyması ilə əlaqədardır. Elə balıqlar var ki, onlar yay aylarında kürü qoyur və həmin dövrdə onların ovlanması məsləhət görülür. Lakin sözügedən aylarda balıq yeyilsə, bunun sağlamlığa heç bir zərəri

Düzgün şəraitdə saxlanılmayan balıq məhsullarının zərərləri

Balıq və balıq məhsullarından danışan E.Hüseynov qeyd edib ki, bu qida növü insan orqanizmi üçün olduqca faydalıdır: "Balıq ətinin tərkibində zülallar, həzm olunan yağlar, B qrup vitaminləri, fosfor, kalsium, kalium, dəmir, yod və sink kimi mineral maddələr mövcuddur. Balıq yağı A və D vitaminləri, Omega-3 və Omega-6 ilə olduqca zəngindir. Xüsusilə də orqanizmin A vitamini ilə təmin olunmasında təbii mənbədir. Hər bir insana həftədə 2-3 dəfə, il ərzində təxminən 18 kq balıq yemək tövsiyə olunur".

E.Hüseynovun sözlərinə görə, uzun illər Bakı küçələrində balıqların satılması görmüşük: "Balıqlar zənbillərdə, arabalarda satılırdı. Amma zaman keçdikcə vəziyyət düzəldi. Balıqların təzə olmasına və saxlanma şəraitinə diqqət etmək lazımdır. Sanitariya-gigiyena tələblərinə cavab verməyən şəraitdə balıq və balıq məhsullarının satışı insan orqanizmi üçün ciddi fəsadlar yarada bilər. Bu ərzaq növü istehlakçıdan istehlakçıya soyuq zəncir üzrə gətirilməlidir. Mənşəyi məlum olan, mikrobioloji çirklənməyə məruz qalmayan balıq məhsulları bəzi soyuducularla saxlanılmalıdır".

Azərbaycana bir sıra ölkələrdən balıq gətirildiyini qeyd edən ekspert vurğulayıb ki, onların bir qismi süni göllərdə yetişdirilir, bir qismi isə dəniz və okeanlardan tutulan balıqlardır. Süni göllərdə yetişdirilən balıqlara antibiotiklər, dərmanlar və stini yemlər verilir. Buna görə də daha yüksək bioloji dəyərə malik dəniz və okean balıqlarına üstünlük vermək lazımdır.

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

Qərb Hayastanı yenə silahlandırır

Rusiya yaxın günlərdə İrəvana qarşı təzyiqlə rıçaqlarından istifadə edəcək

Hayastanda siyasi müstəvidə müşahidə edilən qütbləşmə getdikcə dərinləşməkdədir. Bütün bunların fonunda Moskva ilə İrəvan arasında vəziyyət daha da kritik həddə alıb. Yəni Hayastanda anti-Rusiya siyasəti zaman keçdikcə daha da güclənir.

İrəvan düşüncələri vəziyyətdə görə bir çox xarici dövlətləri, o cümlədən də əsas müttəfiqi olan Rusiyamı ittiham edir. Elə buna görədir ki, bütün istiqamətlərdə Rusiyanın maraqlarına uyğun gəlməyən addımlar atır.

Göründüyü qədər, rəsmi İrəvan hərbi müttəfiqi Rusiyaya qarşı çıxaraq Qərbin verdiyi vədlərə güvənir. Hər halda, Paşinyan hakimiyyətinin nümayiş etdirdiyi xarici siyasətlə konkret seçim etdiyi görünür.

Bunun nəticəsi olaraq Avropa İttifaqı Şurası Hayastan Silahlı Qüvvələrinə dəstək üçün 10 milyon avro məbləğində yardım ayırmaq barədə qərar qəbul edib. Məlumatla görə, yardım Avropa Sülh Fondu (APF) çərçivəsində həyata keçiriləcək. Bu, Ermənistan üçün ilk belə qərarıdır. Məqsəd Hayastan Silahlı Qüvvələrinin

maddi-texniki potensialını gücləndirmək, böhran və fəvqəladə hallarda mülki əhalinin müdafiəsinin yaxşılaşdırılmasına töhfə verməkdir. Bildirilir ki, dəstək həmçinin Hayastanın dayanıqlığını artırmaq və ölkənin AI tərəfindən yerləşdirilən beynəlxalq hərbi missiya və əməliyyatlarda gələcəkdə mümkün iştirakı halında onun silahlı qüvvələrinin qarşılıqlı fəaliyyətini sürətləndirmək məqsədi daşıyır.

Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Cozep Borrel Ermənistanla ayrılan hərbi yardımını şərh edərək deyib ki, təhlükəsizlik Hayastanla ikitərəfli münasibətlərin getdikcə daha vacib elementinə çevrilir. Avropa Sülh Fondunun bu təbiri ölkənin dayanıqlığına daha da töhfə verəcək. Xarici işlər

və təhlükəsizlik siyasəti üzrə dialoqu daha da genişləndirməkdə, eləcə də Ermənistanın gələcəkdə AI-nin rəhbərlik etdiyi missiya və əməliyyatlarda iştirakında qarşılıqlı maraqlar var. Bu arada erməni analitik Manvel Levonisyanyan deyib ki, Paşinyan hakimiyyəti Rusiyaya qarşı atdığı addımlarla Moskva ya qara bir "quş" qoydu, digər tərəfdən də, dünyaya Hayastanın Qərbə doğru çevrildiklərini göstərdi. Hayastan vasitəsilə regiona nüfuz edən Qərb Rusiyanı sıxışdırıb çıxarmaq kimi geosiyasi məqsədlərini həyata keçirir: "Bos, İrəvanın xarici siyasətini Moskvadan Brüsselə dəyişməsində günahkar kimdir? 44 günlük müharibədə və ondan sonrakı dövrdə Hayastana xəyanət edən yalnız Rusiyanın özüdür. Kreml Azərbaycan və Türkiyəni razı salmaq üçün

regionda yeganə müttəfiqinin maraqlarını heçə saydı. Doğrudanmı, Moskva bu qədər sadəlövh idi ki, İrəvanda heç bir əks-tədbir görülməyəcəyini düşündü? Hətta küncə sıxışdırılmış siçan vəhşi heyvana çevrilir. Təbii ki, Rusiyanın hələ də Hayastana qarşı çoxlu təzyiqlə rıçaqları var. Unutmayaq ki, ölkəmiz sözün əsl mənasında, Rusiya hərbiçiləri və FTX-si ilə doludur. Şübhə etmirəm ki, yaxın günlərdə İrəvana qarşı bütün bu təzyiqlə rıçaqlarından istifadə olunacaq".

Beləliklə, Hayastanda hazırda baş verənlər bu ölkəni daha sürətlə hərtərəfli iflasa doğru aparır. Çünki İrəvan xarici himayədarları yaşaya biləcək iqtidarında olan ölkə deyil.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Bəzi Bakıtrafi ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı gözlənilir

Azərbaycanda iyulun 23-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasının hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin günün ikinci yarısında bəzi şəhəratrafi ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz mülayim cənub-şərq küləyi ilə əvəzlənəcək. Havanın temperaturunun gecə 20-25°, gündüz 31-36° isti olacağı proqnozlaşdırılır. Atmosfer təzyiqi normaldan aşağı - 754 millimetr civə sütunu, nisbi rütubət 50-70 faiz təşkil edəcək.

Iyulun 23-də Abşeron çimərliklərində şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz mülayim cənub-şərq küləyi ilə əvəzlənəcək. Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində - Sumqayıt, Novxanı, Pırçağı, Nardaran, Bilgəh, Zuğulbada 26-27° isti,

şərq küləyi ilə əvəzlənəcək. Havanın temperaturunun gecə 20-25°, gündüz 31-36° isti olacağı proqnozlaşdırılır. Atmosfer təzyiqi normaldan aşağı - 754 millimetr civə sütunu, nisbi rütubət 50-70 faiz təşkil edəcək.

Iyulun 23-də Abşeron çimərliklərində şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz mülayim cənub-şərq küləyi ilə əvəzlənəcək. Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində - Sumqayıt, Novxanı, Pırçağı, Nardaran, Bilgəh, Zuğulbada 26-27° isti,

cənub çimərliklərində - Türkan, Hövsan, Sahil, Şıxda isə 27-28° isti olacaq.

Azərbaycanın əksər rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin bəzi dağlıq və dağətəyi ərazilərdə fasilələrlə yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi proqnozlaşdırılır. Gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 21-26°, gündüz 33-38° isti, dağlarda gecə 13-18°, gündüz 21-26° isti olacağı bildirilir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Ədliyyə Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi hüquq ictimaiyyətinin nümayəndəsi, Məhkəmə-Hüquq Şurasının üzvü SƏFA MİRZƏYEVİN vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İctimaiyyət şöbəsi - 538-56-60, 434-55-58
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fototillüstrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə
contact@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3449
Sifariş 1572

Qiyməti 60 qəpik